

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK

VOOR

HET JAAR 1852.

TE DELFT, BIJ W. BEETS.

1852.

DEPT. OF AGRICULTURE

STUDENT-ALMANAC

1887-1888

THE DEPT. OF AGRICULTURE

1888

VOORWOORD VAN DE REDACTIE.

De tamelijk goede ontvangst, die den eersten jaargang van den Delftschen Studenten-Almanak in het algemeen is mogen te beurt vallen, heeft ons aangespoord, den tweeden ook voor het Publiek verkrijgbaar te stellen.

Hij bevat onder anderen, zoo als in den Almanak van het vorige jaar was toegezegd, de Geschiedenis onzer Academie, van hare oprigting tot ultimo Augustus 1851.

Verder zijn wij in de gelegenheid gesteld, de Levensgeschiedenis van wijlen den Lector in de wiskunde, H. Strootman, te plaatsen, door de welwillende be-

*moeijingen van een der Hoogleeraren zamengesteld.
Wij betuigen ZHGeleerde daarvoor onzen welge-
meenden dank.*

*Overigens meenen wij den Lezer opmerkzaam te
moeten maken, dat onder de weinige stukken van het
Mengelwerk de „Retour au Froyer” niet als een
aanbevelenswaardig, maar als een waarschuwend
voorbeeld moet worden aangemerkt, als hoedanig wij
het dan ook aanbevelen.*

*Na den Inzenders voor hunne bijdragen dank te
hebben gezegd, en verschooning te hebben gevraagd
voor de feilen, in dezen onzen arbeid ingeslopen, ach-
ten wij onze moeite ruimschoots beloond, wanneer
deze proeve niet geheel onvoldaan wordt ter zijde
gelegd.*

DELFT,
Januarij 1852.

DE REDACTIE.

INHOUD.

Kalender.

Tijdperken.	Bladz.	3
Zons- en Maansverduisteringen.	"	7
Verjaardagen van het Koninklijke Huis.	"	8
Academische gedenkdagen.	"	9
Kalender.	"	10
Tafel van het langen en korten der dagen.	"	22
Schijngestalten der Maan.	"	24

Voornaamste reisgelegenheden in Nederland.

Lijst van het vertrek der Posten.	Bladz.	26
Vertrek der Spoortreinen.	"	27
" " Diligences.	"	29
" " Trek- en Marktschuiten.	"	31
" " Dorpsschuiten.	"	35
Post- en Voetboden.	"	37
Verdere reisgelegenheden in Nederland.	"	39

Delftsche Academie.

Hoogleeraren, enz.	Bladz.	62
Studenten.	"	64
Naamlijst van hen, die voor Ambtenaren 1 ^e Classe, of voor andere doeleinden hunne studiën volbrengen.	"	73
Getal der ingeschrevenen op de rollen der Delftsche Academie.	"	74
Commissiën uit de Studenten.	"	75
Lijst der Disputen.	"	78
Promotiën.	"	79
Opgave der Collegie-uren.	"	85
Geschiedenis der Delftsche Akademie. . . .	"	93
Levensbericht van Hendrik Strootman. . . .	"	146

Mengelwerk.

De Mode.	Bladz.	163
Muzijk.	"	167
Wat Anne vermogt.	"	168
De Hut en de Koningstroon.	"	188
Onzin.	"	189
Eene Bijdrage.	"	190
Studentenlied.	"	203
Dronken lui doen dronken dingen.	"	205
Voornaam bezoek.	"	212
Retour au foyer.	"	215
Iets over de Dispuutgezelschappen	"	234
Bladvulling.	"	243
Varia.	"	244

KALENDER.

Gedrukt bij K. Fuhri.

TIJDPERKEN.

Het jaar 1852 der Christelijke jaartelling is het jaar

- 7360 volgens de hedendaagsche Grieken.
 6565 der Juliaansche periode.
 5613 der schepping, volgens de Israëlitcn (aanvangende
 14 Sept. 1852).
 2605 van de stichting van Rome, volgens Varro.
 2599 der jaartelling van Nobonassar.
 1780 der jaartelling van Adji Saka (aanv. 24 Oct. 1852).
 1269 der Hegira, aanvangende 27 Oct. 1852.
 39 na de Herstelling van Nederland.

	<i>Gregoriaansche Kalender.</i>	<i>Juliaansche Kalender.</i>
Het Guldengetal	X	X.
De Epacta	XX.	IX.
De Zonnecirkel	XIII	XIII.
De Romeinsche Indictie	X	X.
De Zondagsletter	F.E	D.C.

JAARGETIJDEN.

- De Lente begint den . . . 20 Maart.
 De Zomer " " 21 Junij.
 De Herfst " " 22 September.
 De Winter " " 21 December.

Het Guldengetal is dat bijzonder getal voor elk jaar, hetwelk aanwijst in het hoeveelste jaar van den maancirkel men zich bevindt.

De maancirkel, door Meton den Athener, omstreeks 430 jaren v. C. uitgevonden, is een tijdkring van 19 jaren, na welk tijdsverloop de nieuwe en volle manen weder op dezelfde dagen van het jaar, en bijna op dezelfde uren invallen. Deze ontdekking werd in Griekenland voor zoo belangrijk gehouden, dat de jaartallen van dezen tijdkring, te Athene, met gouden letteren, openlijk ten toon gesteld werden.

De Epacta, door zekeren geneesheer, Aloisius Lilius, uitgedacht, is een getal, dat den ouderdom aanwijst, dien de Maan bij den aanvang van het jaar heeft. Wanneer de maan juist 12 omwentelingen in 365 dagen volbragt, zou haar ouderdom bij het begin van elk jaar dezelfde zijn; maar aangezien 12 omwentelingen slechts 354 dagen uitmaken, is het klaar, dat, wanneer de Maan bij het begin van eenig jaar nieuw is, zij bij den aanvang van het daaropvolgende niet nieuw kan zijn, maar reeds 11 dagen oud moet wezen.

Door den zonnecirkel verstaat men een tijdkring van 28 jaren, na verloop van welken tijd de data der maand met de dagen der week weder in dezelfde orde terugkeeren. De reden daarvan is, dat een gewoon of burgerlijk jaar niet uit 52 weken, maar uit 52 weken en 1 dag en een schrikkeljaar uit 52 weken en 2 dagen, bestaat. Van hier, dat elk jaar telkens met eenen anderen dag der week beginnen moet. Bijaldien er geene schrikkeljaren waren, zouden na verloop van 7 jaren de data der maand met de dagen der week in dezelfde orde wederkeeren;

maar naardien men in de Juliaansche wijze van tellen om de 4 jaren eenen dag meer rekent, volgt ook, dat dit niet eerder dan na een tijdsverloop van 4×7 of 28 jaren kan plaats hebben. Dewijl er van het begin van dezen tijdkring tot aan den aanvang der Christelijke telling 9 jaren verlopen zijn, moet men, om van eenig jaar te berekenen het hoeveelste van den loopenden zonnecirkel het is, 9 bij dit jaargetal optellen, en deze som door 28 deelen, wanneer het quotient het aantal verloopene zonnecirkels, de rest het jaar van den loopenden zonnecirkel zal aanwijzen.

De Indictie is een tijdkring van 15 jaren, dien men 3 jaren voor onze tijdrekening begint te tellen. Om de Indictie van eenig jaar te vinden, telle men 3 bij het jaartal op, en deze som door 15 gedeeld hebbende, is het overblijvende het gezochte getal. Gaat de deeling juist op, dan geeft zulks te kennen, dat deze tijdkring met dit jaar geëindigd is. Men meent, dat Konstantijn de Groote de Indictie ingesteld hebbe, ter viering van zijne overwinning op Maxentius. Zeker is het, dat zij met den loop der zon of maan niets gemeen heeft, maar door langdurige gewoonte een regt van burgerschap in den almanak verkregen heeft.

Wanneer men de 7 eerste dagen van een jaar met de letters A, B, C enz. tot G noemt, de 8^e weder A enz. dan is het klaar, dat de Zondagen het geheele jaar door dezelfde letter zullen behouden. Is de 1^e dag van eenig jaar een Zondag, dan is de Zondagsletter van dat jaar A; was de eerste dag een Maandag dan was de Zondagsletter G, enz. Een schrikkeljaar heeft noodwendig twee Zondagsletters; want daar de maand Februarij in zulk

een jaar 29 dagen heeft, zal niet 5 Maart, maar 4 Maart met de letter A overeenstemmen. Indien dus 1 Jan. op eenen Zondag invalt, en de Zondagsletter A is, dan zal niet, zoo als in een gewoon jaar, 5 Maart, maar wel 4 Maart met A overeenstemmen; doch daar in den algemeenen kalender 4 Maart met de letter G overeenstemt, zoo zal de Zondagsletter gedurende de maanden Jan. en Febr. A, maar in de 10 overige maanden van het jaar G zijn. De orde der Zondagsletters is alzoo veranderlijk, en herstelt zich in den Juliaanschen stijl om de 28, doch in den Gregoriaanschen eerst om de 400 jaren.

ZONS- EN MAANSVERDUISTERINGEN,

VOOR HET JAAR 1852.

Er zullen in dit jaar drie zons- en drie maansverduisteringen plaats hebben, waarvan slechts ééne der maansverduisteringen bij ons zichtbaar zal zijn.

De eerste is eene totale maansverduistering bij ons echter gedeeltelijk zichtbaar. Zij zal plaats hebben den 7 Januarij. Het begin des morgens ten 4 ure, 40 min., het einde ten 8 ure, 19 min. Voor Amerika zal zij totaal, voor Afrika en Europa gedeeltelijk zichtbaar zijn.

De eerste, bij ons onzichtbare zonsverduistering zal plaats hebben in den morgen van den 21 Januarij. Zij is alleen zichtbaar in de Zuidzee.

De tweede, bij ons onzichtbare zonsverduistering zal plaats hebben op den 17 Junij des namiddags en zal alleen in het zuidelijk gedeelte van Zuid-Amerika zichtbaar zijn.

De tweede maansverduistering zal plaats hebben op den 1 Julij des namiddags. Zij zal totaal zijn voor Nieuw-Zeeland en West-Azië, gedeeltelijk voor Oost-Azië en Europa.

De derde zonsverduistering, in den morgen van 11 December, zal totaal zijn en alléén zichtbaar in Oost-Azië.

De derde maansverduistering, zal plaats hebben des namiddags van den 26 December en zal zichtbaar zijn in Amerika, Nieuwholland, Azië en Oost-Europa.

VERJAARDAGEN

VAN HET

KONINKLIJKE HUIS.

- 19 Januarij. ANNA PAULOWNA, Koningin-Moeder, geb. 1795.
- 1 Februarij. LOUISA AUGUSTA WILHELMINA AMALIA VAN Pruissen, gemalin van Prins Frederik, geb. 1808.
- 19 „ Z. M. WILLEM ALEXANDER PAUL FREDERIK LODEWIJK, Koning WILLEM III, geb. 1817.
- 28 „ WILLEM FREDERIK KAREL, Prins der Nederlanden, geb. 1797.
- 8 April. WILHELMINA MARIA SOPHIA LOUISA, Erf-Groot-Hertogin van Saxon-Weimar-Eisenach, geb. 1824.
- 9 Mei. WILHELMINA FREDERIKA LOUISA CHARLOTTA MARIANNA, Prinses der Nederlanden, geb. 1810.
- 13 Junij. WILLEM FREDERIK HENDRIK, Prins der Nederlanden, geb. 1820.
- 7 „ H. M. SOPHIA FREDERIKA MATHILDA VAN Wurtemberg, Koningin, geb. 1818.
- 5 Julij. WILHELMINA FREDERIKA ANNA ELISABETH MARIA, tweede dochter van Z. K. H. Prins Frederik, geb. 1841.

- 5 Augustus. WILHELMINA FREDERIKA ALEXANDRINA
ANNA LOUISA, Kroonprinses van Zweden
en Noorwegen, geb. 1828.
- 25 „ WILLEM ALEXANDER KAREL FREDERIK
HENDRIK, Prins der Nederlanden, geb.
1851.
- 4 September. WILLEM NICOLAAS ALEXANDER FREDERIK
KAREL HENDRIK, Kroonprins der Neder-
landen, geb. 1840.

ACADEMISCHE GEDENKDAGEN.

- 26 Mei 1832. Oprigting van het Instituut voor Javaansche
taal te Soerakarta.
- 1 Febr. 1843. Opheffing van het Instituut te Soerakarta.
- 13 Junij 1820. Geboortedag van Prins Willem Frederik
Hendrik, Beschermheer der Academie.
- 4 Jan. 1843. Oprigting der Academie.

JANUARIJ, 31 dagen.

1 Donderdag.	Nieuwjaarsdag.
2 Vrijdag.	
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	
5 Maandag.	
6 Dingsdag.	Drie Koningen.
7 Woensdag.	
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	
11 Zondag.	
12 Maandag.	Koppermaandag.
13 Dingsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	
18 Zondag.	
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	
26 Maandag.	
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	
30 Vrijdag.	
31 Zaterdag.	

FEBRUARIJ, 29 dagen.

1 Zondag.	
2 Maandag.	Maria Lichtmis.
3 Dingsdag.	
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	
7 Zaterdag.	
8 Zondag.	Septuagesima.
9 Maandag.	
10 Dingsdag.	
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	
14 Zaterdag.	
15 Zondag.	Sexagesima.
16 Maandag.	
17 Dingsdag.	
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	
22 Zondag.	Quinquagesima.
23 Maandag.	
24 Dingsdag.	Vastenavond.
25 Woensdag.	Aschdag.
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	
29 Zondag.	Quadragesima.

MAART, 31 dagen.

1 Maandag.	
2 Dingsdag.	
3 Woensdag.	Quatertemper.
4 Donderdag.	
5 Vrijdag.	Quatertemper. Isr. Purimfeest.
6 Zaturdag.	Quatertemper. Isr. Purimfeest.
7 Zondag.	Reminisceere.
8 Maandag.	
9 Dingsdag.	
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaturdag.	
14 Zondag.	Oculi.
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	
17 Woensdag.	
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaturdag.	
21 Zondag.	Laetare.
22 Maandag.	
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	Maria Boodschap.
26 Vrijdag.	
27 Zaturdag.	
28 Zondag.	Lijden van Christus.
29 Maandag.	
30 Dingsdag.	
31 Woensdag.	

APRIL , 30 dagen.

1 Donderdag.	
2 Vrijdag.	
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	Palm Zondag. Isr. Paaschfeest.
5 Maandag.	Isr. Paaschfeest.
6 Dingsdag.	
7 Woensdag.	
8 Donderdag.	Witte Donderdag.
9 Vrijdag.	Goede Vrijdag.
10 Zaterdag.	Isr. Paaschfeest.
11 Zondag.	Paschen. Isr. Paaschfeest.
12 Maandag.	2 ^e Paaschdag.
13 Dingsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	
18 Zondag.	Quasimodo.
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	Misericordia.
26 Maandag.	
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	
30 Vrijdag.	

MEI, 31 dagen.

1 Zaturdag.	H. Philippus en Jacobus.
2 Zondag.	Jubilate.
3 Maandag.	Kruisvinding.
4 Dingsdag.	
5 Woensdag.	
6 Donderdag.	
7 Vrijdag.	
8 Zaturdag.	
9 Zondag.	Cantate. 's Gravenhaagsche Kermis.
10 Maandag.	
11 Dingsdag.	
12 Woensdag.	
13 Donderdag.	
14 Vrijdag.	
15 Zaturdag.	
16 Zondag.	Vocem.
17 Maandag.	† Vastendag.
18 Dingsdag.	† Vastendag.
19 Woensdag.	† Vastendag.
20 Donderdag.	Hemelvaartsdag.
21 Vrijdag.	
22 Zaturdag.	
23 Zondag.	Exaudi.
24 Maandag.	Isr. Pinksterfeest.
25 Dingsdag.	Isr. Pinksterfeest.
26 Woensdag.	
27 Donderdag.	
28 Vrijdag.	
29 Zaturdag.	Vastendag.
30 Zondag.	Pinksteren.
31 Maandag.	2 ^e Pinksterdag.

JUNI, 30 dagen.

1 Dingsdag.	
2 Woensdag.	Quatertemper.
3 Donderdag.	
4 Vrijdag.	Quatertemper.
5 Zaterdag.	Quatertemper.
6 Zondag.	H. Drievuldigheid.
7 Maandag.	
8 Dingsdag.	
9 Woensdag.	
10 Donderdag.	H. Sacramentsdag.
11 Vrijdag.	
12 Zaterdag.	
13 Zondag.	Delftsche kermis.
14 Maandag.	
15 Dingsdag.	
16 Woensdag.	
17 Donderdag.	
18 Vrijdag.	
19 Zaterdag.	
20 Zondag.	Dank- en bededag. (Slag van Waterloo.)
21 Maandag.	
22 Dingsdag.	
23 Woensdag.	Vastendag.
24 Donderdag.	H. Johannes de Dooper.
25 Vrijdag.	
26 Zaterdag.	
27 Zondag.	
28 Maandag.	Vastendag.
29 Dingsdag.	H. Petrus en Paulus.
30 Woensdag.	

JULIJ, 31 dagen.

- 1 Donderdag.
- 2 Vrijdag.
- 3 Zaterdag.
- 4 Zondag.
- 5 Maandag.
- 6 Dingsdag.
- 7 Woensdag.
- 8 Donderdag.
- 9 Vrijdag.
- 10 Zaterdag.
- 11 Zondag.
- 12 Maandag.
- 13 Dingsdag.
- 14 Woensdag.
- 15 Donderdag.
- 16 Vrijdag.
- 17 Zaterdag.
- 18 Zondag.
- 19 Maandag.
- 20 Dingsdag.
- 21 Woensdag.
- 22 Donderdag.
- 23 Vrijdag.
- 24 Zaterdag.
- 25 Zondag.
- 26 Maandag.
- 27 Dingsdag.
- 28 Woensdag.
- 29 Donderdag.
- 30 Vrijdag.
- 31 Zaterdag.

Vastendag.

H. Jacobus. Isr. Vasten van de
verwoesting des tempels.

AUGUSTUS , 31 dagen.

1 Zondag.	
2 Maandag.	
3 Dingsdag.	
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	
7 Zaturdag.	
8 Zondag.	Rotterdamsche kermis.
9 Maandag.	Vastendag.
10 Dingsdag.	H. Laurentius.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	
14 Zaturdag.	Vastendag.
15 Zondag.	Maria Hemelvaart.
16 Maandag.	Hartjesdag.
17 Dingsdag.	
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	
21 Zaturdag.	
22 Zondag.	
23 Maandag.	Vastendag.
24 Dingsdag.	H. Bartholomeus.
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaturdag.	
29 Zondag.	
30 Maandag.	
31 Dingsdag.	

SEPTEMBER, 30 dagen.

1	Woensdag.	
2	Donderdag.	
3	Vrijdag.	
4	Zaterdag.	
5	Zondag.	
6	Maandag.	
7	Dingsdag.	
8	Woensdag.	Maria Geboorte.
9	Donderdag.	
10	Vrijdag.	
11	Zaterdag.	
12	Zondag.	
13	Maandag.	
14	Dingsdag.	
15	Woensdag.	Quatertemper. Isr. Nieuwjaar.
16	Donderdag.	Isr. Nieuwjaar, 2 ^e dag.
17	Vrijdag.	Quatertemper.
18	Zaterdag.	Quatertemper.
19	Zondag.	
20	Maandag.	Vastendag.
21	Dingsdag.	H. Mattheus.
22	Woensdag.	
23	Donderdag.	Isr. Verzoendag.
24	Vrijdag.	
25	Zaterdag.	
26	Zondag.	
27	Maandag.	
28	Dingsdag.	Isr. Loofhuttenfeest.
29	Woensdag.	H. Michaël. Isr. Loofhuttenfeest.
30	Donderdag.	

OCTOBER, 31 dagen.

- 1 Vrijdag.
- 2 Zaterdag.
- 3 Zondag.
- 4 Maandag.
- 5 Dingsdag.
- 6 Woensdag.
- 7 Donderdag.
- 8 Vrijdag.
- 9 Zaterdag.
- 10 Zondag.
- 11 Maandag.
- 12 Dingsdag.
- 13 Woensdag.
- 14 Donderdag.
- 15 Vrijdag.
- 16 Zaterdag.
- 17 Zondag.
- 18 Maandag.
- 19 Dingsdag.
- 20 Woensdag.
- 21 Donderdag.
- 22 Vrijdag.
- 23 Zaterdag.
- 24 Zondag.
- 25 Maandag.
- 26 Dingsdag.
- 27 Woensdag.
- 28 Donderdag.
- 29 Vrijdag.
- 30 Zaterdag.
- 31 Zondag.

Isr. Loofhutzenfeest.

Isr. Vreugde der Wet.

Vastendag.

H. Simon en Judas.

Vastendag.

NOVEMBER, 30 dagen.

1 Maandag.	Allerheiligen.
2 Dingsdag.	
3 Woensdag.	
4 Donderdag.	
5 Vrijdag.	
6 Zaturdag.	
7 Zondag.	H. Willebrordus.
8 Maandag.	
9 Dingsdag.	
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaturdag.	
14 Zondag.	
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	
17 Woensdag.	
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaturdag.	
21 Zondag.	
22 Maandag.	
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	
26 Vrijdag.	
27 Zaturdag.	
28 Zondag.	1 ^o Advent.
29 Maandag.	Vastendag.
30 Dingsdag.	H. Andreas.

DECEMBER, 31 dagen.

1 Woensdag.	
2 Donderdag.	
3 Vrijdag.	
4 Zaterdag.	
5 Zondag.	2 ^e Advent.
6 Maandag.	H. Nicolaas. Isr. Inwijdingsfeest.
7 Dingsdag.	
8 Woensdag.	Maria Ontvangen.
9 Donderdag.	
10 Vrijdag.	
11 Zaterdag.	
12 Zondag.	3 ^e Advent.
13 Maandag.	
14 Dingsdag.	
15 Woensdag.	Quatertemper.
16 Donderdag.	
17 Vrijdag.	Quatertemper.
18 Zaterdag.	Quatertemper.
19 Zondag.	4 ^e Advent.
20 Maandag.	Vastendag.
21 Dingsdag.	H. Thomas.
22 Woensdag.	
23 Donderdag.	
24 Vrijdag.	Vastendag.
25 Zaterdag.	Kersmis.
26 Zondag.	2 ^e Kersdag. H. Stephanus.
27 Maandag.	H. Johannes Evangelist.
28 Dingsdag.	H. Onnoozele kinderen.
29 Woensdag.	
30 Donderdag.	
31 Vrijdag.	Oudejaarsdag.

TAFEL

VAN HET LENGEN EN KORTEN DER DAGEN, GEDURENDE
HET JAAR 1852.

			<i>Opkomst der zon.</i>	<i>Ondergang der zon.</i>
Jan.	13	's Morgens	8 u. 0 min.	's Avonds 4 u. 0 min.
"	25	"	7 u. 45 min.	" 4 u. 15 min.
Febr.	5	"	7 u. 30 min.	" 4 u. 30 min.
"	12	"	7 u. 15 min.	" 4 u. 45 min.
"	17	"	7 u. 0 min.	" 5 u. 0 min.
"	25	"	6 u. 45 min.	" 5 u. 15 min.
Maart	5	"	6 u. 30 min.	" 5 u. 30 min.
"	12	"	6 u. 15 min.	" 5 u. 45 min.
"	18	"	6 u. 0 min.	" 6 u. 0 min.
"	27	"	5 u. 45 min.	" 6 u. 15 min.
April	3	"	5 u. 30 min.	" 6 u. 30 min.
"	10	"	5 u. 15 min.	" 6 u. 45 min.
"	18	"	5 u. 0 min.	" 7 u. 0 min.
"	25	"	4 u. 45 min.	" 7 u. 15 min.
Mei	4	"	4 u. 30 min.	" 7 u. 30 min.
"	13	"	4 u. 15 min.	" 7 u. 45 min.
"	22	"	4 u. 0 min.	" 8 u. 0 min.
Junij	6	"	3 u. 45 min.	" 8 u. 15 min.
"	21	"	3 u. 38 min.	" 8 u. 22 min.
Julij	6	"	3 u. 45 min.	" 8 u. 15 min.
"	21	"	4 u. 0 min.	" 8 u. 0 min.
"	31	"	4 u. 15 min.	" 7 u. 45 min.
Aug.	9	"	4 u. 30 min.	" 7 u. 30 min.
"	17	"	4 u. 45 min.	" 7 u. 15 min.
"	26	"	5 u. 0 min.	" 7 u. 0 min.

		<i>Opkomst der zon.</i>		<i>Ondergang der zon.</i>	
Sept.	2	'sMorgens	5 u. 15 min.	's Avonds	6 u. 45 min.
"	10	"	5 u. 30 min.	"	6 u. 30 min.
"	18	"	5 u. 45 min.	"	6 u. 15 min.
"	24	"	6 u. 0 min.	"	6 u. 0 min.
Oct.	2	"	6 u. 15 min.	"	5 u. 45 min.
"	9	"	6 u. 30 min.	"	5 u. 30 min.
"	17	"	6 u. 45 min.	"	5 u. 15 min.
"	25	"	7 u. 0 min.	"	5 u. 0 min.
Nov.	1	"	7 u. 15 min.	"	4 u. 45 min.
"	10	"	7 u. 30 min.	"	4 u. 30 min.
"	19	"	7 u. 45 min.	"	4 u. 15 min.
"	30	"	8 u. 0 min.	"	4 u. 0 min.
Dec.	21	"	8 u. 15 min.	"	3 u. 45 min.

SCHIJNGESTALTEN DER MAAN,

GEDURENDE HET JAAR 1852.

Januarij	7	's Morgens	6 u. 28 min.	V. M.
"	14	's Morgens	1 u. 37 min.	L. K.
"	21	's Morgens	7 u. 46 min.	N. M.
"	29	's Morgens	10 u. 54 min.	E. K.
Februarij	5	's Avonds	7 u. 12 min.	V. M.
"	12	's Morgens	10 u. 22 min.	L. K.
"	20	's Morgens	1 u. 14 min.	N. M.
"	28	's Morgens	5 u. 51 min.	E. K.
Maart	6	's Morgens	5 u. 50 min.	V. M.
"	12	's Avonds	8 u. 49 min.	L. K.
"	20	's Avonds	7 u. 3 min.	N. M.
"	28	's Avonds	9 u. 9 min.	E. K.
April	4	's Namiddags	2 u. 43 min.	V. M.
"	11	's Morgens	9 u. 19 min.	L. K.
"	19	's Namiddags	0 u. 5 min.	N. M.
"	27	's Morgens	8 u. 22 min.	E. K.
Mei	3	's Avonds	10 u. 42 min.	V. M.
"	10	's Avonds	11 u. 42 min.	L. K.
"	19	's Morgens	3 u. 35 min.	N. M.
"	26	's Namiddags	3 u. 58 min.	E. K.
Junij	2	's Morgens	6 u. 45 min.	V. M.
"	9	's Namiddags	3 u. 34 min.	L. K.
"	17	's Namiddags	5 u. 6 min.	N. M.
"	24	's Avonds	9 u. 6 min.	E. K.
Julij	1	's Namiddags	3 u. 47 min.	V. M.
"	9	's Morgens	8 u. 26 min.	L. K.
"	17	's Morgens	4 u. 34 min.	N. M.

Julij	24	's Morgens	1 u. 21 min.	E. K.
"	31	's Morgens	2 u. 31 min.	V. M.
Augustus	8	's Morgens	1 u. 46 min.	L. K.
"	15	's Namiddags	12 u. 17 min.	N. M.
"	22	's Morgens	6 u. 21 min.	E. K.
"	29	's Avonds	3 u. 26 min.	V. M.
September	6	's Avonds	6 u. 54 min.	L. K.
"	13	's Avonds	10 u. 58 min.	N. M.
"	20	's Namiddags	1 u. 37 min.	E. K.
"	28	's Morgens	6 u. 44 min.	V. M.
October	6	's Morgens	10 u. 56 min.	L. K.
"	13	's Morgens	7 u. 34 min.	N. M.
"	20	's Morgens	0 u. 15 min.	E. K.
"	28	's Morgens	0 u. 13 min.	V. M.
November	5	's Morgens	1 u. 0 min.	L. K.
"	11	's Avonds	5 u. 0 min.	N. M.
"	18	's Namiddags	2 u. 47 min.	E. K.
"	26	's Avonds	7 u. 0 min.	V. M.
December	4	's Namiddags	0 u. 42 min.	L. K.
"	11	's Morgens	3 u. 51 min.	N. M.
"	18	's Morgens	8 u. 59 min.	E. K.
"	26	's Namiddags	1 u. 29 min.	V. M.

VOORNAAMSTE REISGELEGENHEDEN

IN NEDERLAND.

LIJST VAN HET VERTREK DER POSTEN VAN HET POST-KANTOOR TE DELFT.

De brieven bestemd voor de Noordelijke Provinciën, alsmede Duitschland, Zweden, Noorwegen, Rusland, etc. vertrekken

des morg. 7 ure 55 min.		des avonds 3 ure 10 min.
„ „ 12 „ 8 „		„ „ 5 „ 55 „

en per nachtpost ten negen ure.

De brieven voor de Zuidelijke Provinciën, alsmede voor Engeland en Koloniën, vertrekken,

des morg. 10 ure 35 min.		des avonds 6 ure 21 min.
„ midd. 12 „ 35 min.		„ „ 9 „ 21 „

Per nachtpost, ten half negen ure, vertrekken de brieven voor België, Frankrijk en verdere Zuidelijke landen, alsmede voor Noord- en Zuid-Brabant en meer Zuidelijke Provinciën.

Er vertrekken maandelijks drie brievenmalen door middel der Overland-posten over *Southampton*, *Marseille* en *Triest*.

De brieven kunnen gefrankeerd en ongefrankeerd verzonden worden; die over *Southampton* moeten vóór den 13^{en} van iedere maand bezorgd worden; over *Marseille* vóór den 22^{en} van iedere maand.

De verzending over *Triest* zal eerst in Januarij of later geregeld worden en kan dus nu nog niet worden bepaald.

De verkiezing der wijze van verzending moet op de brieven worden uitgedrukt, door de woorden: over *Southampton*, *Marseille* of over *Triest*.

Men zal zich met 1°. Januarij kunnen bedienen van Postzegels verkrijgbaar aan het Postkantoor.

HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEG.

Winterdienst, beginnende 1 Nov. 1851.

Van Amsterdam naar Rotterdam.

Vertr. van Amsterd.	* Halfweg.	Haarlem.		* Vogels.	* Hillegom. Beek.	* Veenenb.	* Warmond.	Leijden.		* Voorsch.	's Hage.		* Rijswijk.	Delft.		Schiedam.		Aankomst to Rotterd.
		aank.	vertr.					aank.	vertr.		aank.	vertr.		aank.	vertr.	aank.	vertr.	
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
8.45	8.58	9. 7	9.12	9.24	door	9.34	9.53	10.—	10. 3	10.15	10.33	10.38	9. 5	9.11	9.14	9.29	9.32	9.39
11.—	door	11.22	11.27	door	door	11.47	door	12. 9	12.12	door	12.33	12.38	door	12.50	12.53	1. 9	1.12	1.20
4.15	4.28	4.37	4.42	4.54	door	5. 4	5.23	5.30	5.33	5.45	6. 3	6. 8	6.14	6.21	6.24	6.41	6.44	6.52
7.—	7.13	7.22	7.27	7.39	7.45	7.49	8. 8	8.15	8.18	8.30	8.48	8.53	8.59	9. 6	9. 9	9.26	9.29	9.37

Van Rotterdam naar Amsterdam.

Vertr. van Rotterd.	Schiedam.		Delft.		* Rijswijk.	's Hage.		* Voorsch.	Leijden.		* Warmond.	* Veenenb.	* Hillegom. Beek.	* Vogels.	Haarlem.		* Halfweg.	Aankomst to Amsterd.
	aank.	vertr.	aank.	vertr.		aank.	vertr.		aank.	vertr.					aank.	vertr.		
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
7.15	7.22	7.25	7.40	7.43	7.49	7.54	7.59	8.16	8.27	8.30	8.37	8.58	9. 4	9. 8	9.21	9.26	9.37	9.52
10.—	10. 7	10.10	10.23	10.26	door	10.37	10.42	door	11. 3	11. 6	door	11.28	door	door	11.51	11.56	door	12.20
2.30	2.37	2.40	2.55	2.58	3. 4	3. 9	3.14	3.31	3.42	3.45	3.52	4.13	door	4.23	4.36	4.41	4.52	5. 7
5.30	5.37	5.40	5.55	5.58	6. 4	6. 9	6.14	6.31	6.42	6.45	6.52	7.13	door	7.23	7.36	7.41	7.52	8. 7
8.—	8. 7	8.10	8.25	8.28	8.34	8.39												

NB. Op de halten, welke met een * gemerkt zijn, worden reizigers opgenomen, voor zoo verre er plaats in de rijtuigen voorhanden is.
Op Zon- en Feestdagen zal aan de halten, uitgezonderd de Hillegommerbeek, worden opgehouden, als dit verlangd wordt.

NEDERLANDSCHE RIJN-SPOORWEG.

Winterdienst, beginnende 15 October 1851.

Van Amsterdam naar Utrecht en Arnhem.

Vertrek van <i>Amaterd.</i>	Abcoude.	Loenen en Vreeland.	Nieu- wersluis.	Breuken- len.	Maarsen.	<i>Utrecht.</i>	Zeist en Drieberg.	Maars- bergen.	Veenen- daal.	Ede.	Wolfhe- zen.	Aank. te <i>Arnhem.</i>
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
8.—	8.17	8.25	8.35	8.42	8.50	9. 9	9.30	9.46	10. 9	10.20	10.35	10.50
10.45	11. 2	11.10	11.20	11.27	11.35	11.54	12.15	12.31	12.54	1. 5	1.20	1.35
6.—	6.17	6.25	6.35	6.42	6.50	7. 9	7.30	7.46	8. 9	8.20	8.35	8.50

Van Arnhem naar Utrecht en Amsterdam.

Vertrek van <i>Arnhem.</i>	Wolfhe- zen.	Ede.	Veenen- daal.	Maars- bergen.	Zeist en Drieberg.	<i>Utrecht.</i>	Maarsen.	Breuken- len.	Nieu- wersluis.	Loenen en Vreeland.	Abcoude.	Aank. te <i>Amsterd.</i>
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
7.12	7.27	7.42	7.57	8.16	8.36	9. 1	9.12	9.20	9.31	9.37	9.45	10. 2
11.40	11.55	12.10	12.25	12.44	1. 4	1.29	1.40	1.48	1.59	2. 5	2.13	2.30
5.28	5.43	5.58	6.13	6.32	6.52	7.17	7.28	7.36	7.47	7.53	8. 1	8.18

NB. Alle treinen zullen te Maarsen, nabij de herberg de Plattenburg en te Wolfhezen, tot het op- en afladen van reizigers, stil houden, wanneer daartoe bij den chef-conducteur het vereischte verzoek door de belanghebbenden is gedaan. Op de tusschen-stations bij de dorpen worden slechts reizigers opgenomen, voor zoo verre er plaats in de rijtuigen voorhanden is. De reizigers hebben geene bagage vrij, dan alleen de kleine pakjes die zij onder de banken der rijtuigen kunnen bergen, zonder hinderlijk te zijn.

DILIGENCE-DIENSTEN.

DIENST VAN VAN GEND EN LOOS.

Van Amsterdam op Antwerpen door Delft, dagelijks des morgens ten half 3 ure van Delft.

Van Antwerpen op Amsterdam door Delft, des avonds ten 10 ure van Delft.

Rijden af van het logement de Gouden Molen, bij P. A. Hesse, nabij de Haagpoort.

STOOMBOOT- EN SPOORWEG-EXPEDITIE.

DE VRIENDSCHAP, ONDERNEMING VAN J. P. KOENS.

Nachtdienst tusschen Rotterdam door Delft naar Amsterdam, dagelijks des avonds ten 11 ure van Delft.

Van Amsterdam door Delft naar Rotterdam, des morgens ten half 5 ure van Delft.

Nadere informatie zijn te bekomen bij G. Huijbers, in het Stads-logement nabij de Haagpoort, en bij de erven J. Roodenburg, in het huis ter Lucht, nabij de Nieuwe Brug.

Van Monster over 's Gravenhage naar Delft, en terug, alle Donderdagen des morgens ten half 6 ure; en van de Herberg de Vink, te 's Gravenhage, ten 8 ure naar Delft eene Diligence; terug des middags ten 1 ure van Delft, en ten 2 ure van de Herberg de Vink.

Van 's Gravesande naar Delft en terug.

Alle Donderdagen, des morgens ten 6 ure van 's Gravesande, en des namiddags ten 1 ure terug.

Kantoor dezer beide diensten te Delft, bij G. Huijbers, Stads-Logement, nabij de Haagpoort.

— — —

ONDERNEMING VAN H. O. VAN MUNSTER,
J. P. KOENS EN H. S. VAN HEUMEN.

Verzending van Goederen door het geheele rijk, *Engeland*, geheel *Duitschland* en *België*, over de spoortreinen, diligences en stoombooten.

De onderneming belast zich voortdurend met het incasseren van Wissels, verzending van Gelds-waarden en Effecten, verrigten van commissiën, alles tegen een zeer verminderd tarief.

Het hulpkantoor der onderneming te Delft, bij W. Koens, Binnen-Watersloot.

ALGEMEENE EXPEDITIE-MAATSCHAPPIJ VAN
C. VAN DER HORST.

Deze Maatschappij belast zich met de Expeditie van alle Goederen, Geldspeciën, Effecten, enz. dagelijks op en van alle Spoortreinen, op geheel Noordelijk- en Zuidelijk *Duitschland* en langs den Rijn, in correspondentie met de Keulsche Stoomboot-Maatschappij; naar *Zwitserland*, *Italië*, *Oostenrijk*, *Beijeren* en *Wurtemberg*; alsmede Maandag en Vrijdag 's namiddags van Amsterdam naar *Oldenburg*, *Bremen*, *Hamburg*, *Osnabruck*, *Lubeck* en verder geheel *Hanover*, *Denemarken* en *Zweden*.

Informatien zijn te bekomen aan het kantoor dezer onderneming, gevestigd te Delft, bij Fischler, Binnenwatersloot, bij de Koornbeurs.

— — —

ORDE OP HET VERTREK DER TREK- EN MARKTSCHUITEN.

VAN DELFT OP 'S GRAVENHAGE.

Van 1 Maart tot 31 October 's morgens ten 7, half 8, half 9 en 9 ure, en van half 10 tot 's avonds half 9, alle uren op het half uur. Van 1 November tot 28 Februarij, 's morgens ten 7, 8 en 9 ure, en van half 10 tot 's avonds half 8 ure, op het half uur. De pakschuit maandag en vrijdag 's morgens ten 6 ure.

VAN 'S GRAVENHAGE OP DELFT.

Van 1 Maart tot 31 October, van 's morgens half 6 tot 's avonds half 8 ure, alle uren op het half uur, en de laatste ten 9 ure. Van 1 November tot 28 Februarij van 's morgens half 7 tot 's avonds half 8, op alle half uren.

De pakschuit, Maandag, Dingsdag, Woensdag en Zaterdag 's morgens ten 9 ure, en Donderdags in den Zomer 's morgens ten 5, en 's winters ten 6 ure.

VAN DELFT OP ROTTERDAM.

Van 1 April tot 30 September alle uren, van 's morgens ten 7 ure tot 's avonds ten 8 ure, uitgezonderd 's namiddags ten 4 ure. Van 1 October tot 30 October, alle uren van 's morgens 7 tot 's avonds 7 uur, uitgezonderd 's namiddags ten 4 ure. Van 1 November tot 31 Maart om 8, 10, 12, 2, 3, 5, 7 uur. Des maandags, in plaats van

's morgens 8 ure, om 7 uur de ijzeren schuit getrokken door 2 paarden.

De ijzeren schuit 's namiddags ten 3 en 5 ure, getrokken door 2 paarden.

Het geheele jaar door alle Dingsdagen, 's morgens ten half 9 ure, een pakschuit, behalve de gewone pakschuit der vroegbeurt.

VAN ROTTERDAM OP DELFT.

Van 1 April tot 30 September van 's morgens ten 7 ure tot 's avonds ten 8 ure; en van 1 October tot 31 Maart van 's morgens ten 7 tot 's avonds ten 7 ure.

Des morgens ten 9 ure de ijzeren schuit, door 2 paarden getrokken. Informatien te bekomen bij den Commissaris van gemelde veeren W. Wigmans.

VAN DELFT OP LEYDEN EN TERUG.

Onbepaald. Informatien te bekomen bij den heer G. Boet, in de Haagpoort, Commissaris van genoemd veer.

VAN DELFT OP SCHIEDAM.

Vrijdags 's morgens ten 7 ure, en terug des namiddags ten 3 ure. Afvaart voor de Stads-Herberg in het Zuid-einde.

VAN SCHIEDAM OP DELFT.

Donderdags 's morgens ten 7 ure, en terug 's namiddags ten 3 ure.

VAN DELFT OP MAASSLUIS.

's Morgens het geheele jaar door, ten 8 ure en 's namiddags ten half 2 ure. Van 1 April tot 30 September 's namiddags ten 6 ure; van 1 October tot 31 Maart 's namiddags ten 5 ure.

VAN MAASSLUIS OP DELFT.

's Morgens het geheele jaar door, ten halfzes en half 11. Van 1 April tot 30 September 's namiddags ten 5 ure, van 1 October tot 30 Maart 's namiddags ten 4 ure. De ochtendschuiten corresponderen op den 1sten en 2den trein van den Hollandschen spoorweg.

VAN DELFT OP VLAARDINGEN.

In de zomermaanden 's namiddags ten 4 ure, en ten 3 ure in de wintermaanden. Een marktschuit donderdags 's middags ten 12 ure én 's namiddags ten 3 ure.

VAN VLAARDINGEN OP DELFT.

's Morgens ten 6 ure en Donderdags nog een ten 4 ure.

VAN DELFT OP AMSTERDAM.

Op Dingsdag, Donderdag en Zaturdag, des namiddags ten 3 ure.

VAN AMSTERDAM OP DELFT.

Op dezelfde dagen en uren.

VAN SCHIEDAM DOOR DELFT OP HAARLEM.

Zaterdag voormiddag, en van Delft 's namiddags ten 3 ure. Ook vaart 's Woensdags namiddags ten 2 ure een pakschuit van Delft naar Haarlem.

VAN SCHIEDAM DOOR DELFT OP UTRECHT.

Woensdag morgen ten 10 ure en van Delft 's namiddags ten 2 ure.

VAN VLAARDINGEN DOOR DELFT OP UTRECHT.

Woensdag namiddag van Vlaardingen en Donderdag des morgens ten half 12 ure van Delft. Deze schuit neemt ook goederen mede voor Amersfoort en omliggende plaatsen in de provincie Utrecht.

NB. Voor bovengenoemde plaatsen worden de bestellingen aangenomen bij den Commissaris, J. P. Tasseron, Voorstraat, wijk VI, No. 296, alsmede aan het veer voor de Leydsche Marktschuit nevens de Luthersche Kerk.

VAN DELFT OP ALKMAAR.

Om de 14 dagen, des Woensdags morgens ten 8 ure. Ligplaats voor de Branderij de Papegaai. De schuiten naar Alphen, Oudshoorn, Waddingsveen, Boskoop, Hazerswoude, enz. varen des Dingsdags voormiddags af. Bestellingen bij P. A. Hesse, nabij de Haagpoort.

VERTREK DER DORPSSCHUITEN.

Berkel. Donderdags 's middags ten 12 ure. Ligplaats voor de Wed. Bante, op de Koornmarkt.

's Gravesande. Donderdags voormiddags ten half 12 ure. Ligplaats voor het Oude Westlandsche Veerhuis, nabij de Haagpoort.

Kwintsheul, Poeldijk, Monster, Naaldwijk, Hondsholredijk en Loosduinen. Donderdags ten 11 ure.

Leydschendam en Rijswijk, Donderdags. Ligplaats des morgens ten 10 ure, aan de Voorstraat, voor de Brouwerij de P.

De Lier en de Lee. Donderdags ten half 12 ure. Ligplaats voor het Westlandsche Veerhuis op de Binnenwatersloot.

Maasland. Donderdags ten 11 ure. Ligplaats voor de Herberg de Zwarte Raaf, op de Binnenwatersloot.

Nootdorp. Dingsdag, Donderdag en Zaterdag ten 1 ure. Ligplaats in het Vrouwjuttenland, voor de Grutterij de Blaauwe Star.

Overschie. Dingsdag ten 3 ure, en Donderdag ten 1 ure. Ligplaats voor J. van der Gaag, Zuideinde.

Pijnacker. Dingsdag, Donderdag en Zaterdag ten half 12 ure. Ligplaats voor P. A. Engelbregt, Oosteinde.

Schipluiden en 't Woud. Donderdag ten 11 ure. Ligplaats op de Binnenwatersloot voor de Herberg de Zwarte Raaf.

Voorburg. Donderdag ten 1 ure van de Haagpoort. Komt ook een alle Dingsdagen ten 5 ure van Rotterdam door Delft. Ligplaats voor P. A. Hesse, in het Logement de Gouden Molen nabij de Haagpoort.

Wateringen. Dingsdag, Donderdag en Zaterdag in de Zomermaanden, ten 11 ure; Donderdag en Zaterdag in de Wintermaanden, ten 12 ure. Ligplaats aan het Nieuwe Schippers Veerhuis op de Voorstraat. Zoetermeer en Zegwaard. Donderdag ten half 1 ure. Ligplaats als boven, op de Voorstraat. Zuidbuurt. Donderdag ten 11 ure. Ligplaats op de Binnenwatersloot.

POST EN VOETBODEN.

Vrouw van Beek. Bodin van Nootdorp. Komt alle dagen in de stad, uitgezonderd des Zondags, vertrekt 's namiddags ten 1 ure. Adres bij H. Koster en W. Beets, Boekhandelaren.

J. van der Berg. Bode op Wateringen, Poeldijk, Monster, Ter Heide en 's Gravesande. Komt Maandag, Dinsdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag in de stad; vertrekt tegen 1 ure. Adres bij Valkenburg, Hoek Beestenmarkt.

A. Bokhoove. Commissionnair, gaat dagelijks naar den Haag. Woont op den Burgwal, W. III, n° 305.

C. van den Bas. Postbode van Delft op Zoetermeer, Zegwaard en Benthuijzen. Vertrekt Maandag, Woensdag en Vrijdag, 's namiddags ten 2 ure. Adres bij H. Kramer, in de herberg de Beurs van Rotterdam. in de Jacob-Gerritsestraat.

K. Bijzen. Postbode van Pijnacker. Komt alle dagen in de stad, vertrekt 's morgens ten half 10 ure. Bestellingen worden aangenomen bij P. A. Engelbregt, in het Oosteinde.

A. Droog. Postbode van Schipluiden. Komt alle dagen in de stad, vertrekt des morgens ten half 11 ure. Adres bij B. Bruins, Boekhandelaar.

J. Dijkshoorn. Postbode van de Lier. Dagelijks, uitgezonderd Donderdag en Zondag. Vertrekt 's namiddags ten half 12 ure. Bestellingen worden aangenomen bij de Wed. Bladergroen, Oude Delft, nevens de Academie.

- N. Looije. Bode op Wateringen, Poeldijk, Monster en Ter Heide. Komt dagelijks, uitgezonderd des Donderdags. Vertrekt 's namiddags ten half 2 ure. Adres bij van der Gaag, Oude Delft, hoek Oude Kerk.
- C. Redeker. Westlandsche Postbode. Komt alle dagen, uitgezonderd des Zondags. Vertrekt van Delft 's namiddags ten 2 ure. Adres bij H. Kramer in de Herberg de Beurs van Rotterdam, in de Jacob-Gerritsestraat.
- P. A. van Swieten. Bode op den Haag. Vertrekt alle dagen uitgezonderd des Zondags naar den Haag. Bestellingen worden aangenomen bij de Wed. Bladergroen, op het Oude Delft, nevens de Academie.

VERDERE REISGELEGENHEDEN

IN NEDERLAND.

NB. Voor de plaatsen aan de spoorwegen gelegen zie men mede het afzonderlijk tarief.

VAN AMSTERDAM

naar *Alkmaar*, over Zaandam en Wormerveer. Stoomb. tweemaal daags. In de Zomermaanden 's morg. 7½ en 's nam. 5 ure, in de Wintermaanden 's morg. 7½ en 's nam. 2½ ure.

„ *Amersfoort*. Dilig. v. d. Hoek op de Botermarkt Maandag 's morgens 4 uur.

Over Muiden en Naarden, naar Amersfoort. Dilig. v. d. Horst, Cingel 514, dagelijks.

Nog eene Dilig. wed. Cruse, Botermarkt. Maandag 's nam. 5 uur.

„ *Antwerpen*, over Haarlem, 's Hage, Delft, Rotterdam, Dordt en Breda. Dilig. v. Gend en Loos 's av. kwartier voor 9 uur, aankomst te Antw. 's nam. ten 2½ uur, vóór het vertrek der Spoortrein naar Mechelen, Leuven, Brussel en Gend, in correspondentie met Parijs enz.

„ *Appingadam*, schip om de 5 of 6 weken.

„ *Assen*, beurtm. van 1 Febr. tot half Dec. Woensd. om de 14 dagen, één uur voor boomsluiten; verder om de 3 weken. Terug, Vrijdag om de 14 dagen, 's morg. 5 uur.

- naar *Blokzijl*, beurtm. Dingsd. en Vrijd. van 6 Dec. tot 1 Febr. alleen Dingsd. een uur vóór boomsluiten.
- „ *Bolsward*, beurtm. alleen van 1 Febr. tot 6 Dec. Vrijd. 2 uur vóór boomklokluiden.
- „ *Broek*, beurtsch. Maand. Woensd. en Vrijd. 's nam. ten 4 uur.
- „ *Buiksloot*, zie naar het Tolhuis.
- „ *Delfzijl*, met het schip op de Lemmer.
- „ *Deventer*, beurtsch. Dingsd. en Vrijd. 1 uur voor het luiden der boomklok, van 6 Dec. tot 12 Febr. allen Vrijd. 's nam. 3 uur.
- „ *Dokkum*, beurtsch. alleen van 1 Maart tot 30 Nov. Woensd. om de 14 dagen.
- „ *Elburg*, beurtsch. Dingsd. Donderd. en Zaterdag 's av. 1 uur vóór boomsluiten; 's winters Dingsdag niet.
- „ *Enkhuizen*, Stoomb. Dingsd. Donderd. en Zaterdag, 's morg. 7 uur.
- Idem. Beurtm. Woensd. en Vrijd.
- Zie ook naar Hoorn en Medemblik.
- „ *Enschedé*, met het schip op Deventer.
- „ *Franeker*, beurtsch. van Febr. tot Dec. Dingsd.
- „ *Genemuiden*, beurtsch. Maand. 1 uur v. boomsluit.
- „ *Hamburg*, stoomb. den 5, 10, 15, 20, 25 en 30 der maand, in den vroegen morgen.
- „ *Harlingen*, stoomb. Dingsd. Donderd. en Zaturd. 's morg. 7 uur.
- „ Idem, beurtsch. van April tot Septemb. Maandag, Woensd. en Vrijd. 1 uur vóór boomklokluiden.
- „ *Hasselt*, beurtsch. van Dec. tot Maart, Maand.; van Maart tot 19 Junij, Zond. Maand. Woensd. en Vrijd.

alsmede van 21 Aug. tot 31 Oct. 's Zomers alle dagen 1 uur vóór boomklokluiden.

naar *den Helder*, over Alkmaar, barge, dagelijks behalve Maand. 's morg. 7 uur. Ook met de Stoomb. naar het Tolhuis, van 1 Maart tot 31 Oct. 's nam. ten 4 uur, en van 1 Nov. tot Febr. Dingsd. Dond. en Zaturd. 1 uur, en van daar per Dilig. over Purmerende naar Hoorn en Enkhuizen.

„ *Hoorn*, zie naar Medemblik en den Helder.

„ *Hull*, stoomb. den 5, 10, 15, 20, 25 en 30 der maand.

„ *Joure*, beurtsch. Maand. 2 uur vóór boomsluiten.

„ *Kampen*, beurtsch. Maand., Woensd. en Vrijd. 1 uur vóór boomschl.; van Dec. tot Febr. Maand. en Vrijd. 's nam. 3 uur.

„ *Idem*, stoomb. dagel. behalve Zond. 's morg. 6 uur.

„ *Leeuwarden*, beurtsch. van 22 Febr. tot 6 Dec. Woensd. en Zaturdag. en verder alléén Zaturd. $\frac{5}{4}$ uur vóór boomsluiten.

„ *de Lemmer*, beurtsch. van half Febr. tot 12 Nov. dagelijks, verder Maand. Woensd. en Vrijd. 2 uur. voor boomsluiten.

„ *Idem*, stoomb. Maand., Woensd. en Vrijd. 's morgens 7 uur.

„ *Meppel*, beurtm. Dingsd. en Zaturd.; van 6 Dec. tot 2 Febr. alleen Dingsd. 1 uur vóór boomsluiten.

„ *Medemblik*. Met de stoomb. naar het Tolhuis, verder met de barge naar Buiksloot; van 1 April tot 30 Sept. Dingsd. Donderd. en Zaturd., en van 1 Oct. tot 31 Maart, alleen Dingsd. eene Dilig. 9 uur van Buiksloot over Purmerende en Hoorn naar Medem-

- blik. Naar Enkhuizen vindt men eene dilig. aan het Medemblikker tolhuis te Hoogcarspel.
- naar *Muiden en Naarden*. Treksch. van 1 Mei tot 30 Sept. 5 maal, van 1 Oct. tot 31 Maart 4 maal en gedurende April 3 maal daags.
- „ *Purmerende*, zie naar Medemblik.
- „ *Rotterdam* over Haarlem, Leiden, 's Hage en Delft dilig. Koens, Dam; dagelijks 's avonds half 10 uur.
- „ *Sloten* (Vriesland) beurtm. van 25 Febr. tot Decemb. 's Maand. 2 uur voor booms.
- „ *Sneek*, beurtm. van 6 tot 25 Dec. Dingsd. en Zaturd.; tot 1 Febr. alleen Dingsd. vervolgens tot ultimo Febr. Dingsd. en Zaturd. en overigens Dingsdag Donderd. en Zaturd. 1 1/4 uur voor booms.
- „ *Steenwijk*, beurtsch. Dingsd. en Zaturd. 1 uur voor boomsluiten.
- „ *Tolhuis*. Van 1 April tot 30 Sept. raderboot of zeilschuit, 's morg. 6, 's nam. 12 en 1 uur; voorts alle uren een stoomb. met het slaan der volle uren, tot het sluiten van den boom, en van 1 Oct. tot 31 Maart raderboot, 's morg. 7 uur; eene stoomb. van 8 uur 's morgens tot 's avonds 5 uur, uitgenomen ten 12 uur.
- „ *Weesp*, treksch. van 16 Maart tot 15 Nov. 4 maal en van 16 Nov. tot 15 Maart 2 maal daags, doch Maand. 3 maal.
- „ *Zaandam*, stoomb. des zomers 6 maal, 's winters 2 maal daags.
- „ *Zwolle*, stoomb. 3 maal 's weeks, alleen des zomers.
- „ *Idem*, beurtsch. dagel. 's nam. 3 uur, uitgezonderd van 19 Dec. tot 11 Febr. dan Dingsd., Donderd. en Zaturd.

naar *Zutphen*, beurtsch. Donderd.

„ *Zwartsluis*, Beurtschip, van Febr. tot Dec. Dingsd.
en Zaturd. verder alleen Dingsd. 1 uur voor boomsd.

VAN ALKMAAR

naar *Amsterdam*, stoomb. dagelijks tweemaal; des zomers
's morg. kwart. voor 6 en 's nam. half 2; 's winters
's morg. ten 6, en 's nam. 1 uur. Ook met de barge
dagelijks.

naar *den Helder*, barge 2 maal daags.

VAN AMERSFOORT

naar *Amsterdam*, over Naarden, Muiden enz.

dilig. v. d. Horst, dagelijks.

dilig. wed. Gruse Maand, 's morg. 5 uur.

„ *Utrecht*, dilig. van Nijmegen, 's morgens half 6,
kwart. voor 11 en 's nam. 3 uur.

VAN ARNHEM

naar *Breda*, over 's Hertogenbosch en tusschenliggende
plaatsen, dilig. v. d. Horst, dagelijks 's morgens
11 uur (na aankomst van den 1sten spoortrein).

„ *Deventer*, over Doesburg en Zutphen, dilig. v. d.
Horst (na aankomst van den 2den spoortrein).

„ *Emmerik*, dilig. v. Gend en Loos, na aankomst van
den laatsten spoortrein, 's avonds half 10 uur. Nog
een stoomb. Zond. en Donderd., 's nam. omstreeks
3 uur.

„ *Kampen*, stoomb. 3 maal 's weeks, 's morg. 5 uur.

„ *Keulen* enz., stoomboot 's morgens 6 uur.

„ *Kleef*, over Nijmegen, dilig. 's avonds kwart over
8 uur.

- naar *Leeuwarden*, over Zutphen, Deventer, Zwolle en Groningen, dilig. na aank. van den 1sten spoortrein.
 „ *Nijmegen*, dilig. Koens, 's morgens kwart. voor 11 en 's nam. 3 uur. Zie ook naar Kleef.
 „ *Rotterdam*. stoomb. 's maand., Woensd. en Zaturd. 's morgens 9 uur.
 „ *Zutphen*, na aankomst van alle spoortreinen.

VAN ASSEN

- naar *Groningen*, dilig. 's nam. 4 uur.
 „ *Meppel*, jaagsch. 's morg. 8 uur, behalve Zond.
 „ *Zwolle* over Meppel, dilig. 's morgens 11 uur.

VAN APINGADAM

- naar *Groningen*, treksch. Dingsd. en Vrijdag 's morg. 6 uur; de overige dagen, behalve Zon- en Feestdagen te 5 uur.

VAN BERGEN OP ZOOM

- naar *Antwerpen*, dilig. 's morgens 5 uur. Ook per passerende stoomb. van Rotterdam.
 „ *Breda*, dilig. 's avonds half 6 uur en Dingsd., Donderd. en Zaturd. 's morg. half 6 uur.
 „ *Rotterdam*, per passerende stoomb. van Antw.

VAN BREDA

- naar *Amsterdam*, dilig. 's nam. 2 uur.
 „ *Antwerpen*, dilig. 's morgens 5 en 10 's nam. 's zomers 3 en 's winters kwart voor 4 uur.

naar *Bergen op Zoom*, dilig. 's morg. ten 5 uur 25 min.
en Dingsd. en Zaturd. 's nam. 4 uur.

„ *Geertruidenberg*, dilig. 's zomers 's morg. half 5,
's wint. 's morg. 5 uur, doch 's Maand. altijd half 4.

„ *Grave*, over Tilburg en 's Hertogenbosch, 's morg.
half 5 en 's nam. 4 uur.

„ *den Moerdijk*, dilig. 's morg. 11 uur.

„ *Rotterdam*, dilig. v. Gend en Loos 's morg. 6 uur.

„ *Utrecht* over Gorinchem, dilig. 's morg. half 6, ook
eene dilig. 's zomers 's morg. 10 en 's nam. 5 uur,
's winters 's morg. 5 en kwart voor 10 uur.

VAN DEVENTER

naar *Hannover*, dilig. Maand. en Vrijdag.

„ *Munster*, dilig. Zond., Dingsd. en Vrijdag, 's av. 8
en 's nachts 12 uur.

„ *Nijmegen*, over Zutphen en Arnhem, dilig. 's mor-
gens kwart voor 7 en 11 uur.

VAN DORDRECHT

naar *Amsterdam*, dilig. nam. 5 uur.

„ *Rotterdam*, stoomb. 's morg. half 9 en 's nam. 5 uur
en een 's morg. 7 en 's midd. 12 uur, 3 uur en 6 uur.

„ *den Moerdijk*, stoomb. 's morgens 6 en 's namidd.
half 2 uur.

VAN EDAM

naar *Amsterdam*, over Monnickendam, treksch. 's morg.
6 en 8 uur, 's nam. half 2 en 7 uur.

„ *Hoorn*, treksch. 's morg. 6, half 11 en 's nam. half
5 uur.

VAN ENKHUIZEN

- naar *Amsterdam*, stoomb. komende van *Harlingen*,
Zond., Woensd. en Vrijd.
„ *Harlingen*, stoomb. Dingsd., Donderd. en Zaturd.
„ *Hoorn*, postwagen 'szomers 'smorgens ten 7 en
's winters 8 uur; 's nam. het geheele jaar 4 uur.

VAN FRANEKER

- naar *Harlingen*, dilig. Woensd. 'smorgens 9 uur.
„ *Leeuwarden*, dilig. Vrijdag 'smorgens 8 uur.

VAN GEERTRUIDENBERG

- naar *Rotterdam*, stoomb. 'szomers, Maand. 'smorg. 5
en de overige dagen half 7 uur behalve Zond. En
's winters Maand. 'smorg. 5, en de overige dagen
7 uur behalve Zond.

VAN GORINCHEM

- naar *Antwerpen* over *Breda*, dilig. zomers, 'smorgens
kwart voor 12 en 's nam. half 4; 's winters 's nam.
kwart over 12 en half 5.
„ 's *Hertogenbosch*, stoomb. 'szomers 's midd. 12 en
's nam. 4 uur; 's winters 'smorg. 11 en 's mid. 12 u.
„ *Heusden*, stoomb. 's nam. half 5 uur.
„ *Keulen*, stoomb. dagelijks. Varieert naar den stand
van het water, doch gewoonlijk 'smorg. 9 uur.
„ *Nijmegen*, stoomb. 'smorg. 9 uur.
„ *Rotterdam* over *Dordt*, stoomb. Maand., Dingsd.
'smorg. half 6. Woensd., Donderd., Vrijd. en Za-
turd., 'smorg. half 6 en 's nam. half 1, en Zond.

's morg. half 7 uur. Winterd. Maand., Dingsd.
's morg. half 6 uur en Woensd., Donderd., Vrijd.
en Zaturd. half 8 uur.

naar *Utrecht*, dilig. 's morg. kwart over 8, en kwart over
9; zomers 's nam. half 3 en 's winters 's nam. kwart
voor 2 uur.

„ *Venlo*, stoomb. Dingsd. en Vrijd. 's morg. 4 uur.

VAN GOUDA

naar *Rotterdam*, stoomb. 's zomers, 'smorgens 6 en
's nam. 2 uur, 'swinters 's morg. 7 uur.

„ *Idem*, dilig. alle uren in 3 uren.

„ *Utrecht*, dilig. driemaal daags in 5 uren.

VAN 'S GRAVENHAGE

naar *Amsterdam*, dilig. 's avonds half 12 uur.

„ *Antwerpen*, dilig. 's nachts 2 uur.

„ *Rotterdam*, dilig. 's morg. half 4 en half 5 uur.

„ *Utrecht*, dilig. over Leiden, Alphen enz. 's zomers
's morg. 5 en 's winters 's morg. kwart voor 7 uur.

VAN GRONINGEN

naar *Assen*, dilig. 's morgens 5 uur.

„ *Harlingen*, over Leeuwarden, dilig. Dingsd., Don-
derd. en Zaturd., 's avonds 11 uur, en 's zomers
Maand., Woensd. en Vrijd. 's morgens 9 uur.

„ *Kampen*, dilig. op de stoomb. naar Amsterd. rij-
dende, alleen de dagen dat deze vaart; 's avonds
van Groningen.

„ *Leeuwarden*, dilig. 1 Jan. tot 31 Maart, van 10 tot

31 Dec. 's morg. half 9; de overige maanden 's nam.
3 uur.

naar *de Lemmer*, dilig. Dingsd., Donderd. en Zaturd.
's morgens half 1 uur.

„ *Utrecht*, dilig. 's morgens 9 uur.

„ *Zwolle* over Assen, dilig. 's morgens half 9 uur.

VAN HAARLEM

naar *Alkmaar*, dilig. v. d Haagen. en Quintern, 2 maal
daags 's morgens ten 9 uur en 's nam. ten 4½ uur.

VAN HEERENVEEN

naar *Leeuwarden*, dilig. 's nam. half 4 uur.

„ *Zwolle*, dilig. 's morgens half 12 uur.

VAN DEN HELDER

naar *Alkmaar*, barge, tweemaal daags.

„ *Amsterdam*, barge, dagelijks, behalve 's Maandags,
's morgens 7 uur.

„ *Texel*, postschuit, dagelijks.

VAN 'S HERTOGENBOSCH

naar *Breda*, dilig. over Tilburg, 's morg. 6 en 's nam. 5
uur, en over Waalwijk en Raamsdonk 's nam. 3 uur.

„ *Eindhoven*, dilig. 's nam. 5 uur.

„ *Maastricht*, stoomb. 's nam. 5 uur, behalve Zond.

„ *Nijmegen*, dilig. over Grave, 's morgens kwart voor
9 uur.

„ *Rotterdam*, stoomb. zomerd. 's morgens 8 uur;
winterd. dagelijks 's morgens 7 uur.

naar *Rotterdam* en *Schiedam*, 's zomers Maand. 's morg.
half 5, de overige dagen behalve Zond. half 6 uur;
winterd. Maand., Woensd. en Vrijd. 's morgens
half 10 uur.

VAN HEUSDEN

naar *Rotterdam*, stoomb. Maand. 's morgens half 5; de
overige dagen, behalve Zondag, 's morgens 6 uur.

VAN HOORN

naar *Alkmaar*, treksch. tweemaal daags, 's morgens 8,
's nam. 4 uur.

„ *Edam*, *Monnickendam* en *Amsterdam*, trekschuit
's zomers 's avonds 11, en 's winters 's nachts 12 uur.

„ *Purmerende* en *Buiksloot* dilig. 1 Maart tot 31 Oct.,
's morg. half 7, behalve Zond.; 1 Nov. tot 1° Febr.
Maand., Woensd. en Vrijd. 's morgens half 8 uur.

„ *Edam*, treksch. 's morg. 11, en 's nam. half 3 uur.

„ *Enkhuizen*, dilig. 's morg. 7, en 's winters 's morg.
8 uur.

„ *Enkhuizen* en *Medemblik*, zie *Amsterd.* naar *Idem.*

„ *Medemblik*, dilig. 's nam. 3 uur.

„ *Purmerende*, treksch. 4 maal daags.

VAN KAMPEN

naar *Arnhem*, stoomb. Zond., Dingsd. en Donderd.
's morgens 3 uur.

„ *Amsterdam*, stoomb. 's Zomers dagelijks, behalve
Zaturd., 's nam. half 2. Voor- en najaar 's nam. 12
uur, op Zond., Dingsd. en Donderdag.

naar *Zwolle*, dilig. 's morg. 7 en 8 uur, 's nam. 4, 5 en 7 uur.

„ *Groningen, Leeuwarden, Assen, Enschede, Lingen, Bremen, Koevorden, Deventer*, dilig. na aankomst der stoomboot van Amsterdam.

VAN LEEUWARDEN

naar *Groningen*, dilig. 's morgens 9 uur, en van 1 April tot 30 Sept. 's nam. 4 uur.

„ *Harlingen*, over Franeker, dilig. Zond., Woensd. en Vrijd. 's morg. 5 uur.

„ *de Lemmer*, dilig. Dingsd., Donderd. en Zaturd. 's morg. 8 uur. Postw. dagelijks, 's namidd. 1 uur.

„ *Utrecht*, dilig. van Gend en Loos, 's morg. 9 uur.

„ *Zwolle*, dilig. 's morg. half 9 uur.

VAN MAASTRICHT

naar *Aken*, dilig. 's morg. half 7 uur.

„ *'s Bosch*, stoomb. dagel. behalve Zond. 's nam. 1 uur.

„ *Luik*, stoomb. 's morg. 6 en 's nam. 3 uur, en dilig. 's nam. half 3 uur.

„ *St. Truijen*, dilig. 's morgens 10 uur.

„ *Venlo*, langs Roermond stoomb. dagelijks.

VAN MEDEMBLIK

naar *Buiksloot*, over Hoorn en Purmerende, dilig. gedurende de Zomermaanden, Maand., Woensd. en Vrijdag, 's morgens half 6 uur, 's Winters alleen Zond. 's morgens 8 uur. Nog gedurende den zomer eene dilig. Dingsd., Donderd. en Zaturd. 6 uur.

VAN DEN MOERDIJK

- naar *Dordrecht* en *Rotterdam*, stoomb. 's morgens half 8,
 's namiddags 4 uur.
 „ *Willemsdorp* (eiland van Dordrecht) stoomb. op
 alle heele uren.

VAN MONNICKENDAM

- naar *Amsterdam*, trekshuit 's morgens 7 en 9; 's nam.
 half 3 en 6 uur.
 „ *Edam*, treksch. 's morgens half 5, half 10, en 's av.
 half 6, 's Maand. half 8 uur.

VAN MIDDELBURG

- naar *Goes*, dilig. 1 April tot 30 Sept. 's morg. 7, 's nam.
 5 uur. 1 Oct. tot 31 Maart, 's morg. half 8 en 's nam.
 half 4 uur.
 „ *Rotterdam*, stoomboot dagelijks, onbepaald.
 „ *Vlissingen*, dilig. 's morgens half 7, 9 en 11 uu
 's namidd. 2, 4 en 7 uur, alsmede na aankomst van
 de stoomboot van Rotterdam.

VAN MUIDEN

- naar *Amsterdam*, met de trekschuiten van Naarden op
Amsterdam.

VAN NAARDEN

- naar *Amsterdam*, dilig. dagelijks, 's nam. 1 uur, en
 's Maandags 's morgens 7 uur.
 „ *Idem*, trekshuit, 5 maal daags.
 „ *Amersfoort*, dilig. dagelijks, 's morgens 11 uur, en
 Maand. 's nam. half 6 uur.

VAN NIJMEGEN

- naar *Arnhem*, dilig. 's morg. 9 en 's nam. 1 en half 5 uur.
 „ *Cleef*, dilig. 's av. half 9, in verband met de snel-
 post naar Keulen.
 „ *Emmerik*, stoomboot, Maand., Woensd., Vrijd. en
 Zaturd. 's nam. 2 uur.
 „ *Grave* en 's *Hertogenbosch*, dilig. 's nam. 1 uur.
 „ *Rotterdam*, stoomb., de Maatschappijboot, Zond.
 Dingsd., Donderd. en Vrijd. 's morgens 9 uur; de
 schippersboot, 7 uur 's morgens.
 „ *Zutphen* over *Arnhem*, *Dieren*, *Brummen*, dilig.
 's nam. half 5 uur.
 „ *Zwolle*, dilig. 's morgens 9 uur.

VAN PURMERENDE

- naar *Alkmaar*, treksch. 2 maal daags.
 „ *Amsterdam*, treksch. 5 maal daags.
 „ *Edam*, treksch. Dingsd. en Vrijd. 1 uur 's nam.
 „ *Hoorn*, treksch. 4 maal daags.
 „ *Enkhuizen*, *Hoorn* en *Medemblik*, zie van *Amster-*
dam naar idem.

VAN ROTTERDAM

- naar *Amsterdam*, over de tusschenliggende plaatsen,
 dilig. *Koens*, 's av. half 11 uur, en dilig. van *Gend*
 en *Loos* van *Antwerpen* komende 's avonds 9 uur.
 „ *Antwerpen*, over *Dordt*, *Willemstad*, *Zijp*, *Tholen*,
Yerschendam en *Bath*, stoomb. 's zomers dagelijks,
 uitgezonderd 's Zond., 's winters om de twee dagen.
 De uren van afvaart afhankelijk van de eb en vloed.

- Nog eene dilig. van Geud en Loos, over Dordt, Breda, Tilburg en 's Bosch, 's morg. half 5 uur.
- naar *Arnhem*, stoomboot dagelijks.
- " *Brielle*, langs de Nieuwersluis, stoomb. alle dagen des namiddags ten 5 uur.
- " *Dordt en de Moerdijk*, stoomb. 's morg. 5 en 12 uur.
Alleen naar Dordt, stoomb. het geheele jaar door 's morg. 9 uur. Nog van 1 April tot 30 September, 's namiddags half 2 en 5 uur, en van 1 October tot ultimo Febr. 's nam. 4 uur.
- " *Duinkerken*, stoomb. des Zaturdags.
- " *Geertruidenberg*, stoomb. dagelijks. Zomerd. 's nam. 2 uur, winterd. half 1 uur.
- " *Gorkum* langs Dordt, stoomb. Zomerdienst: Maand. en Dingsd. 's namidd. 2 uur, Woensd., Donderd., Vrijd. en Zaturd., 's morgens 9 en 's namidd. 5 uur, en Zond. 's nam. 5 uur. Winterdienst: dagelijks, 's namidd. 2 uur, uitgezonderd Zondags.
- " *Gouda*, dilig. alle uren, stoomb. dagelijks, 's morg. 9 uur en 's namiddags 5 uur op de barge van 9 uur naar Amsterdam.
- " *Havre*, stoomboot onbepaald. Adres kantoor van Smith en Comp., Boompjes 187.
- " *'s Hertogenbosch*, stoomb. 's morgens 8 uur, en behalve Zond. en 's winters, 's namidd. 1 uur.
- " *Heusden*, stoomb. dagelijks, behalve Zond., 's nam. 1 uur.
- " *Hull*, Zaturd. 's morgens.
- " *Londen*, stoomboot Zondag, Dingsdag, Woensdag en Zaturdag.
- " *Maassluis en Vlaardingen*, dilig. dagelijks 's morg.

- 7 uur, en naar Maassluis alleen, eene dilig. 's morg.
9 en 's nam. 4 uur.
- naar *Nijmegen* en *Mannheim*, stoomb. Maand., Dingsd.,
Woensd., Vrijd. en Zaturd. 's morgens 6 uur.
- „ *Arnhem* en *Mannheim*, stoomb. Zond., Dingsd. en
Donderd. 's morg. 6 uur. Nog eene stoomb. tus-
schen Rotterdam en Mannheim, uren van vertrek
onbepaald, adres Boompjes, n°. 113.
- „ *Middelharnis*, *Overflackee* en *Goedereede*, tijd van
vertrek onbepaald, adres Rotterdam bij Weldrager
op het Haringvliet en op het Steiger.
- „ *Middelburg*, stoomb. dagelijks, behalve 's Maand.,
's morgens vroeg. Tijd der afvaart onbepaald.
- „ *Schiedam*, dilig. alle u., v. 's morg. 7 tot 's av. 9 u.
- „ *Utrecht*, dilig. 's zomers 's morg. kwart voor 6 en
's winters 's morg. half 7; 's nam. half 4.
- „ *Venlo*, stoomb. Dingsd., Woensd., Vrijd. en Zat.
's morgens 12 uur 5 minuten.
- „ *Vlissingen*, stoomb. Dingsd. en Zaturd., 's morg.
vroeg, afhankelijk van den vloed.
- „ *Vreeswijk*, stoomb. dagelijks, Maandag door naar
Culemborg; 's zomers 's nam. 2, 's winters 1 uur.
- „ *Vlaardingen*, dilig. 's nam. 4 uur, rijdt af aan het
Gemeentelandshuis.
- „ *Zierikzee*, stoomboot, dagen en uren van vertrek
worden in de nieuwspapieren aangekondigd, adres
Weldrager, Haringvliet en Steiger.

VAN ROERMOND

- naar *Maastricht*, dilig. Maand., Donderd. en Zaturd.
- „ *Venlo*, dilig. Zond., Woensd. en Vrijd.

VAN SCHIEDAM

- naar *Amsterdam*, dilig. 's avonds 10 uur.
 „ *'s Hertogenbosch*, stoomb. zomerd. dagel., behalve
 Zondag, 's midd. 12 uur; winterd. Dingsd., Dond.
 en Zaturd. stoomb. 's morg. 11 uur.
 „ *Rotterdam*, dilig. alle uren, van 's morgens 6 tot
 's avonds 9 uur.

VAN UTRECHT

- naar *Amersfoort*, dilig. 's morg. 8, en 's nam. half 2, 4
 en 7 uur.
 „ *Antwerpen*, over Gorkum en Breda, dilig. na aan-
 komst van den 1sten spoortrein uit Amsterdam.
 „ *Bommel*, vrachtwagen, 's zomers Dingsd. en Vrijd.,
 's winters alleen Dingsd. 's morg. 9 uur.
 „ *Breda en Gorkum*, dilig. na aankomst van den 2den
 trein uit Amsterdam en Arnhem.
 „ *Culemborg*, wagen, Maand., Woensd. en Vrijd. 15
 Maart tot 14 Sept. 's nam. 4, verder 's nam. 2 uur.
 „ *Gorinchem*, dilig. 's morg. kwart voor 9 en 's nam.
 2 uur.
 „ *Amersfoort, Harderwijk, Zwolle, Meppel, Leeuwar-*
den en Assen naar Groningen, dilig. 's av. 10 uur.
 „ *Hilversum*, dilig. Woensd. en Zat. 's nam. 3 uur.
 „ *Leerdam*, dilig. Vrijd. 's zomers 's nam. 4 en 's win-
 ters nam. 3 uur.
 „ *'s Gravenhage en Rotterdam*, dilig. 's morg. half 8
 's nam. 2 uur.
 „ *Montfoort, Gouda en Rotterdam*, dilig. 's morgens
 half 8 uur.

naar *Tiel*, dilig. Woensd. en Zaturd. 's nam. 1 uur, en dilig. na aankomst van den 1sten spoortrein.

„ *Vreeswijk*, dilig. 's morg. 7 en barge half 6 uur.

„ *Wijk bij Duurstede*, wagen, Dingsd. 's nam. 4 en Zat. 's nam. 3 uur. Zomers nog Dingsd. en Zat. 's nam. 6 en 's winters 4 uur.

„ *Zwolle*, dilig. 's avonds 10 uur.

VAN VENLO

naar *Crefeld* en *Dusseldorp*, dilig. 's nam. kwart over 2 uur.

„ *Gelder, Cleve* en *Nijmegen*, dilig. voorm. half 12 u.

„ *Roermond, Maaseijk* en *Maastricht*, stoomb. Maand., Dond. en Zat. 's morg. 4 uur.

„ *Roermond*, stoomb. Zond., Woensd. en Vrijd. 's nam. 2 uur.

„ *Rotterdam*, stoomb. Maand. en Dond. 's morgens 4 uur.

VAN VLISSINGEN

naar *Antwerpen*, stoomb. Maand. en Vrijd. 's morg. 8 uur, en van Antwerpen terug Woensd. en Zat. 's morg. 10 uur.

„ *Breskens*, stoomb. dagelijks, vertrek naar het getij.

„ *Middelburg*, dilig. 's morg. 8, 10 en 12, 's nam. 3, 5 en 8 uur, alsmede vijf kwartier voor de afvaart der eerste boot van Middelburg.

„ *Rotterdam*, stoomb. Maand. en Vrijd. 's morg. afhankelijk van het getij.

VAN VREESWIJK

naar *Rotterdam*, stoomb. 's morgens 8 uur, en Maand. te half 6 uur.

VAN CULEMBORG

naar *Utrecht*, dilig. na aankomst der boot van Rotterd.

VAN WEESP

naar *Amsterdam*, trekschuit 's zomers 4 maal 's winters
2 maal daags.

VAN WILLEMSDORP (EILAND DORDRECHT.)

naar *den Moerdijk*, stoomb. op alle halve uren.

VAN ZAANDAM

naar *Alkmaar*, stoomboot 2 maal daags.

„ *Amsterdam*, stoomb. 's zomers 6, 's winters 2 maal
daags.

„ *Purmerende*, beurtman dingsd.

VAN ZIERIKZEE

naar *Antwerpen*, zie Rotterd. naar Antwerpen stoomb.

„ *Rotterdam*, zie Rotterdam naar Zierikzee.

„ *Zijpe*, informatie te bekomen bij C. J. van de Garde
te Rotterdam.

VAN ZUTPHEN

naar *Arnhem*, dilig. 's morg. kwart over 8, 's midd. 12
en half 5 ure.

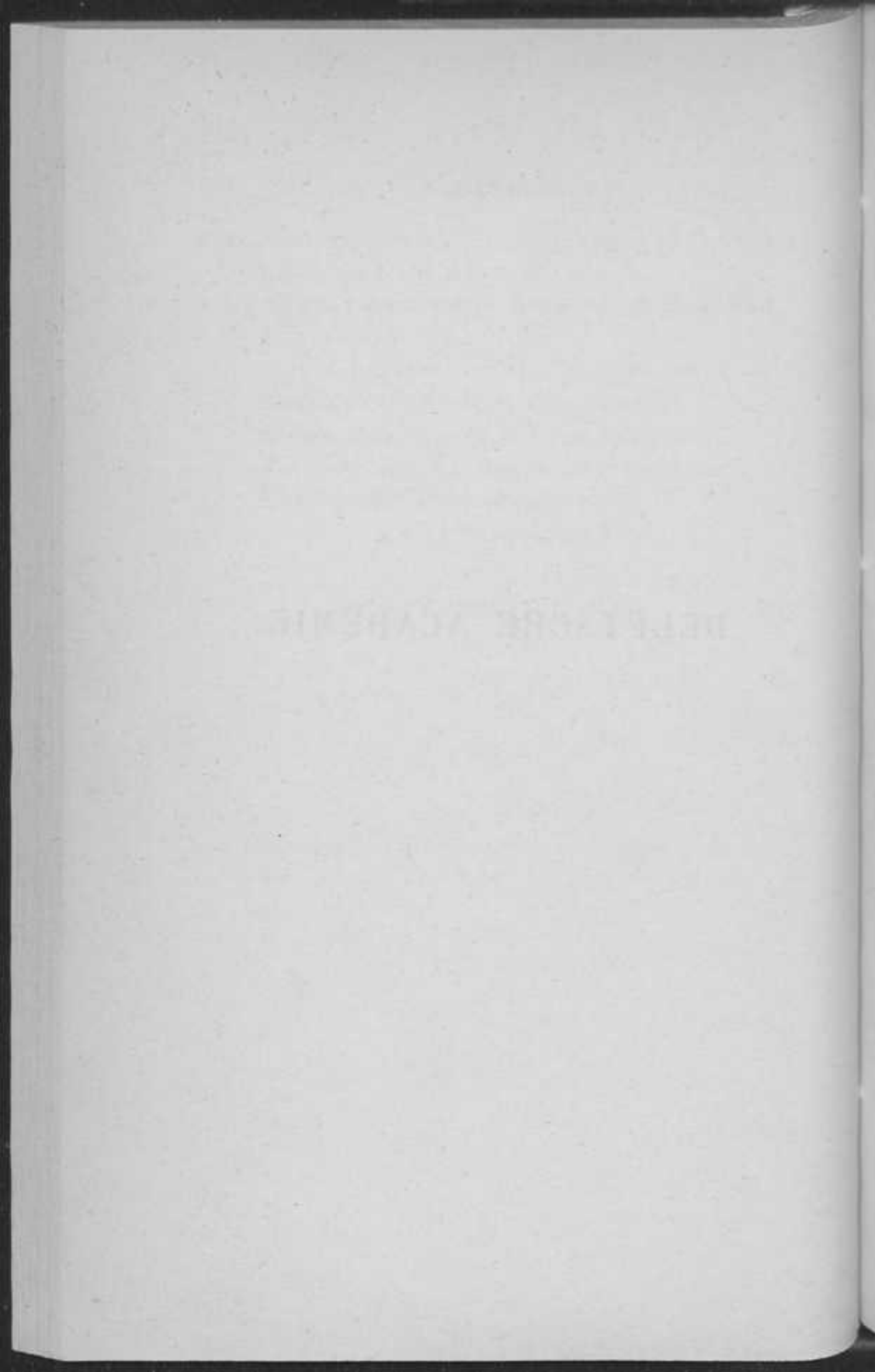
„ *Idem en Nijmegen*, dilig. 's morg. kwart over 4,
kwart over 8, en 's midd. kwart over 12 uur.

„ *Emmerick*, dilig. 's nam. 1 uur in correspondentie
met Keulen enz.

— — —
VAN ZWOLLE

- naar *Amsterdam*, stoomb. Zond., Dingsd. en Donderd.
's morgens 7 uur. Alleen des zomers.
- „ *Elburg, Harderwijk, Amersfoort* en *Amsterdam*,
dilig. 's avonds half 8.
- „ *Zwartsluis, Hasselt* en *Amsterdam*, stoomb. Zond.,
Dingsd. en Donderd., 's morg. 11 uur.
- „ *Arnhem*, dilig. 's morg. half 5 en half 9 uur.
- „ *Assen* en *Groningen*, dilig. 's morg. half 9 uur.
- „ *Utrecht*, dilig. 's avonds half 9 uur.
-

DELFTSCHÉ ACADEMIE.

DELFTSCHE ACADEMIE.

BESCHERMHEER

Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN.

BEHEERDER

Z. E. DE MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

DIRECTEUR

DR. G. SIMONS.

HOOGLEERAREN.

- T. ROORDA. — In de Taal-, Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië. — *Oude Delft*.
- R. LOBATTO. — In de Wiskunde. — *Koornmarkt*.
- C. F. DONNADIEU. — In de Scheikunde. — *Buiten de Rotterd. poort*.
- S. BLEEKRODE. — In de Wis- en Natuurkundige Wetenschappen. — *Koornmarkt*.

LEERAREN.

- D. J. STORM BUIJSING. Ingenieur 1^e klasse, gedetacheerd aan de Koninklijke Academie. — In de Waterbouwkunde. — *Koornmarkt*.
- J. E. TERWINKEL. — In de Bouwkunde. — *'s Hage, Buitenhof bij de Gevangenpoort*.
- Dr. W. L. OVERDUYN. — In de Wis- en Natuurkunde. — *Binnenwatersloot*.
- L. COHEN STUART. — In de Wiskunde en Geodesie. — *Oude Delft*.
- W. J. KEMPERS. — In de Wiskunde. — *Oosteinde*.
- Dr. J. PIJNAPPEL, GZ. — In de Taal-, Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië. — *Oude Delft*.
- Dr. S. KEYZER. — In de Taal-, Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië; Mahomedaansch regt en Indische instellingen. — *Oude Delft*.

Mr. M. A. M. VAN 'S GRAVESANDE GUICHERIT. — In de Geschiedenis van den Handel en de Staathuishoudkunde. — *Oude Delft*.

Dr. G. VAN WIERINGEN BORSKI. — In de Nederlandsche Taal- en Letterkunde. — *Choorstraat*.

Mr. R. H. ARNTZENIUS. — In de Nieuwere Taal- en Letterkunde. — *Oude Delft*.

D. BUDDINGH. — In de Aardrijkskunde en de Hoogduit-
sche Taal. — *Koornmarkt*.

A. VAN DER TOORN. — In de Roei-, Peil-, Meet- en
Weegkunde. — *Oude Delft*.

ONDERWIJZERS.

G. J. F. GUFFROY. — In de Fransche Taal. — *Oude Delft*.

P. F. VAN WIJNGAERDT. — In het Handteekenen. — *'sHage*,
Zieken.

AMBTENAAR VAN ADMINISTRATIE.

F. J. KROESEN. — *Oude Delft*.

ACADEMISCHE INSTRUMENTMAKER.

G. REUVEKAMP. — *Academie*.

CONCIERGE.

A. HONKOOP. — *Academie*.

STUDENTEN.

A.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
W. R. Adema,	O.I.A. <i>Choorstraat.</i>	van Zee.
I. Alma,	A. S. <i>Binnenwatersloot.</i>	van den Ende.
D.F.van Alphen,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Stennekes.
H. van Amstel,	O.I.A. <i>Nieuwstraat.</i>	van der Schalk.
W.F.van Andel,	O.I.A. <i>'s Hage. Spui.</i>	van Andel.
J.F.Andriessen,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Stennekes.
H. E. Arriëns,	O.I.A. <i>'s Hage. Lange Houtstraat.</i>	Arriëns.

B.

B. van Baak,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	van Eersel.
F. Beijerinck,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Beijerinck.
F. J. v. d. Berg	C. I. <i>Rotterdam. Ha- ringvliet.</i>	van den Berg.
A. I. W. Teding van Berkhout,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	de Bruin.
W. H. Teding v. Berkhout,	C. I. <i>Groote Markt.</i>	Neumann.
A. J. H. v. Beu- sekom,	A. S. <i>Binnenwatersloot.</i>	Cenijn.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
W. Buten Bik,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Heyting.
G. Birnie,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Sijthoff.
A. H. G. Blok- zeijl,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Blokzeijl.
I. de Boeuff,	Y.enA. <i>Buiten de School- poort.</i>	de Boeuff.
H. P. Bolomey,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Canne.
R. Bowles,	O.I.A. <i>Turfmarkt.</i>	Hanssen.
W. H. Breda,	C. I. <i>Oude Delft.</i>	Mej. van Blomme- stein.
C. L. Brodhaag,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Vorstman.
G. C. Buyskes,	C. I. <i>'s Hage, Bierkade.</i>	Buyskes.
J. H. Bungen- berg,	A. S. <i>'s Hage, Laan.</i>	Bungenberg.

C.

I. W. del Campo, genaamd Camp,	A. S. <i>Voorstraat.</i>	W. F. del Campo, genaamd Camp.
A. D. Canne,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Canne.
A. van Citters,	O.I.A. <i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
C. E. le Clercq,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	le Clercq.
H. J. Oetgens v. Waveren Pan- cras Clifford.	O.I.A. <i>Choorstraat.</i>	Borski.
J. H. F. le Comte,	A. S. <i>Nieuwe Langen- dijk.</i>	Van den Berg.
E. W. Conrad,	A. S. <i>'s Hage, Voorburg- straat.</i>	Conrad.

<i>Namen.</i>	<i>Woonplaatsen.</i>
J. C. H. Couwen- berg,	O.I.A. <i>Brab. Turfmarkt.</i> Verdussen.
I. Cramer,	O.I.A. <i>Vischmarkt.</i> Pauls.
H. v. Wickevoort Crommelin,	A. S. <i>Binnenwatersloot.</i> Brouwer.

D.

C.W.van Dedem,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Bolman.
P. G. N. Dessau- vagies,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Nortier.
H. M. Dibbetz,	A. S. <i>Voorstraat.</i>	Wed. Dibbetz.
P. H. van Diest,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	Mej. van Blomme- stein.
P. van Dijk,	M. <i>Binnenwatersloot.</i>	Brouwer.
J. H. Dijkers,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Harmsen.
G. W. v. d. Does,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	van Essen.
S. H. van der Does de Bijde,	A. S. <i>Groote Markt.</i>	Berenbak.
W. T. Doornik,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. van Diesen.
A. J. Dutrieux,	C. I. <i>Oude Lange Dijk.</i>	Becker.

E.

J. G. H. Eisinger,	O.I.A. <i>Hypolitusbuurt.</i>	Wed. Bake.
J. van Es,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Duffels.
J. D. Evers, A.S. en Y. en A.	<i>Oude Delft.</i>	Wed. Hockwater.
B. J. Eijssell,	C. I. <i>'s Hage, Luthersche Burgwal.</i>	Eijssell.

F.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
I. A. Focquin,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	de Groot.

G.

Y. Gaade,	O.I.A. <i>'s Hage, West- einde.</i>	Gaade.
J. P. F. Gericke,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Mej. v. Blomme- stein.
H. I. Gerlings, Jr.	A. S. <i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
I. J. de Graaf,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Nortier.
C. H. C. Grinwis,	C.I. {	Wed. Grinwis.
I. I. R. Grinwis,	A. S. } <i>Oude Delft.</i>	

H.

C. de Haan,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Vermeulen.
J. F. Haase,	O.I.A. <i>Voorstraat.</i>	Karis.
J. H. Hagen,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Elzevier.
E. A. Halewijn,	O.I.A. {	Kroesen.
M. L. E. Halewijn,	O.I.A. } <i>Oude Delft.</i>	
I. Hamilton of Silverton-hill,	C.I. <i>Lange Dijk.</i>	Herris.
F. L. v. Heeckeren v. Brand- senburg,	O.I.A. <i>Oosteinde.</i>	Zegers Veeckens.
A. H. Helbach,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. van Diesen.
R. P. van Henge- laar,	O.I.A. <i>Binnenwatersloot.</i>	Dickhoff.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>	
E. J. Heyligers,	O.I.A.	{ <i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
G. Heyligers,	O.I.A.		
C. W. J. Hoyer,	A. S.	<i>Voorstraat.</i>	Villekoop.
C. C. van Hooff,	A. S.	<i>Binnenwatersloot.</i>	Brouwer.
C. F. Humme,	O.I.A.	{ <i>Voorstraat.</i>	van der Grient.
H. P. Humme,	O.I.A.		

J.

Q. I. Janssen,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	Wed. Beijerinck.
C. A. L. Jeekel,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	Muller.
C. H. G. van Zijll			
de Jong,	O.I.A.	<i>Papensteeg.</i>	Fauel.

K.

I. J. v. Kerkwijk,	C.I.	<i>Buitenwatersloot.</i>	Wed. Vos.
W. T. Ketjen,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	van Hails.
P. J. Keuchenius, Jr.	O.I.A.	{ <i>'s Hage, West-</i>	Keuchenius.
W. A. Keuchenius,	O.I.A.		
M. I. v. Erp Taalman Kip,	O.I.A.	{ <i>Koornmarkt.</i>	van Erp Taalman Kip.
J. Kniphout,	O.I.A.		
W.C.F. de Kock,	O.I.A.	<i>Vlamingstraat.</i>	Kempers.
C. J. de Kok,	C.I.	<i>'s Hage, Veerkade.</i>	Wed. de Kok.
J. A. Kolff,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	's Gravesande Guicherit.

L.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
C. J. de Lange,	O.I.A. <i>Voorstraat.</i>	Brons.
F. C. Lantzius,	O.I.A. <i>Voorstraat.</i>	Wed. v. d. Schalk.
J. F. v. Leeuwen,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Wed. v. Noorden.
E. A. Linnen- schmidt van Löffelt,	O.I.A. <i>Verwersdijk.</i>	Wed. Linnen- schmidt v. Löffelt.
P. Loke,	C.I. <i>Groote Markt.</i>	de Graaff.
G. R. Lucardi,	O.I.A. <i>Vlamingstraat.</i>	Kempers.
Th ^{re} . R. N. Lu- cassen,	O.I.A. <i>Binnenwatersloot.</i>	de Vries.

M.

J. F. v. Maanen,	A. S. <i>Hypolitusbuurt.</i>	van Ruijven.
P. J. v. Maanen,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Arntzenius.
P. Maas Geeste- ranus, Jr.	A. S. <i>Molslaan.</i>	MaasGeesteranus.
G. J. P. J. Mahieu,	O.I.A. <i>'s Hage, Nieuwe Molstraat.</i>	Mahieu.
G. M. Maritz,	A. S. <i>'s Hage, Z. O. Bui- tencingel.</i>	Maritz.
H. W. van Marle,	O.I.A. <i>Hypolitusbuurt.</i>	van Marle.
H. J. P. v. Meurs,	C.I. <i>Oude Delft.</i>	van Meurs.
J. P. van der Meij,	C.I. <i>Geer.</i>	van der Meij.
D. Meijer,	O.I.A. <i>Binnenwatersloot.</i>	van den Berg.
A. H. Meteler- kamp,	A. S. <i>Oosteinde.</i>	Zegers Veeckens

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
F. Mispelblom		
Beijer,	A.S. <i>Nieuwstraat.</i>	Munigh.
J. F. F. Moet,	A.S. <i>'s Hage, Plein.</i>	Moet.
C. Mogge Pous,	C.I. en O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Tonino.
J. W. Moojen,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Sijthoff.
C. de Clere Moo-		
lenburgh,	O.I.A. <i>Wijnhaven.</i>	Gussenhoven.
J. D. Musquetier,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Hoest.

N.

A. L. H. A. Nagel,	O.I.A. <i>Koornmarkt.</i>	Wilschut.
F. Rinia v. Nauta,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	van der Heijden.

O.

H. Overmars, Jr.	C.I. <i>Nieuwstraat.</i>	Heezius.
------------------	--------------------------	----------

P.

A. A. Overgaauw		
Pennis,	A.S. <i>Oude Delft.</i>	Overgaauw Pen-
J. L. Fransen van		nis.
de Putte,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	van Nerum.

R.

F. A. H. de Raat,	O.I.A. <i>Voorstraat.</i>	van der Grient.
J. W. Rambaldo,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Sar.
H. J. Rauws,	C.I. <i>Groote Markt.</i>	Berenbak.
B. H. M. Rodi de		
Loo,	A.S. <i>'s Hage, Annastr.</i>	Rodi de Loo.

*Namen.**Woonplaatsen.*

J. J. Roelants,	C.I.	<i>Oude Delft.</i>	Klos.
C. L. Rosemeier,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	Arntzenius.

S.

A. S. C. Saurel,	A.S.	<i>Rijswijk.</i>	Saurel.
L. A. Sandberg,	A.S.	<i>Oude Delft.</i>	Smidts.
A. H. Scheltema,	O.I.A.	<i>Groote Markt.</i>	van Giesen.
J. P. Schlosser,	C.I.	<i>'s Hage, Hoogstr.</i>	Wed. Schlosser.
D. M. Schrooijestein,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	Teckelenburgh.
M. Simon,	C.I.	<i>Rotterd. poort.</i>	Wigmans.
J. Singels,	C.I.	<i>Rotterd. weg.</i>	Singels.
A. T. Sorillon,	C.I.	<i>Voorstraat.</i>	Ahsman.
J. C. Spakler,	O.I.A.	<i>'s Hage, Torenstr.</i>	Steuerwald.
F. C. L. C. J. Spangenberg,	O.I.A.	<i>Jacobgerritsestr.</i>	Peterse.
R. C. Spengler,	C.I.	<i>Oude Delft.</i>	Zeegers.
E. Steuerwald,	A.S.	<i>'s Hage, Torenstr.</i>	Steuerwald.
W. K. P. F. Steup,	O.I.A.	<i>Buitenwatersloot.</i>	Wed. Bast.
S. Lion Stebbe,	O.I.A.	<i>Oude Delft.</i>	Breedveld.
C. Craan Stork,	C.I.	<i>Geer.</i>	van Bommel.
A. H. Swaving,	O.I.A.	<i>Voorstraat.</i>	Wed. Swaving.

V.

J. van der Vegt,	C.I.	<i>Voorstraat.</i>	Kircholtes.
J. C. T. Vigelius,	O.I.A.	<i>Rotterd. poort.</i>	Berkel.
T. J. Canter Visscher,	O.I.A.	<i>'s Hage, Assendelftstraat.</i>	Canter Visscher.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
J. C. C. Visser,	O.I.A. 's Hage, Hooge Westeinde.	Visser.
H.A.F. de Vogel,	O.I.A. Groote Markt.	Sar.
F. L. F. E. de Vogel,	O.I.A. 's Hage, Prinsengracht.	ten Brummeler.
J. van Vollenhoven,	O.I.A. Oude Delft.	's Gravesande Guicherit.

W.

W. H. Waardenburg,	O.I.A. Voorburg.	Wed. Waardenburg.
C. Wagtho.	C.I. Groote Markt.	Wed. v. d. Valck.
J. C. Wencker.	A.S. Oude Delft.	Weusterath.
A. J. L. de Witte v. Haemstede,	O.I.A. Oude Delft.	Kroesen.
J. H. van Woelderden,	O.I.A. Oude Delft.	's Gravesande Guicherit.

N A A M L I J S T

van hen, die voor Ambtenaren 1^e Classe, of voor andere doeleinden
aan deze Academie hunne studiën volbrengen.

<i>Namen.</i>	<i>Woonplaatsen.</i>	
I. W. S. Baumhauer.	<i>Groote Markt.</i>	Prins.
A. B. Blom.	<i>Geer.</i>	Ypelaar.
L. A. P. F. Buin.	<i>Binnenwatersloot.</i>	
B. J. van Dijk.	<i>Oude Delft.</i>	van Rijn.
G. F. Essers.	<i>Geldelooze pad.</i>	Logman.
I. I. C. Gaymans.	<i>Voldersgracht.</i>	Kranendonk.
P. S. Gerlings.	<i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
G. T. H. Henny.	<i>Geer.</i>	Koning.
T. L. F. Horst.	<i>Geldelooze pad.</i>	Logman.
L. Hovy.	<i>Oude Delft.</i>	Wed. Canne.
J. J. van Limburg Brouwer.	<i>Oude Delft.</i>	Zeelenberg.
O. E. van Nispen.	<i>Korenmarkt.</i>	Rijnders.
W. E. C. Paelaig.	<i>Voorstraat.</i>	Karis.
T. H. van Rees.	<i>Noordeinde.</i>	Bol.
W. F. Rendorp.	<i>Groote Markt.</i>	van Zeeland.
C. H. W. van Schellen.	<i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
T. K. van Slingelandt.	<i>Oude Delft.</i>	Bruining.

GETAL DER INGESCHREVENEN

OP DE ROLLEN

DER

DELFTSCHE ACADEMIE.

Studenten.

Voor Oost-Indisch Ambtenaren 2 ^e Classe.	87.
Voor Algemeene Studie	29.
Voor Civiel Ingenieurs	24.
Voor Yk en Accijnsen	2.
Voor het Mijnwezen	1.
	143.

Gepromoveerden aan andere Academiën.

Voor Oost-Indisch Ambtenaren 1 ^e Classe.	16.
Voor andere doeleinden	1.
	17.

Totaal . . 160.

Commissiën uit de Studenten.

BESTUUR EN VERTEGENWOORDIGING

VAN HET

STUDENTEN CORPS.

Senaat.

P. van Dijk, *pres.*

J. J. van Kerkwijk, *secret.*

A. H. Scheltema, *pres. O. I. A.*

H. J. Rauws, *pres. A. S.*

C. A. L. Jeekel.

J. H. Dijkers. }

C. Craan Stork. }

Leden.

Vaandeldrager.

W. H. Breda.

Commissie voor den Schouwburg.

H. J. Rauws.

C. A. L. Jeekel.

Commissie voor de Redactie van den Almanak.

C. Craan Stork, *pres.*

J. P. Schlosser, *secr.*

J. P. F. Gericke.

M. Simon.

B. J. Eijssell.

J. H. Dijkers.

Commissarissen van de Societeit

PHOENIX.

H. J. Rauws, *pres.*

J. J. van Kerkwijk, *secret.*

F. Rinia v. Nauta.

C. A. L. Jeekel.

C. de Clercq Moolenburgh.

Th^{re}. R. N. Lucassen.

BIJZONDERE COMMISSIEN.

Commissarissen van het Gymnastie-Gezelschap

ODIN.

H. A. F. de Vogel, *pres.*

H. J. Rauws, *secret.*

M. Simon.

Schermmeeester.

Menninga.

Muzijkgezelschap

APOLLO.

BESTUUR.

C. E. le Clercq, *Pres.*

P. Loke, *Secret.*

J. D. Evers, *Thesaurier.*

W. H. Teding van Berkhout, *Buitengew. Comm.*

H. J. Rauws, } *Comm. van de Buitengew.*

C. A. L. Jeekel, } *Leden.*

Commissaris voor de Muzijk.

E. A. Halewijn.

Directeur van het Orchest.

J. B. Buzeau, (Eere Lid.)

LIJST DER DISPUTEN.

Nieuwere Letterkunde.

O. K. W.

H. J. Rauws, *pres.*

W. H. Teding van Berkhout, *secret.*

Oostersche Talen en Land- en Volkenkunde.

ပြည်မိကျပ်

A. H. Scheltema, *pres.*

G. Birnie, *secret.*

ပြည်မိကျပ်

I. J. de Graaf, *pres.*

W. H. Waardenburg, *secret.*

Wis en Natuurkunde.

MINERVA.

P. van Dijk, *pres.*

J. van der Vegt, *secret.*

PROMOTIEN.

In het jaar 1844

zijn aan deze Academie gepromoveerd, tot O. I. Ambtenaren 1^e Classe, de Meesters in de Regten:

H. W. Mees.

F. C. T. Deeleman.

In het jaar 1845

zijn gepromoveerd, tot O. I. Ambtenaren 1^e Classe, de Meesters in de Regten:

R. A. Eekhout.

L. J. I. Verenet.

In het jaar 1846

zijn gepromoveerd tot Aspirant Ingenieurs Surnumerair bij 's Rijks Waterstaat:

L. Lebret.

F. D. N. van Deventer.

C. de Groot.

L. L. Schneither.

Tot Aspirant Ingenieurs van den Waterstaat in Indië:

W. I. A. Nieuwenhuisen.

H. Reijers.

H. F. G. N. Camp.

N. F. Michaëlis.

tot O. I. Ambtenaren 2e Classe:

A. B. Cohen Stuart.
W. A. Jellinghaus.

In het jaar 1847

zijn gepromoveerd tot Aspirant Ingenieurs Surnumerair
bij 's Rijks Waterstaat:

A. L. de Bruijn Kops.
H. C. Heshusius.
T. H. W. van Opstal.
L. I. du Cellié Muller.

tot Aspirant Ingenieur van den Waterstaat in Indië:

I. H. Hoijer.

tot Civiel Ingenieurs:

H. Linse.
P. I. Mouthaan.
H. L. van der Lelie.
E. I. Schade van Westrum.
A. H. van Deinse.

tot O. I. Ambtenaren der 1e Classe, de Meesters in de
Regten:

W. a' Brakel Reiger.
A. Loudon.
L. Klopprogge.
T. H. E. Schussler.

tot O. I. Ambtenaren 2^e Classe:

F. W. Sijthoff.
P. M. van Laren.
F. A. Bik.
F. I. H. van Deinse.
A. L. van Harpen.

In het jaar 1848

zijn gepromoveerd tot Aspirant Ingenieurs Surnumerair
bij 's Rijks Waterstaat:

L. A. Reuvsens.
G. van Diesen.

tot Civiel Ingenieurs:

I. van Stralen.
M. I. Schram.
A. Gildemeester.
I. W. M. van de Poll.
L. Cohen Stuart.

tot O. I. Ambtenaren 1^e Classe, de Meesters in de regten:

I. C. de Wit.
F. L. W. Last.
O. van den Berg.

tot O. I. Ambtenaren 2^e Classe:

H. C. Humme.

In het jaar 1849

zijn gepromoveerd tot Civiel Ingenieur:

I. van der Toorn.

tot O. I. Ambtenaren 1^e Classe, de Meesters in de regten:

R. I. Bouricius.
 W. I. Cornets de Groot.
 W. A. van Jeveren.
 E. I. D. Dibbets.
 A. M. Fokker.
 D. L. F. de Pauly.
 F. C. A. van Citters.

In het jaar 1850

zijn gepromoveerd, tot Ingenieurs voor de Mijnen:

E. van der Elst.
 O. F. W. Huguenin.
 S. Schreuder.
 F. E. H. Liebert.

tot Civiel Ingenieurs:

H. van Beusekom.
 F. Bleckman.
 C. I. de Bruijn Kops.
 I. Enschedé.
 A. F. Goudriaan.
 I. L. Hennequin.
 J. Kater.
 H. van Ketwich.
 P. Maas Geesteranus Cz.
 H. de Neufville.
 M. E. C. Plemp.
 W. Post.
 W. H. T. H. van Raders.

R. Reijnders.
 K. van Rijn.
 O. van den Santheuvel.
 A. Simons.
 S. Tierens.
 I. W. Witsen Elias.
 W. I. Wolterbeek.

tot O. I. Ambtenaren 1^e Classe, de Meesters in de regten:

C. I. Beresteijn.
 F. B. van Leeuwen.
 T. Schuerman.
 G. A. A. de Nijs van Groll.

tot O. I. Ambtenaren 2^e Classe:

I. I. Bake.
 S. A. Coblijn.
 A. H. Coets van Baggen.
 I. W. Collot d'Escury.
 H. H. Haase.
 S. I. Locker de Bruine.
 G. I. van der Tuuk.
 I. G. C. A. de Vogel.
 W. H. Wijnmalen.

In het jaar 1851

zijn gepromoveerd tot Civiel Ingenieurs:

W. J. Backer.
 A. J. Brevet.
 R. W. van Goens.
 G. de Hartog.

C. J. van der Schalk.
I. M. C. van Waning.

tot O. I. Ambtenaren 1^e Classe, de Meesters in de regten:

I. H. W. Diemont.
D. J. Rosegaarde Bisschop.
W. A. Henny.
S. C. H. Nederburgh.

tot O. I. Ambtenaren 2^e Classe:

I. Baart de la Faille.
W. H. van der Hell.
C. W. F. Neys.
H. M. van Rijssen.

OPGAVE DER COLLEGIE-UREN.

WIS- EN NATUURKUNDIGE WETENSCHAPPEN.

G. SIMONS.

Toegepaste Werktuigkunde: *Woensdag* en *Zaterdag*,
van 12 tot 1 ure.

R. LOBATTO.

Integraalrekening en Statica: 3de Studiejaar. Beurte-
lings *Maandag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en
Vrijdag, van 11 tot 12 ure.

Integraalrekening, Statica en Dynamica: 4de Studiejaar.
Op dezelfde dagen, van 1 tot 2 ure.

S. BLEEKRODE.

Natuurlijke Historie: *Maandag* en *Vrijdag*, van 8 tot
9 ure.

Géologie: *Maandag*, van 10 tot 11 ure en *Dingsdag*
en *Donderdag*, van 9 tot 3 ure.

Mineralogie: *Dingsdag* en *Donderdag*, van 3 tot 4 ure,
en *Woensdag* en *Vrijdag*, van 10 tot 11 ure.

Metallurgie: *Woensdag*, van 8 tot 11 ure.

Oefeningen in het Mineralogisch Kabinet: *Maandag* en *Vrijdag*, van 11 tot 1 ure.

C. F. DONNADIEU.

Toegepaste Scheikunde: *Maandag* en *Vrijdag*, van 9 tot 10 ure.

Scheikunde, toegepast op den landbouw: *Maandag*, van 11 tot 12 ure; en *Vrijdag*, van 1 tot 2 ure.

Theoretische Scheikunde: *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 10 tot 11 ure.

Oefeningen in het Laboratorium: *Maandag* en *Vrijdag*, van 10 tot 2 ure; *Dingsdag* en *Donderdag*, van 8 tot 12 ure; en *Zaterdag*, van 8 tot 2 ure.

W. L. OVERDUIJN.

Natuurkunde: 1ste Studiejaar. *Dingsdag* en *Donderdag*, van 9½ tot 10½ ure.

2de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 10 tot 11 ure.

3de Studiejaar. *Maandag*, *Dingsdag* en *Woensdag*, van 12 tot 1 ure.

4de Studiejaar. *Zaterdag*, van 2 tot 4 ure.

Toegepaste beschrijvende Meetkunde: 3de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 1 tot 4 ure; *Dingsdag*, van 2 tot 4 ure.

4de Studiejaar. *Zaterdag*, van 8 tot 12 ure.

L. COHEN STUART.

Analytische Meetkunst: *Maandag*, *Woensdag* en *Vrijdag*, van 8 tot 9 ure, en *Dingsdag*, van 12 tot 1 ure.

Beschrijvende Meetkunst: *Dingsdag* en *Donderdag*, van 8 tot 9 ure.

Hoogere Algebra: *Maandag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Vrijdag*, van 12 tot 1 ure.

Teekenen van Epures: alle dagen, behalve *Zaterdag*, van 9 tot 10 ure.

Cosmographie: *Zaterdag*, van 8 tot 9 ure. ¹⁾

Geodesie: 3de Studiejaar. *Vrijdag* en *Zaterdag*, van 10 tot 11 ure.

4de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 3 tot 4 ure.

W. I. KEMPERS.

Meetkunst: alle dagen, behalve *Zaterdag*, van 10½ tot 11½ ure.

Stelkunst: voor de Kersvacantie; *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 12 tot 1 ure; na de Kersvacantie: *Maandag*, *Dingsdag* en *Vrijdag*, van 12 tot 1 ure.

Driehoeksmeting: Na de Kersvacantie: *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 12 tot 1 ure.

Oefeningen in het Lijntekenen: alle dagen behalve *Woensdag*, van 2 tot 3½ ure.

¹⁾ In de maand Mei worden de lessen in de Analytische Meetkunst en in de Hoogere Algebra vervangen, door die in de Differentiaalrekening.

Gedurende de maanden Mei en Junij wordt er Collegie in de Landmeetkunde gegeven.

YK EN ACCYNSSEN.

A. VAN DER TOORN.

Yk en Accijnsen: *Maandag* en *Woensdag*, van 3 tot 4 ure; *Zaterdag*, van 10¹/₂ tot 11¹/₂ ure.

Ykwezen: *Dingsdag* en *Woensdag*, van 1 tot 3 ure; *Vrijdag*, van 11 tot 12 en van 1 tot 3 ure; *Zaterdag*, van 3 tot 4 ure.

BOUWKUNDE.

D. I. STORM BUIJSING.

Waterbouwkunde: 3de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 10 tot 11 ure.

4de Studiejaar. *Maandag*, *Woensdag* en *Donderdag*, van 8 tot 10 ure.

Waterbouwkundig Teekenen: 3de Studiejaar. *Donderdag*, van 2 tot 4 ure en *Vrijdag*, van 1 tot 4 ure.

4de Studiejaar. *Dingsdag*, van 8 tot 12 ure; *Donderdag*, van 10 tot 12 ure en *Vrijdag*, van 8 tot 10 ure.

I. E. TERWINKEL.

Bouwkunde: 2de Studiejaar. *Dingsdag* en *Vrijdag*, van 11 tot 12 ure.

3de Studiejaar. *Dingsdag*, van 10 tot 11 ure; *Donderdag*, van 1 tot 2 ure en *Vrijdag*, van 12 tot 1 ure.

4de Studiejaar. *Dingsdag*, van 3 tot 4 ure; *Donderdag*, van 12 tot 1 ure en *Vrijdag*, van 2 tot 3 ure.

Bouwkundig Teekenen: 2de Studiejaar. *Dingsdag*, van 1 tot 3 ure.

3de Studiejaar. *Donderdag*, van 8 tot 11 ure en *Zaterdag*, van 2 tot 4 ure.

4de Studiejaar. *Maandag*, van 11 tot 1 ure; *Woensdag*, van 10 tot 12 ure en *Vrijdag*, van 10 tot 1 ure.

TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE

VAN

NEËRLANDSCH-INDIË.

T. ROORDA.

Javanische Taal. 3de Studiejaar. *Maandag*, *Dingsdag*, *Woensdag* en *Donderdag*, van 2 tot 3 ure.

4de Studiejaar. Op dezelfde dagen en *Vrijdag*, van 3 tot 4 ure.

I. PYNAPPEL.

Maleische taal: 2de Studiejaar. *Maandag*, *Woensdag* en *Vrijdag*, van 3 tot 4 ure.

3de Studiejaar. *Dingsdag* en *Donderdag*, van 12 tot 1 ure.

4de Studiejaar. *Maandag*, van 12 tot 1 en *Woensdag*, van 1 tot 2 ure.

Land- en Volkenkunde. 2de Studiejaar. *Maandag* en *Dingsdag*, van 1 tot 2 ure.

3de Studiejaar. *Dingsdag*, van 3 tot 4 ure.

4de Studiejaar. *Woensdag*, van 12 tot 1 ure.

S. KEIJZER.

Javaansche Taal. 2de Studiejaar. *Maandag* en *Donderdag*, van 2 tot 3 ure en *Zaterdag*, van 3 tot 4 ure.

3de Studiejaar. *Zaterdag*, van 2 tot 3 ure.

Mahomedaansch Regt: *Dingsdag*, van 1 tot 2 ure, en *Vrijdag*, van 2 tot 3 ure.

Wetten en Instellingen van Neêrlandsch-Indië: *Donderdag*, van 1 tot 2 ure.

M. A. M. VAN 'S GRAVESANDE GUICHERIT.

Algemeene Geschiedenis: 1ste Studiejaar. *Woensdag*, van 2 tot 3 ure.

2de Studiejaar. *Dingsdag*, van 3 tot 4 ure.

Geschiedenis van den Handel: 3de Studiejaar. *Zaterdag*, van 11 tot 1 ure.

Staatshuishoudkunde: 4de Studiejaar. *Maandag*, van 2 tot 3 ure, en *Dingsdag*, van 12 tot 1 ure.

NIEUWERE LETTERKUNDE.

G. VAN WIERINGHEN BORSKI.

Nederlandsche stijl: 1ste Studiejaar. *Woensdag* en *Donderdag*, van 1 tot 2 ure.

2de Studiejaar. *Zaterdag*, van 2 tot 3 ure.

3de Studiejaar. *Dingsdag* en *Zaterdag*, van 1 tot 2 ure.

4de Studiejaar. *Woensdag*, van 2 tot 3 ure en *Zaterdag*, van 1 tot 2 ure.

R. H. ARNTZENIUS.

Engelsche Taal en Letterkunde. 1ste Studiejaar. *Maandag, Dingsdag* en *Vrijdag*, van 1 tot 2 ure.

2de Studiejaar. *Vrijdag*, van 10 tot 11 ure, en *Zaterdag*, van 12 tot 1 ure.

D. BUDDINGH.

Hoogduitsche Taal- en Letterkunde: *Dingsdag, Donderdag* en *Zaterdag*, van 8½ tot 9½ ure.

G. I. F. GUFFROY.

Fransche Taal- en Letterkunde: *Maandag, Woensdag* en *Vrijdag*, van 8½ tot 9½ ure.

TEEKENKUNDE.

P. F. VAN WYNGAERDT.

Handteekenen. 1ste Studiejaar. *Maandag, Woensdag, Vrijdag* en *Zaterdag*, van 9½ tot 10½ ure.

2de Studiejaar. *Maandag, Woensdag* en *Zaterdag*, van 11 tot 12 ure.

G. REUVEKAMP.

Bouwkundig teekenen: *Woensdag* en *Vrijdag*, van 1 tot 4 ure.

MODELMAKERIJ.

Oefeningen in het Modelmaken. 2de Studiejaar. *Maandag* en *Donderdag*, van 1 tot 4 ure.

3de Studiejaar. *Dingsdag*, *Woensdag* en *Zaterdag*, van 8 tot 10 ure.

ACADEMISCHE INRICHTINGEN.

BIBLIOTHEEK.

De Bibliotheek is geopend: gedurende den tijd der Academische Lessen, alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen, van 2 tot 4 ure; *Maandag* en *Donderdag*, 's avonds van 7 tot 10 ure.

Gedurende den Vacantietijd, alleen *Donderdag*, van 2 tot 4 ure.

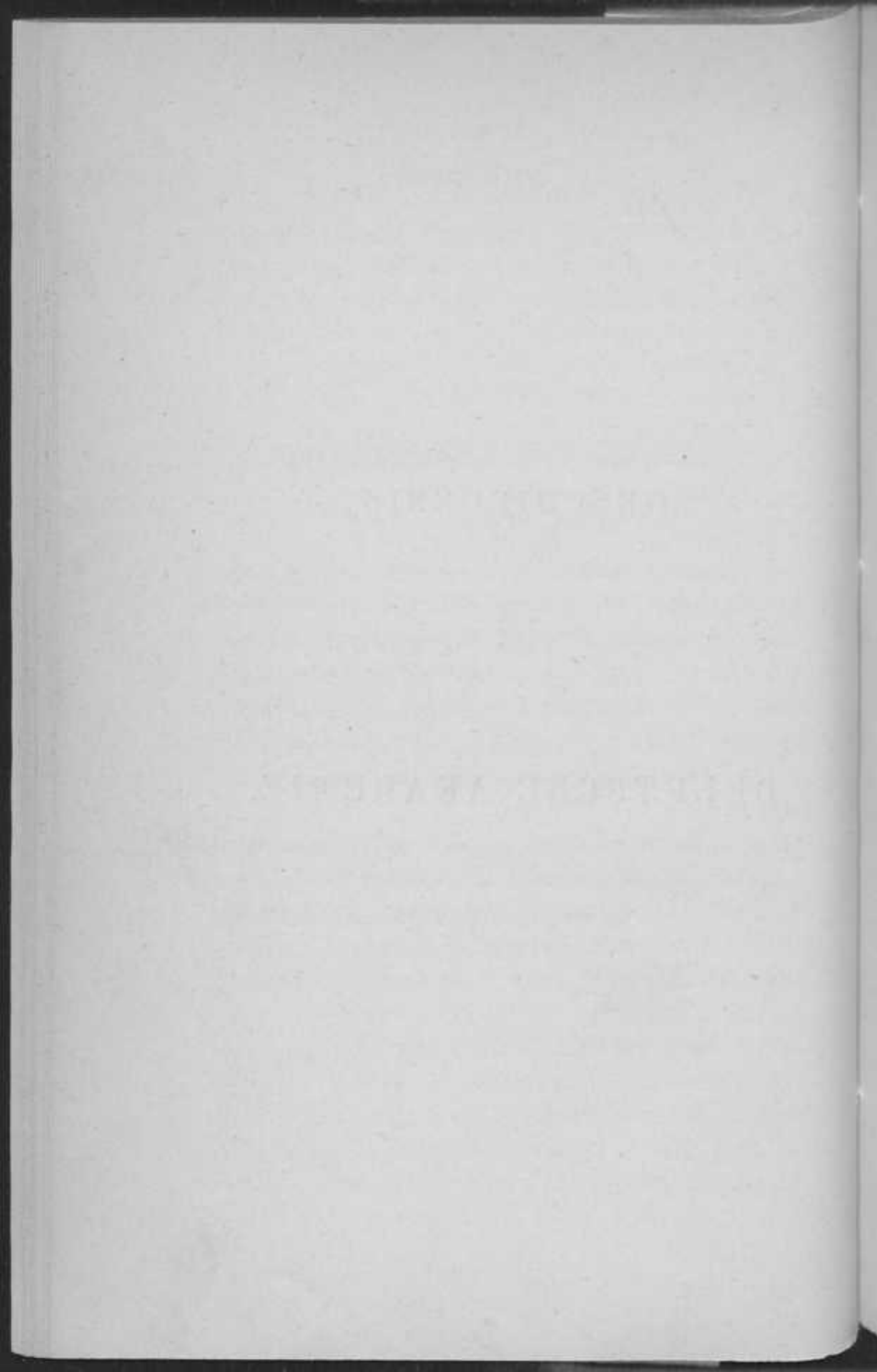
W. L. OVERDIJN. — Bibliotheecaris.

De MODELZAAL, het KABINET VAN NATUURKUNDIGE WERKTUIGEN, het MINERALOGISCH KABINET enz. zijn te bezigtigen op aanvraag bij den Directeur.

GESCHIEDENIS

DER

DELFTSCHE AKADEMIE.

VOORWOORD VAN DEN SCHRIJVER.

In het begin van het Akademiejaar 1850—1851 ontstond het plan tot de uitgaaf van een Studenten-almanak. De kort daarop benoemde Redactie werd met het leveren van eene geschiedenis onzer Akademie belast, waartoe zich een harer leden bereid verklaarde.

De uitvoering dezer taak was echter geenszins gemakkelijk, omdat men geheel ontbloot was van de daartoe onmisbare hulpbronnen. De Redactie wendde zich in deze verlegenheid tot den Directeur der Akademie om zijne hulp te verzoeken. Hoewel Z. E. G., voor zoo ver hij kon, aan den wensch der Redactie voldeed, waren echter de verkregene inlichtingen nog niet voldoende om een volledig overzicht der geschiedenis gereed te maken, en bleef de taak des schrijvers altijd hoogst moeilijk. Evenwel had hij deze, zoo goed als hem mogelijk

was, voleindigd, toen de Redactie van den Directeur verscheidene stukken ontving, die eene meer naauwkeurige beschrijving van de lotgevallen onzer Akademie doenlijk maakten. Zeker zou men hiertoe zijn overgegaan, wanneer niet twee redenen een uitstel tot een volgend jaar wenschelijk hadden gemaakt. Vooreerst was door eenigen onzer het verlangen geuit, dat de Almanak alsdan in het licht zou worden gegeven, om ook anderen in de gelegenheid te stellen iets meer aangaande onze Akademie te weten te komen, en hield men het daarom voor geschikter de Geschiedenis daarin te plaatsen. Ten tweede, zou de tijd, aan het omwerken der Geschiedenis besteed, de uitgaaf van den eersten Almanak noodwendig vertraagd hebben. Men besloot daarom de Leden van het Corps een uitstel tot een volgend jaar voor te slaan, hetgeen algemeen werd goedgekeurd.

Dat jaar is aangebroken, en de nieuwe Redactie heeft beproefd de haar opgedragene taak te volbrengen. Steller dezes heeft daartoe gebruik gemaakt van de hulpbronnen, door de vorige Redactie verzameld, maar voornamelijk ook van het door den toenmaligen schrijver vervaardigd handschrift, hem door dezen welwillend afgestaan, om daarmee naar goedvinden te handelen. Al is daardoor deze arbeid minder moeilijk geworden, zoo moet hij toch erkennen, dat hij hem huiverend aanvaardde. Is de opgaaf der lotgevallen eener gevestigde Akademie, gedurende den tijd van een

enkel jaar, reeds droog en vervelend, hoeveel te meer niet eene geschiedenis van zulk eene Inrigting, die loopt over een tijdvak van bijna tien jaren. Meestal moet zij zich bepalen tot eene dorre opsomming van belangrijke en minder belangrijke, van verblijdende en droevige voorvallen, die zeker den leeslust weinig gaande zal houden. Ter voorkoming van dit laatste, zou het welligt niet ondienstig zijn om de Geschiedenis op eene humoristische wijze te behandelen, maar de tegenstrijdigheid van den aard der gebeurtenissen maakt de uitvoering van zulk een plan hoogst bezwaarlijk. Een ander, maar zwak hulpmiddel, tegen de dorheid der behandeling bleef den schrijver nog over en hij zou dit hebben aangegrepen, wanneer hem ook dáár geene onoverkomelijke zwarigheden hadden in den weg gestaan. Gaarne had hij namelijk zijne gedachten weder gegeven, overal, waar de behandeling van de eene of andere gebeurtenis dien lust bij hem opwekte. Maar de taak, hem opgelegd, was te uitgebreid, zijne kennis te gering en zijn oordeel te weinig beteekenend, dan dat hij zich zulk eene handelwijze overal zou hebben durven vermeten. Daarenboven moest hij geschiedschrijver zijn, dit alleen was zijne roeping, die hij nogthans wel eens uit het oog heeft verloren.

Toen hij het zamenstellen der Geschiedenis op zich nam, wilde hij zich echter niet door de daaraan verbondene moeilijkheden laten afschrikken en thans, nu zijn gebrekkig werk

is voleindigd, brengt hij het schroomvallig onder de oogen van het publiek. De nieuwheid van zulk een arbeid voor den steller, de korte tijd, dien hij aan de zamenstelling heeft kunnen besteden, en de toegevendheid zijner mede-studenten, zijn hem zoovele bemoedigende waarborgen voor eene verschoonende beoordeeling zijner: *Korte Geschiedenis der Delftsche Akademie.*

Op den 4^{den} Januarij 1842, werd, in de vergadering van Heeren Burgemeester en Wethouders der stad Delft, door eerstgenoemde bekend gemaakt, dat bij hem was ontvangen een schrijven van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken. Deze missive hield in, dat er bij het Gouvernement délibérations ahangig waren over de oprigting eener School, ter opleiding van Ingenieurs voor de Burgerlijke dienst en voor de Nijverheid. Men had bij het beraadslagen over de plaats, waar deze gevestigd zou worden, bepaaldelijk aan Delft gedacht, en verlangde te weten, of die stad daartoe een geschikt lokaal zou kunnen en willen beschikbaar stellen. De Kweekelingen zouden daarin echter niet worden gehuisvest, en de kosten van inrigting en onderhoud geheel ten laste der stad komen. Dit bericht werd door het Bestuur met het grootste genoegen vernomen en er werd bepaald, dat tot het bewuste doel zou worden afgestaan het lokaal der voormalige Artillerie- en Genie-school.

Reeds vele lotverwisselingen had dit gebouw, dat thans het hoofdgebouw onzer Akademie is, ondergaan. Ten gevolge van den dood des eigenaars

werd het in 1794 aangekocht door de Fundatie der Vrouwe van Renswoude en ging in 1814 over in handen der Stedelijke Regering. Niet lang daarna werd het ingerigt voor de bovengenoemde Artillerie- en Genieschool, en gedurende veertien jaar vonden daar velen hunne opleiding, die thans het vaderland tot sieraad verstrekken. Na den oorlog met België, werd het gebouw dienstbaar gemaakt ter verpleging van gewonde militairen, tot dat het in 1839 ten tweede male werd ontruimd.

Nog was het in dien toestand, toen, gelijk wij gezegd hebben, het Bestuur der stad met de plannen van het Gouvernement bekend werd gemaakt. Reeds waren er door voornoemd Bestuur met het Departement van Oorlog onderhandelingen geopend, die den afstand der gebouwen, tot het vestigen van een Geweerwinkel, ten doel hadden. Van dit voor-nemen werd echter afgezien en voor een Geweerwinkel, op kleinere schaal, werden andere lokalen beschikbaar gesteld.

Inmiddels was, bij Koninklijk Besluit van 8 Januarij 1842, de oprigting der Koninklijke Akademie ter opleiding van burgerlijke Ingenieurs, enz. bevo-len. Zij werd gesteld onder het Beschermheerschap van Z. K. H. den toenmaligen Prins van Oranje; Z. E. de Minister van Binnenlandsche Zaken werd belast met het Beheer en de Staatsraad in Buitengewone dienst, A. Lipkens, tot Directeur der nieuwe Inrigting aangesteld. Al aanstonds werden de nevens het gebouw staande huizen, die mede door de stad

waren aangekocht, daarbij getrokken, en de noodige toebereidselen gemaakt om de nieuwe Akademie te ontvangen.

Op den 4^{den} Januarij 1843 was men daarmede gereed en zou de Inwijding plaats hebben in de Hooge tegenwoordigheid van wijlen Z. M. Willem II en den Prins van Oranje. De stad Delft had dien dag een feestelijk aanzien door de menigte vlaggen, die van de publieke en partikuliere gebouwen wapperden. De stédelijke Regering begaf zich, volgens een door den Staatsraad-Directeur gepubliceerd programma, des morgens naar het Akademie-gebouw. Aldaar verschenen achtereenvolgens: de Minister van Binnenlandsche Zaken, Beheerder der nieuwe Akademie; de Secretaris-Generaal en de Referendaris, Ferrand, van dat Departement; de Ministers van Staat, Baron de Kock, Kanselier der Koninklijke Nederlandsche Orden, en Baron van Doorn van West-Capelle, Vice-President van den Raad van State, Grootmeester van het Huis des Konings; de Minister van Hervormde Eeredienst; de Minister van Koloniën; de Directeuren-Generaal van Oorlog en van Marine; de Gouverneur van Zuid-Holland met den Griffier der Staten; de Generaal-Majoor, Provinciale Kommandant, enz. enz. Ten elf ure verscheen de Prins van Oranje met H. D. Z. gevolg en werd in de receptiezaal geleid door den Staatsraad-Directeur der Akademie en den Burgemeester der stad, waarna het Personeel der Akademie aan Z. K. H. werd voorgesteld. Ongeveer een uur

daarna kwam de Koning, die door Zijne Hooge tegenwoordigheid een bewijs wilde leveren van belangstelling in de nieuwe Inrigting, door Hem tot stand gebragt, voor het welzijn van Zijn volk. Zijne Majesteit werd door den Prins van Oranje en den Minister van Binnenlandsche Zaken binnengeleid en door den Burgemeester verwelkomd. De Koning onderhield zich eenigen tijd met de aanwezigen en begaf zich toen naar de gehoorzaal. Het Bestuur der stad en het Personeel der Akademie namen bezit van de voor hen bestemde plaatsen; de Elèves schaarden zich links en regts van den troon. Daarna hield de Minister van Binnenlandsche Zaken eene redevoering, waarop wij later nog eens kortelijk zullen terugkomen, en werd daarin gevolgd door den Staatsraad-Directeur der Akademie.

Na den afloop der plegtigheid, bood de Koninklijke Beschermheer Z. M. een collation aan, waaraan ook de Stedelijke Regering, het Personeel der Akademie en verdere genoodigden deel namen. Omstreeks twee ure vertrok de Koning; eenige oogenblikken later de Prins van Oranje en de Ministers.

Des avonds woonde Z. K. H. eene buitengewone voorstelling in den schouwburg bij, bezigtigde, na den afloop daarvan, de luisterrijke illuminatie en keerde toen naar 's Hage terug, onder betuiging van H. D. Z. bijzondere tevredenheid over de feestelijkheden van dien dag.

Het feest der Inwijding, — waarmede wij ons, als de eerste merkwaardige gebeurtenis, onze Inrig-

ting betreffende, eenigzins breedvoerig hebben beziggehouden, — was alzoo geeindigd en Delft bevestigd in het bezit der Koninklijke Akademie.

Alvorens met het vermelden van volgende gebeurtenissen een aanvang te maken, zal het niet ongepast wezen met een paar woorden het doel na te gaan, waarmede de Akademie was opgericht, en de middelen te beschouwen, waardoor zij dat doel zou trachten te bereiken.

Oorspronkelijk was onze Akademie bestemd tot opleiding van Ingenieurs, zoo voor 's lands dienst als voor de Nijverheid. Spoedig werd hieraan toegevoegd de vorming van toekomstige IJkers en Ambtenaren bij de Accijnsen. Maar nog voor dat de inrigting was vastgesteld, verkreeg zij eene veel belangrijker uitbreiding. Bij Koninklijk Besluit van 28 Julij 1842, werd de opleiding der toekomstige Oost-Indische Ambtenaren mede daarbij gevoegd. De inrigting der Akademie, het programma der lessen en de regeling van het onderwijs, aan de aanstaande Oost-Indische Ambtenaren te geven, werden achtereenvolgens vast gesteld bij besluiten van 20 en 28 October en 28 December 1842.

Zooals wij gezien hebben, waren reeds den 4^{den} Januarij 1843, dus slechts één jaar na het besluit der oprigting, de lokalen tot het geven der lessen in gereedheid gebragt. Zulk eene spoedige verwezenlijking had men voornamelijk te danken aan den ijver van den Directeur Lipkens.

Het doel met de oprigting van zulk eene Instel-

ling bepaalde zich echter geenszins uitsluitend tot het vormen van Ingenieurs en het leveren van bekwame Ambtenaars aan den Staat. Neen! het nut door de Akademie te stichten moest veel uitgebreider zijn. Men wilde ieder gelegenheid geven om zich met kundigheden te verrijken, die hem, wat dan ook zijne loopbaan in het vervolg wezen mogt, van belangrijk voordeel konden worden. Dit denkbeeld wordt door den Minister van Binnenlandsche-Zaken nader ontvouwd in de redevoering bij gelegenheid der Inwijding gehouden.

Nadat Z. E. een overzicht had gegeven van den toestand, waarin ons vaderland, in het laatst der voorgaande en het begin dezer eeuw, had verkeerd, en de middelen had nagegaan, die aangewend waren om den verslaptten handel en de kwijnende nijverheid te doen herleven, zeide Z. E. het volgende ten opzichte onzer Akademie. „ Bij onderscheidene eigene grond-
 „ stoffen, bij eigen brandstoffen, bij matige dagloo-
 „ nen, bij goede middelen van vervoer, bij eene gun-
 „ stige ligging, bij aanzienlijke Koloniën, bij voldoende
 „ kapitalen en bij een mild Bestuur, moest het schro-
 „ melijk nadeel der onkunde geweerd worden, opdat,
 „ zoowel de ambtenaar als de nijvere man, niet dan
 „ met grondige kennis van zijn vak in de baan
 „ tredende, hoop op duurzaam goede uitkomsten kan
 „ voeden, en zoo-doende, met zijn belang, dat des
 „ lands te gader kan bevorderen. „ Z. E. betoogde
 daarna het nut, dat uit zulk eene bijzondere soort
 van onderwijs voor de Overzeesche Bezittingen kon

getrokken worden, sprak over het voorregt, dat ook ons land zich eindelijk zou kunnen beroemen op het bezit eener Polytechnische School, en sloot de ontvouwing van het doel der Akademie met deze woorden: „Van heden af aan, kan dus het zaad „der voor Nijverheid, Handel en Koloniën vereischte wetenschappen, hier gestrooid worden. „ In deze weinige, maar merkwaardige woorden, ligt het grootsche denkbeeld opgesloten, dat men met de oprigting der Akademie wilde verwezenlijken, ten nutte voor Neêrlands toekomstige welvaart. En wat leert ons nu de ondervinding, gedurende den korten tijd van haar bestaan? Heeft Nederland partij getrokken van de gelegenheid tot vooruitgang, die men het gegeven had, en het doel en nut eener Polytechnische School juist begrepen? Wij hebben gegronde redenen om daaraan te twifelen. Immers het aantal van hen, die zich herwaarts be-
geven om zich op Handel en Nijverheid toe te leggen, is altijd uiterst gering geweest. Wel is waar, de inrigting der Akademie zelve laat voor de zoodanigen wel iets te wenschen over, maar zou dit niet juist aan die onverschilligheid te wijten, en zoo doende het een het gevolg van het ander zijn? Mogt de Nederlander eenmaal zijn belang beter leeren begrijpen en eindelijk eens inzien, dat het slaafsch aanhangen van het oude veelal resultaten oplevert, die in geene vergelijking kunnen komen met de uitkomsten, door nieuw ontwikkelde denkbeelden voortgebracht.

Laat ons thans de materieele middelen beschouwen, welke onze Akademie ten dienste staan om het boven omschreven doel te bereiken.

De Verzameling van Modellen, door het Rijk aan de Akademie afgestaan, verkreeg spoedig eene grootere uitbreiding, zoowel door geschenken, als door voorwerpen, aan de Akademie vervaardigd, waarvoor, in 1848, de noodige instrumenten waren aangekocht. Dat zelfde jaar verkreeg de verzameling eene belangrijke aanwinst door verscheidene modellen van molens en sluizen, die door het Ministerie van Binnenlandsche Zaken welwillend werden afgestaan, zoodat zij zich thans in zeer goeden toestand bevindt.

Het Mineralogisch Kabinet werd in 1843 uit de fondsen der Akademie aangekocht voor f3000, te betalen in tien termijnen. In 1848 werd echter deze geheele som tot besparing van rente afbetaald. Hoewel in het eerst niet voldoende voor de behoefte van het onderwijs, werd de verzameling van mineralen allengs vermeerderd, voornamelijk ook door toezendingen uit Engeland van eenige voormalige Kweekelingen der Akademie, die, bestemd voor het Mijnwezen in Indë, dáár hunne practische oefeningen volbragten. Verder werd het Kabinet door belangrijke aankopen meer volledig gemaakt.

Het Natuurkundig Kabinet ontstond door eene verzameling van Instrumenten, die, na de opheffing van het Atheneum te Franeker, aan onze Akademie ten geschenke werden afgestaan. Niettegenstaande

de verzameling, zoo door aankopen, als door aan de Akademie vervaardigde toestellen, van tijd tot tijd werd vermeerderd, duurde het toch zeer lang eer zij met die van andere Hoogeschoolen kon wedijveren. In de jaren 1849 en 1850 kreeg zij echter eene aanmerkelijke uitbreiding door een aantal kostbare voorwerpen, meest allen dienstbaar tot de verklaring der verschijnselen van warmte, licht en magnetismus.

Het Scheikundig Laboratorium heeft aan de Akademie aanzienlijke sommen gekost, voor dat het de tegenwoordige hoogte bereikt had. Wel waren daarvoor ook eenige toestellen uit Franeker en Leijden ontvangen, maar de belangrijkheid van het vak der scheikunde voor eene Inrigting als de onze, eischte dringend eene grootere uitbreiding der benoodigdheden. Men gevoelde te zeer den drang dier behoefte, om niet al het mogelijke aan te wenden, ten einde daarin te voorzien, zoodat zich thans eene menigte Kweekelingen, in het ruime Laboratorium, practisch kunnen oefenen. Wanneer wij in aanmerking nemen van welk belang zulk eene gelegenheid voor de ontwikkeling onzer nijverheid worden kon, dan is het zeker te bejammeren, dat er niet meerderen een even goed gebruik van maken, als de toekomstige Indische Ambtenaren, voor wie de scheikunde een voornaam vak van studie is.

De Boekerij is haar oorsprong mede aan het Franeker Atheneum verschuldigd. Langzamerhand werd het getal der werken door aankoop en door

de welwillendheid van het Departement van Koloniën vergroot. De Boekerij, vroeger in twee deelen gescheiden, werd vereenigd en een volledige catalogus der werken opgemaakt. Sedert is zij van groot belang geworden voor de studiën van Leeraren en Studenten, waarvan het talrijk bezoek getuigen kan. Door het betrekkelijk gering aantal der werken, die er voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Indië bestaan, heeft de boekerij, wat deze afdeeling betreft, een zekeren graad van volkomenheid bereikt.

De Verzameling van Indische Voorwerpen, hoewel veel belangrijks bevattende, is nog altijd betrekkelijk gering. De Heer Lucassen gaf, door het geschenk van een model Kampong, een bewijs zijner welwillende belangstelling. Zijn voorbeeld moge vele navolgers vinden, want eene uitbreiding, ook van deze verzameling, zou in het belang der studie hoogst wenschelijk zijn.

Na deze beschouwing van den toestand der materiele middelen, zullen wij de namen leeren kennen der mannen, aan wie, reeds vóór de inwijding, de leiding der studiën was opgedragen. Achtereenvolgens werden bij de Akademie aangesteld de Heeren: T. Roorda, tot Hoogleeraar in de Taal- Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch-Indië, 7 Augustus 1842; R. Lobatto, tot Hoogleeraar in de Wiskunde, en W. Overduin, tot Leeraar in de Wis- en Natuurkunde, 7 October, en eindelijk de Heeren W. H. Schmidt, G. J. F.

Guffroy en D. Buddingh voor het onderwijs in het Handteekenen, de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Talen, 28 December van dat zelfde jaar.

Wij zullen de reeks dier namen spoedig zien vermeerderen bij de behandeling der lotgevallen onzer Akademie, waartoe wij thans zullen overgaan. Zij zal gelijken tred houden met die harer Kweekelingen.

Wanneer wij het aantal jaren in aanmerking nemen, dat wij moeten doorloopen, zal het misschien niet ondienstig zijn een oogenblik stil te staan, ten einde een vlugtigen blik te werpen op het behandelde gedeelte. Wij zullen daarom de Geschiedenis onzer Akademie in twee afdeelingen splitsen, de eerste loopende van de Inwijding tot het eervol ontslag van den Directeur Lipkens, of van Januarij 1843 tot September 1846; de tweede van de benoeming van den Directeur Simons tot den aanvang van het tegenwoordig Akademie-jaar, of van September 1846 tot September 1851.

Het eerste Akademiejaar, dat niet voor den 4^{den} Januarij aanving, heeft in het algemeen weinig meldingwaardigs opgeleverd. Het aantal dergenen, die zich op de rollen der Akademie hadden doen inschrijven, bedroeg acht en veertig. In het algemeen kan men deze in twee groote afdeelingen splitsen, naar de verschillende vakken van studie, waartoe zij bestemd zijn, namelijk: in hen, die zich

wenschen te bekwamen tot Ambtenaar in Neêrlandsch-Indië, en in diegenen, welke vooreerst de Algemeene Studie volgen. ¹⁾

Van de acht en veertig, die het eerste jaar waren ingeschreven, hadden er zich slechts tien tot de eerste afdeeling bepaald. De collegies werden op den 6^{den} Januarij geopend, en reeds op den 25sten der volgende maand voorzag men door de benoeming van Dr Donadieu, tot Leeraar in de Scheikunde, in eene dringende behoefte. Overigens liep dit jaar ten einde, zonder dat er eenige merkwaardige voorvallen in het wezen der Akademie, of het maatschappelijk leven harer Kweekelingen plaats grepen, iets dat over het algemeen voor de eerste jaren van het bestaan der Inrigting gelden kan, wanneer men de menigvuldige serenaden, die destijds werden gebragt, met stilzwijgen voorbij gaat.

Het onderwijs, dat in een volgend studiejaar gegeven moest worden, maakte eene uitbreiding van het Personeel noodzakelijk en daarom werden tot Leeraren benoemd de Heeren: W. J. Kempers, in de Wiskunde, 2 Julij; A. Meursinge, in de Taal- Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch-Indië,

¹⁾ Tot regt begrip van hetgeen men door Algemeene Studie te verstaan heeft, moet men weten, dat zij, die de studiën der toekomstige Indische ambtenaren niet volgen, gedurende de twee eerste jaren van hun verblijf aan de Akademie, onverschillig voor welk vak zij zich wenschen te bepalen, dezelfde collegien bij te wonen hebben. Men brengt hen dus zoo lang onder ééne groote afdeeling, die den naam van Algemeene studie draagt.

18 Julij; A. van der Toorn, in het vak van het IJkwezen, 19 Julij, en J. E. Terwinkel in de Bouwkunde 29 Julij 1843.

De vacantie was ten einde, en de nieuwe cursus werd in de maand September geopend voor honderd zeventien studenten. Daaronder waren twee en zeventig nieuw ingeschrevenen, waarvan er zich één en twintig voor de Oostersche vakken, en één en vijftig voor Algemeene Studie hadden aangegeven.

In dit jaar werden de zaden gestrooid van het esprit de corps, dat zich later, hoewel zeer langzaam, onder de Kweekelingen der Akademie begon te ontwikkelen. Men gevoelde eene zucht naar vertrouwelyken omgang en begon in te zien, dat er, om mensch te worden in den waren zin des woords, niet alleen opeengestapelde kundigheden, maar ook beschaving en menschenkennis werden vereischt. Om aan deze vereischten en het algemeen verlangen te voldoen werd er eene Societeit opgericht, die den naam van Mercurius ontving. Doch waren de grondslagen hecht, waarop het gebouw rustte, jammer maar dat zij zoo spoedig werden ondermijnd door de aantrekkelijkheid van het nieuwe, die overdrijving ten gevolge had. De spreekwoorden onzer vaders: *alles op zijn tijd*, en *alles met mate*, werden door de Leden der nieuwe Societeit te weinig ter harte genomen; weldra zullen wij daarvan de treurige gevolgen zien.

Was het oprigten der Societeit Mercurius het

gevolg geweest van eene zucht tot verbroedering, ook de smaak voor Wetenschap en Schoone Kunsten wakkerde aan en deed zich kennen in de oprigting der beide bekende Disputen *O. K. W.* en *De Vijf Kolommen*, die zich voornamelijk het beoefenen der vaderlandsche Letterkunde hadden ten doel gesteld.

Wij zouden de reeks der voornaamste gebeurtenissen, die dit jaar met betrekking tot de Kweekelingen der Akademie plaats grepen, gaarne hiermede eindigen, wanneer ons niet een allezins treurig voorval te vermelden overbleef, dat een des te grooteren indruk op aller gemoederen maakte, omdat het het eerste van dien aard was, dat onder de vrolijke en onbezorgde Akademieburgers plaats had. Wij bedoelen hier het verlies van een hunner, F. Carbazius, die op den 14^{den} April 1844, diep betreurd door allen, ten huize zijner naaste betrekkingen overleed.

Na het einde van den cursus werd het Personeel der Akademie, op den 20sten Augustus 1844, weder vermeerderd door de benoeming der Leeraren: S. Bleekrode, in de verschillende vakken der Natuurlijke Historie, M. A. M. 's Gravesande Guicherit, in de Geschiedenis en Aardrijkskunde, en J. van Kuijk in de Staathuishoudkunde. Op den daaropvolgenden dag werd de heer H. Strootman benoemd tot Lector in de Wiskunde, terwijl nog in die zelfde maand de Ingenieur van 's Rijks Waterstaat, M. Beijerinck, aan de Akademie werd toegevoegd, als Leeraar in de Waterbouwkunde.

Bij de opening van den derden cursus, September 1844, hadden zich vijftig jongelieden op de rollen der Akademie doen inschrijven en was het aantal van al degenen, die dat jaar de collegies wenschten te bezoeken, tot honderd twee en veertig geklommen. Van de nieuw aangekomenen bepaalden er zich twintig tot de Oostersche, dertig tot de Algemeene studie.

Met leedwezen zien wij ons genoodzaakt al aanstonds melding te moeten maken van eene onaangename gebeurtenis, de jonge Societeit betreffende. De blik, dien wij reeds vroeger in haar innerlijk bestaan hebben geworpen, deed een noodlottig einde te gemoet zien, en dit was ook werkelijk het geval. De verkeerde geest, die onder de Leden der Societeit woonde, maakte eene bemoeijing van den Directeur noodzakelijk, die met de geheele vernietiging dezer Instelling eindigde.

De 4de Januarij 1845 was dáár en de Akademie telde haar tweeden verjaardag. Het wapperen der vlaggen van onderscheidene gebouwen deed vermoeden, dat hij niet in stilte zou gevierd worden, maar dat voor de stad Delft en hare Akademie een feestdag was aangebroken. Het behaagde namelijk den Koninklijken Beschermheer, bij die gelegenheid, aan de jeugdige Inrigting Zijne belangstelling te toonen, door het geven van een prachtig Diner en daaropvolgend Bal. Omtrent half vijf ure des namiddags stapte Z. K. H. aan het gebouw der Akademie af en nam deel aan gemeld

diner met het Bestuur der stad, het Personeel der Akademie en een aantal genoodigde particulieren. De Prins vereerde des avonds het bal met zijne Hooge tegenwoordigheid en vertrok ten elf ure weder naar 's Hage.

Hoewel de studenten, door het oprigten der beide Disputen *O. K. W.*, en *De Vijf Kolommen*, genoegzaam hadden getoond, dat de lust voor de beoefening der Nederlandsche Taal- en Letterkunde bij hen begon te ontwaken, was echter de kennis in die vakken, bij de meesten, zeer gebrekkig. Men kende wel de regels, zooals die op de scholen in het geheugen worden gestampt, maar was in het wezen onzer schoone moedertaal nog weinig doorgedrongen. Naarmate men echter, door den ijver en de kunde van den Hoogleraar Roorda, meer in de kennis der Javaansche Taal vorderde, werd, tot goed begrip daarvan, eene grondige studie onzer eigene hoe langer hoe noodzakelijker. Geen wonder dus, dat men behoefte had aan iemand, die daarbij tot leidsman kon dienen, waarin dan ook, op den 5^{den} Januarij 1845, door de benoeming van Dr. G. van Wieringhen Borski, tot Leeraar in de Nederlandsche Taal- en Letterkunde, werd voorzien.

De beide vacantiemaanden, Julij en Augustus 1845, waren met hare vermakelijkheden verstreken en honderd zeventig studenten begaven zich weder naar Delft, om dáár hunne studiën voort te zetten of aan te vangen. Onder deze laatsten, wier aantal zeven en vijftig bedroeg, telde men er negen en twin-

tig, die de studiën der toekomstige Oost-Indische Ambtenaren zouden volgen. Slechts achtentwintig hadden zich dus voor Algemeene Studie bepaald, en hoewel het aantal Kweekelingen, voor beide groote afdeelingen thans nog weinig verschildte, wij zullen die geringe meerderheid der toekomstige Indische Ambtenaren met de jaren zien toe nemen.

Bij het aanvaarden zijner betrekking, had de Heer Lipkens tot voorwaarde gesteld, dat hij daaruit, na verloop van vier jaren, zou ontslagen worden, en tevens verzocht dat tijdig in de opvolging zou worden voorzien. Dien ten gevolge werd dan ook, op den 7^{den} September 1845, Dr. G. Simons tot Onder-Directeur benoemd, wien tevens het onderwijs in de Werktuigkunde werd opgedragen.

Op den 14^{den} October van datzelfde jaar, betreunden de studenten het verlies van hunnen makker D. B. Goedkoop, die kort na den aanvang zijner studiën, in zeer jeugdigen leeftijd overleed.

Zagen wij, bij de behandeling van den tweeden cursus, de lust tot ontwikkeling van verstand en smaak duidelijk doorblinken in het verrijzen van twee Disputen, eene inrigting van denzelfden aard op den 4^{den} Januarij 1846, onder den naam van *Minerva*, tot stand gekomen, bewees dat die lust bij de studenten nog geenszins was uitgebluscht.

Den 26sten derzelfde maand werd het Personeel der Akademie weder vermeerderd door de benoeming van Dr. J. Pijnappel Gz., tot Leeraar in de Taal-, Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië.

Bovendien ontvingen de Heeren S. Bleekrode en C. F. Donnadieu, op den 30sten April, den titel van Hoogleeraar in hunne respectieve vakken.

Met het einde van dezen cursus legde de Staatsraad Lipkens, Directeur der Akademie, deze betrekking neder, om daarin bij den aanvang van een volgend Akademiejaar door den Onder-Directeur, Dr. G. Simons, vervangen te worden.

Vier jaren had nu de Akademie bestaan. Zij had zich gedurende dien tijd in immer toenemenden bloei kunnen verheugen, ook de maatschappelijke toestand harer Kweekelingen was in vele opzigten verbeterd, en de liefde voor Wetenschappen en Schoone Kunsten ontwaakte hoe langer hoe meer. Met zelfvoldoening kon Lipkens, bij het voleinden zijner moeitevolle taak, op de verloopene jaren terugzien. Hij had de vruchten reeds mogen aanschouwen der Inrigting, welke hij had ontworpen, en tot wier bloei en vooruitgang de kundige man geen arbeid of tijd had gespaard. Onderscheidene jongelieden hadden de Akademie met goed gevolg bezocht en waren reeds, hetzij in 's lands dienst, hetzij in bijzondere betrekkingen, nuttig werkzaam. Nog kon Lipkens zich vleijen met de verbetering der Nederlandsche Nijverheid, met den dank van het nageslacht, dat zooveel aan den ontwerper en volvoerder van een plan, als dat der stichting eener Polytechnische School, zou verschuldigd zijn. Hij begaf zich naar Warmond,

om dáár de hem nog overige levensdagen in welverdiende rust te slijten.

Bij de vlugtige beschouwing der reeds voorbij gesnelde jaren, mogen wij echter het volgende niet met stilzwijgen voorbijgaan. Geruimen tijd had Lipkens zich reeds bezig gehouden met de gedachte, om de opleiding der Ingenieurs ook dienstbaar te maken voor onze Oost-Indische bezittingen, bepaaldelijk met betrekking tot de daar aanwezige mijnen. Hij deelde zijne meening daaromtrent aan den Minister van Koloniën mede, hetgeen, na wederzijdsche beraadslaging, een schrijven aan den Gouverneur-Generaal van Neêrlandsch-Indië ten gevolge had. Hoewel mede vóór het zenden van Mijn-Ingenieurs, was deze van meening, dat hun getal zeer beperkt moest zijn.

Hiermede kon Lipkens zich moeilijk vereenigen en langdurige beraadslagingen, tusschen hem en de Ministers van Binnenlandsche Zaken en Koloniën, waren daarvan het gevolg. Hij was van oordeel, dat niet alléén het nemen van proeven, die slechts de, in den Indischen grond verborgene, rijkdommen aan het licht konden brengen, maar ook de ontginning der Mijnen zelve, door het zenden van een behoorlijk aantal Ingenieurs, mogelijk moest gemaakt worden. Daarom wenschte hij, in 1850, twaalf der daarvoor op te leiden jongelieden naar Indië te zenden, die dan hunne studiën volbragt konden hebben.

Ten opzigte dezer jongelieden had de Gouverneur-Generaal het denkbeeld geopperd, om bij de studie

van het Mijnwezen, nog die van eenig ander vak te voegen, ten einde hun, bij eventueële teleurstelling in hunne vooruitzigten, den weg te openen tot het verkrijgen van eene andere betrekking. Ook hiertegen voerde de Directeur der Akademie het veel omvattende van de studiën der toekomstige Mijn-Ingenieurs aan, iets dat het bestuderen van eenig bijkomend vak onmogelijk, maar aan den anderen kant, om dezelfde reden, ook niet noodzakelijk maakte. Eindelijk drong Lipkens er op aan, dat den toekomstigen Mijn-Ingenieurs een aannemelijk vooruitzicht zou geopend worden, om te kunnen opwegen tegen de bezwaren, zoo aan de studie, als aan die betrekking zelve verbonden.

In Mei 1846 werd er eindelijk door den Koning, in deze zaak, een besluit genomen, dat in sommige punten nog al van het gevoelen des Directeurs afweek. Voornamelijk ten opzichte van het aantal der te zenden Ingenieurs kwam dit besluit meer met de denkwijze van den Gouverneur-Generaal overeen, daar slechts vier jongelieden voor de Mijnen mochten worden gedesigneerd. Echter hadden zich, daartoe aangemoedigd door de zienswijze van den Directeur Lipkens, nog vóór het nemen van het Besluit, reeds zes aan de daarvoor vereischte studiën toegewijd.

Zoo stonden nog steeds de zaken, toen Dr. G. Simons de betrekking van Directeur der Akademie aanvaardde. Zijne bemoeijingen hadden ten gevolge, dat het Besluit, in dit bijzonder geval, niet van

volle kracht zou zijn. Later kwamen echter twee der gedesigneerden tot andere inzigten, zoodat het getal toen weder tot het, bij het Besluit bepaalde, was ingesmolten.

Gaan wij thans tot de behandeling der tweede afdeeling onzer geschiedenis over.

Het eerste jaar, waarin de Heer Simons zijne moeilijke betrekking aanvaardde, kenmerkte zich als bijzonder gunstig. Honderd vier en negentig studenten, waaronder zes en zestig nieuw ingeschrevene, woonden de collegiën bij. De meerderheid van het aantal toekomstige Indische ambtenaren, waarop wij bij de behandeling van de eerste afdeeling der Geschiedenis onze lezers opmerkzaam maakten, was vooral dit jaar aanmerkelijk, daar er zich van de nieuw aangekomenen drie en veertig voor de studiën dier Ambtenaren hadden aangegeven.

Op den 1sten Januarij 1847, werd de Heer J. K. de Wit, bij de Akademie benoemd tot Leeraar in de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Taal- en Letterkunde.

Weder zouden wij dit jaar een verlies te betreuren hebben, namelijk, dat van den student van Essen, die den 13^{den} Januarij overleed en weinige dagen later door zijne Akademie-broeders ter aarde werd besteld.

De avond van den 30sten Januarij leverde het

bewijs van de ontwaakte liefde tot de Schoone Kunsten en den edelaardigen geest der studenten, waardoor zich dit Akademiejaar bijzonder kenmerkte. Toen immers was bijna de geheele beschaafde Delftsche wereld in den schouwburg vereenigd, om de opvoering van Vondels treurspel, Lucifer, bij te wonen. Die trouwe opkomst ondersteunde krachtdadig het edel doel, dat de studenten zich met het geven van dit Declamatorium hadden voorgesteld, en eene aanzienlijke som gelds werd aan de Regering der stad Delft voor de behoeftige ingezetenen ter hand gesteld. Wat de uitvoering zelve betreft, wij houden ons overtuigd, dat velen zich nog met genoegen dien avond zullen herinneren. Ons bestek veroorlooft niet daarover in nadere bijzonderheden te treden, hoe gaarne wij zulks ook doen zouden; wij verwijzen hen, die er iets meer van wenschen te weten, naar de Tijd, jaargang 1847, waar eenige bladzijden aan de beschrijving van dit Declamatorium gewijd zijn.

Weinig voorzeker had men op dien avond kunnen vermoeden, welk een slag de Akademie weldra treffen zou in het overlijden van den geachten Leeraar M. Beijerinck, die op den 2^{den} Febrnarij ontsliep. Hij opende de rij der slagtoffers, die de dood zich uit de sieraden der Akademie, in vervolg van tijd zou kiezen. Gaarne brengen wij 's mans groote verdiensten eene niet ongepaste hulde toe, door het openbaar maken der volgende regels, ontleend aan het Verslag van den Staat onzer Akademie.

„ Uit een geslacht, dat zooveel voortreffelijke
 „ mannen aan onzen Waterstaat geleverd heeft, voelde
 „ hij reeds vroeg lust tot een vak, dat in belang-
 „ rijkheid, voor dit land, door geen ander overtroffen
 „ wordt. Onder de leiding van zijn verdienste-
 „ lijken vader, begon hij als Opzigter zijne loopbaan.
 „ Die vader had echter te juiste inzichten, om voor
 „ zijn zoon geene wetenschappelijke opvoeding te
 „ verlangen. Op meer gevorderden leeftijd dan de
 „ meeste zijner tijdgenooten bezocht hij de School,
 „ destijds te Delft gevestigd. Hier vond hij vele
 „ voortreffelijke leermeesters en, in den Ingenieur
 „ Baud vooral, een leidsman bij zijne studien, dien
 „ hij zich steeds dankbaar herinnerde. Na het ver-
 „ laten der school deed hij achtereenvolgens dienst
 „ als Ingenieur in de provinciën Gelderland, Utrecht
 „ en Friesland, waarna hem de uitvoering werd
 „ opgedragen van het Kanaal van Terneuze. In die
 „ betrekkingen kweekt hij zich van zijn pligt met
 „ ijver, trouw en bekwaamheid. Aan de Akademie
 „ geroepen, droeg hij merkelijk bij tot het nut dier
 „ Instelling, door zijn grondig onderwijs, dat hij
 „ voor zijne leerlingen even aangenaam als belangrijk
 „ wist te maken. Bij hen zal hij zeker blijven in
 „ dankbare herinnering, en de Akademie zal zijne
 „ nagedachtenis niet ligt vergeten, hoe goed ook zijn
 „ verlies hersteld is door zijn uitmuntenden opvol-
 „ ger. „ Die opvolger was de Ingenieur der 1^e klasse
 van 's Rijks Waterstaat, D. J. Storm Buijsing, aan de
 Akademie geroepen op den 21sten Februarij 1847.

Bij de behandeling der eerste jaren maakten wij melding van het treurig lot, dat der jonge Studenten-societeit ten deel viel. Met hare vernietiging waren echter de redenen, die tot de oprigting aanleiding hadden gegeven, in het geheel niet uit den weg geruimd, en het was natuurlijk, dat men al spoedig de oprigting eener nieuwe Societeit met verlangen te gemoet zag. Het duurde echter geruimen tijd alvorens, door de onvermoeide pogingen van eenigen, aan den vurigen wensch van het algemeen kon worden voldaan. Niet voor den 1sten Maart 1847 verrees de nieuwe societeit Phoenix als het ware uit de asch der oude.

Zoo liep ook dit gedenkwaardig jaar ten einde, toen onze Akademie, nog kortelings zoo zeer getroffen door het verlies van een der Leeraren, in de maand Junij op nieuw bedreigd werd, daar Curatoren van de Utrechtsche Hoogeschool den Hoogleeraar Lobatto den leerstoel der Wiskunde bij die Universiteit aanboden. Gelukkig bedankte Z. H. G. voor die eervolle onderscheiding, om zijne uitstekende kundigheden aan de jonge Akademie te blijven wijden.

Het Akademiejaar 1847—1848, tot welks behandeling wij thans zijn genaderd, was vooral rijk in belangrijke gebeurtenissen, die de studenten in het bijzonder betroffen. Het was een jaar, dat door allen, die destijds aan de Akademie waren, niet ligt vergeten zal worden, zoo door de gevoelige verliezen, in den loop daarvan geleden, als

door de groote veranderingen, die toen tot stand zijn gekomen. Hoewel minder dan het vorige jaar, was een aantal van honderd zes en tachtig studenten echter nog vrij aanzienlijk. Van de negen en vijftig nieuw ingeschrevenen wenschten dertig de studiën der toekomstige Indische Ambtenaren te volgen, en het aantal studenten, voor beide groote afdeelingen, stond bij dezen dus weder tamelijk gelijk.

Nauwelijks waren er drie maanden verlopen, of wij vernamen de treurige tijding, dat te Warmond de man was overleden, aan wiens onvermoeide zorgen en uitgebreide kennis de Akademie haar aanwezen en haar bloei te danken had, en die, hoewel niet meer in regtstreeksche betrekking tot haar staande, nogthans door zijn invloed en zijne belangstelling vooridurend ten haren voordeele werkzaam bleef. Wij achten ons te zwak om de groote verdiensten van den Staatsraad Lipkens op nieuw te huldigen, maar verwijzen hen, die iets meer van den waardigen grondvester onzer School wenschen te weten, naar den Studenten-almanak des vorigen jaars.

De Akademie had op den 4^{den} Januarij 1848 haar vijfden verjaardag geteld en de studenten besloten daarover hunne vreugde te doen kennen, door het geven eener serenade aan den Koninlijken Beschermheer, die op den 12^{den} dier maand plaats had. Reeds des morgens wapperden de vlaggen van onderscheidene gebouwen, waardoor de stad hare belangstelling toonde in de feestelijkheden van dien

dag. Des avonds ten acht ure stapten Z. K. H. de Prins van Oranje en H. D. Z. Adjudant aan het Akademiegebouw af, waar het Bestuur der stad en de Directeur en Docenten reeds vereenigd waren. Ongeveer een half uur daarna, zette zich, aan Stads Doelen, de trein in beweging. Op de eerste afdeeling der muzikanten volgde de vaandeldrager met den Standaard en de Leden der Kommissie, belast met de regeling der serenade, allen gecostumeerd. Het groote aantal der studenten en de menigte fakkels vormden een vrolijk geheel, dat nog werd opgeluisterd door de muziek der grenadiers en jagers, die zich bij afwisseling deed hooren. Voor het Akademiegebouw gekomen, begaf zich de Kommissie met den vaandeldrager in de tegenwoordigheid des Prinsen en bragt Z. K. H., bij monde van haar President, den Heer H. C. Humme, de hulde der studenten over. Het behaagde Z. K. H. daarvoor allерminzaamst Zijne erkentelijkheid te be-
 tuigen in een antwoord, dat de blijken droeg van Zijne belangstelling in alles, wat de Akademie betrof. Nadat de Leden der Kommissie zich weder bij den trein hadden gevoegd, keerde deze in de beste orde terug, en nam zijn weg langs de geïllumineerde Studenten-societeit. Geruimen tijd had men reeds voortgetrokken en luide kreten getuigden van de algemeene vreugde, toen de muziek eensklaps zweeg, de vrolijkste tongen verstomden en de vlammen der helderbrandende fakkels ter aarde werden gekeerd. Getroffen door het plegtige van

zulk een schouwspel, hield het gejoel en getier der duizenden eensklaps op, om plaats te maken voor eene diepe stilte. Weldra rigtten zich veler blikken, met eene smartelijke uitdrukking, op een huis aan de overzijde der gracht. Daarbinnen toch wierp, misschien op dit zelfde oogenblik, het flauwe schijnsel eener lamp een onzeker licht op het doodsbed van onzen medestudent, W.F.U. Huguenin, en zaten de diep bedroefde betrekkingen, in plegtige stilte, te staren op het zielloos ligchaam des edelen jongelings. Welk eene scherpe tegenstelling met de vrolijkheid en levenslust zijner gewezen makkers daarbuiten! Gewis, zij zou de nagelatene betrekkingen des overledenen de ziel hebben verscheurd, ware het vrolijk gejoel niet in tijds veranderd in eene doodsche stilte, de eenige, maar treurige hulde, die men op dezen avond den ontslapenen makker brengen kon. Nog lang, nadat de fakkels waren geheven, en de muziek weder in vrolijke toonen weêrklonk, leefde de plegtige, ja roerende indruk van het gebeurde in aller harten voort, en geruime tijd moest er verlopen, eer de vorige vreugde weêr was hersteld.

Weinige dagen later bewoog zich, op een morgen, een lange zwarte stoet over de wit besneeuwde straten: de Akademiëbroeders des overledenen bragten hunnen vorigen medgezel naar de laatste rustplaats.

Thans zijn wij genaderd tot de vermelding van eene der belangrijkste gebeurtenissen, die in het maatschappelijk leven der studenten hebben plaats

gegrepen, te weten: de oprigting van het Studentencorps. Reeds lang had de gedachte aan eene naauwere verbroedering der Kweekelingen onzer Akademie veler hoofden beziggehouden, maar steeds hadden bijna onoverkomelijke hinderpalen de verwezenlijking van zulk een voornemen in den weg gestaan. Nog altijd wenschte men vurig naar een esprit de corps, waarvan de zaden wel waren gestrooid, maar zich slechts zeer langzaam ontwikkelden. Ook had men, bij iedere zaak van eenig gemeenschappelijk belang, de ter behandeling geschikte personen door algemeene stemming moeten verkiezen, hetgeen niet zelden twist en verdeeldheid veroorzaakte. Geen wonder, dat de behoefte zich hoe langer hoe meer deed gevoelen aan een corps, dat door eendragt magtig zou kunnen worden, en waarvan de hoofden, gekozen door de leden zelve, de belangen van deze voortdurend zouden kunnen behartigen.

Het was dus voor de meesten eene aangename verrassing, op den 21sten Maart 1848, eene circulaire te ontvangen, waarbij zij werden uitgenoodigd om zich te verzamelen, ten einde te beraadslagen over de oprigting van een Studentencorps. Op den daarvoor bepaalden avond, getuigde de opgeproppte zaal van aller gespannen verwachting en van vurige belangstelling in het plan, door verscheidene onzer meest geachte medestudenten ontworpen. Ja, van Diesen, Gildemeester, Reuvens, Schram en Cohen Stuart, gij moogt hier als zoodanig met eere wor-

den genoemd. Al heeft de naam van student bij u allen reeds plaats gemaakt voor een titel van meerdere beteekenis, al zijn de meesten uwer thans in andere oorden werkzaam, toch volgt u de ongeveinsde erkentelijkheid der leden van een Corps, dat aan uwen ijver, aan uwe alles te boven komende inspanning, zijn bestaan verschuldigd is. Wanneer gij den bloei van dat Corps jaarlijks ziet toenemen, en u dan nog eens in ons midden verplaatst, zult gij met streelende zelfvoldoening kunnen zeggen: „ziedaar ons werk!“

Maar laat ons tot de vergadering van den 21sten Maart terugkeeren. Veel werd er gesproken, veel en hevig; maar toch, de grondslagen van het gebouw werden gelegd, dat misschien juist aan die wrijving van gedachten zijne hechtheid te danken had. Er werd eene Commissie benoemd tot samenstelling der Wetten, die reeds op den 14^{den} April gereed waren, en, na bijna geheele goedkeuring, aan de studenten werden rondgedeeld. Ter zelfder tijd had de benoeming plaats der Leden van den Senaat en was het Delftsch Studentencorps in zijn bestaan bevestigd.

Droevig was de eerstvolgende gebeurtenis. Onze Akademiebroeder, W. Nahuijs, werd, op den 18^{den} April, plotseling uit ons midden weggerukt. Zijn dood maakte een diepen indruk, wij verloren in hem een hartelijk vriend, die zich door zijn gullen omgang aller genegenheid had verworven. Het was ons niet vergund hem de laatste eer te bewijzen,

daar zijn stoffelijk overschot naar de onderlijke woonplaats werd gevoerd.

Toen de gebeurtenissen van Maart ook in Delft vrees veroorzaakten voor stoornis der openbare rust, boden zich de studenten aan, om die rust, met de goede burgers, te helpen bewaren. Zij vormden daartoe een Corps en oefenden zich in den wapenhandel, om, zoo het wezen moest, de burgers krachtadig te kunnen ondersteunen. Gelukkig is hunne hulp niet noodig geweest, maar de studenten gaven toch een bewijs, dat zij met denzelfden geest bezielde waren, die steeds de Nederlandsche beschaafde jongelingschap onderscheiden heeft. In andere landen toch, hebben de studenten zich meestal geschaard aan de zijde van het oproer, in Nederland hebben zij nooit de wapens opgevat, dan om rust te bewaren, orde te herstellen of den vaderlandschen grond te verdedigen tegen den indringenden vijand.

In de maand Junij verloren wij door bijzondere omstandigheden twee onzer Leeraren, de Heeren J. van Kuijk en J. K. de Wit. De eerste verzocht zijn ontslag, omdat zijne nieuwe betrekking, als Lid van den Raad der stad Delft, onvereinigbaar werd geacht met het Leeraarsambt; de laatste gaf gevolg aan een lang te voren gekoesterd plan, en vertrok als Ambtenaar der 1ste klasse naar Indië. Mr. M. A. M. 's Gravesande Guicherit, reeds aan de Akademie verbonden, werd nu mede belast met het onderwijs in de Staathuishoudkunde, terwijl, in plaats van den Heer de Wit, tot Leeraar in de

Nieuwere Taal- en Letterkunde werd benoemd Mr. R. H. Arntzenius.

Zoo spoedde ook dit jaar ten einde. De Akademie bloeide; het maatschappelijk zamenzijn der studenten kenmerkte zich door goede orde; de rust, die in alles heerschte, was echter de voorbode van onstuimiger tijden.

September 1848 was dáár en opende een jaar vol onrust. Het aantal studenten, te zamen, bedroeg honderd en tachtig, dat der nieuw aangekomene vier en veertig, waaronder drie en twintig voor Algemeene Studie.

Bij den terugkeer in onze Akademiestad, werden wij al aanstonds weemoedig gestemd door het bericht, dat een onzer medestudenten, de Heer C. G. Gumpertz, een geacht lid van den pas benoemden Senaat, op den 11^{den} der vorige maand was overleden.

In meer gevorderden leeftijd dan de meesten onzer, was hij ten volle berekend voor de taak, hem opgedragen, vereende hij mannelijke kracht en vasten wil met een echten studentengeest en bezadigd oordeel. De afdeeling Algemeene Studie, wier Voorzitter hij was, verloor in hem een opregt en ijverig behartiger harer belangen, het geheele Corps een welmeenend vriend.

Naauwelijks waren de Lessen aangevangen, of donkere wolken pakten zich boven onze Akademie te zamen, waar eene volmaakte rust de studiën scheen te zullen begunstigen. Maar even als eene doodse stilte in de natuur niet zelden gevolgd wordt

door een hevigen strijd der elementen, zoo schenen die rust in, en de donkere hemel boven onze Akademie, het onweder aan te kondigen, dat weldra zou losbarsten, om haar met eene geheele vernietiging te bedreigen.

Alom, tot zelfs in onze Oost-Indische bezittingen, verhieven zich stemmen tegen de Akademie; hier uit beginsel van bezuiniging, dáár op grond van klagten over het radikaal des Indischen Ambtenaars. Die stemmen werden al luider en dreigender, totdat, in een verslag van den 14^{den} November 1848, door den Minister van Binnenlandsche Zaken, de vernietiging of insmelting der Delftsche School werd voorgesteld.

In angstige spanning verwachtten, zoowel Leeraren als Studenten, den uitslag der beraadslagingen en, zooals natuurlijk is, werkte dit allernadeeligst op de studie. Die bezorgdheid vermeederde niet weinig, toen ons de tijding gewerd, dat de Prins van Oranje voor het Beschermheerschap had bedankt. Een door den Senaat ingediend adres, om Z. K. H. te verzoeken, het Beschermheerschap weder op zich te nemen, bleef zonder gevolg. Het was ons echter aangenaam uit het antwoord des Prinsen te vernemen, dat de redenen, die Hem tot dezen stap gebragt hadden, geenszins uit den boezem der Akademie ontsproten.

De bekommering voor de toekomst was daarmede echter in het geheel niet geweken, en reeds was het lot onzer Akademie voor de meesten niet twijfelachtig meer, toen er door den Directeur en

de Docenten eene laatste, maar ook krachtige, poging tot haar behoud werd in het werk gesteld, door het inzenden van een adres aan den Koning. Dit adres werd door den druk openbaar gemaakt, om de verkeerde geruchten, die omtrent onze Akademie in omloop waren, tot zwijgen te brengen, en ieder in de gelegenheid te stellen, een dieperen blik in haar innerlijk bestaan te werpen. Deze handelwijs, zoowel als de eenvoudige, maar krachtvolle toon, die in het adres heerschte, bewees genoegzaam, dat het was opgesteld in het bewustzijn van de regtvaardigheid der zaak, die men verdedigde, en pleitte voor de deugdelijkheid der daarvoor aangewende gronden. Eene voorloopig goede uitkomst bekroonde de pogingen der Adressanten. De dank van allen, die het wel met de Akademie meenden, werd hun van harte toegebracht; ook de studenten bleven daarin niet achter, maar gaven, op den 27 Januarij 1849, eene serenade aan den Directeur en de Leeraren, alsmede aan den Burgemeester der stad, als een uiterlijk blijk van erkentelijkheid voor hunne jongste bemoeijingen. Bij gelegenheid dezer serenade maakte men gebruik van een prachtig vaandel, waarmede de Prins van Oranje ons tijdens zijn Beschermheerschap had vereerd.

Intusschen opende de Reorganisatie van den Waterstaat een donker vooruitzicht voor de afdeling Algemeene Studie. Daarbij kwam nog, dat, ten gevolge dier Reorganisatie, de Ingenieur

D. J. Storm Buijsing, Leeraar in de Waterbouwkunde, tot waarnemend Hoofd-Ingenieur in de Provincie Drenthe werd benoemd. Op gedaan verzoek, verkreeg Z. E. G. een onbepaald verlof en kon zijne lessen ongehinderd voortzetten. De afdeling Algemeene Studie liet zich bij den Heer Storm Buijsing vertegenwoordigen, om hem voor die welwillendheid hare erkentelijkheid te betuigen.

Op den 8sten Februarij overleed onze medestudent, F. W. C. Scheltema, tot diepe droefheid zijner betrekkingen en talrijke vrienden. Zijn lijk werd eenige dagen later door het corps studenten ter aarde besteld.

De 4de April 1849 heeft door geheel Nederland, maar vooral bij ons, eene treurige vermaardheid gekregen. Toen immers werd het stoffelijk overschot van Koning Willem II, met groote plegtigheid, in den vorstelijken grafkelder bijgezet. Velen onzer zullen zich nog den morgen van dien indrukwekkenden dag herinneren, toen zij met de Heeren Directeur en Docenten voor het Akademiegebouw geschaard stonden, om het lijk van den algemeen beminden en dapperen vorst de laatste hulde te bewijzen; toen het vaandel, nog kortelings getuige onzer vreugde, voor de eerste en de laatste maal den beschermer en medeoprigter onzer Akademie begroette. Behalve die uiterlijke blijken onzer deelneming in het verlies, dat het vaderland had getroffen, had de Senaat reeds vroeger een adres van rouwbeklag bij Z. M. Willem III ingediend.

Eenigen tijd daarna behaagde het Z. M., aan de

Akademie een blijk van belangstelling te geven, door de benoeming van den Directeur, tot Kommandeur der orde van de Eikenkroon, van den Heer Ter Winkel, tot ridder dier orde, en van de Heeren Strootman en Kempers tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw. Maar de genegenheid van onzen geëerbiedigden Koning voor Zijne gewezen Beschermlinge strekte zich nog verder uit. Wij ontvingen daarvan het bewijs in de benoeming van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, tot Beschermer der Akademie, op den 18^{den} April 1849. De Senaat vervoegde zich, op het vernemen dezer blijde tijding, terstond bij den Koning, om Z. M. uit naam van het corps studenten dank te betuigen.

Groot was de vreugde bij deze onverwachte en gunstige verandering in den toestand der Akademie, die thans weder nieuwen steun had gevonden in een telg uit het huis van Oranje, en voortdurend de blijken bleef ontvangen van 's Konings onverminderde belangstelling. De lust tot de studie, door de vorige pijnlijke onzekerheid grootendeels verdoofd, herleefde weder met nieuwe krachten, hoewel te laat, dan dat de noodlottige uitwerksels dier verdooving zich niet bij het eind-examen zouden hebben doen gevoelen. Ook de Dispuutgezelschappen onder de studenten, die mede in de algemeene kwijning hadden gedeeld, begonnen zich langzaam weder te verheffen, uitgezonderd dat der *Vijf Kolommen*, dat zich niet meer van den schok kon herstellen en spoedig bezweek.

Op den 1sten Mei had de inwijding plaats van het nieuwe Societeits-locaal, nabij de voormalige Waterslootsche poort; bijzondere omstandigheden hadden gemaakt, dat men zich zeer lang met een hulplocaal tevreden had moeten stellen.

Het was ons niet vergund een jaar, dat zich door zooveel verontrustende omstandigheden had gekenmerkt, in vreugde te eindigen. In de maand Junij verloren wij onzen verdienstelijken onderwijzer W. H. Schmidt, een man, door zijne uitstekende bekwaamheden als kunstschilder, algemeen bekend. De Directeur en de Docenten, een aantal der beroemdste schilders onzes lands en eene menigte kunstvrienden des overledenen bewezen hem, met het corps studenten, de laatste eer. Een zijner voormalige leerlingen, de Heer T. van Westhreene Wz., nam tijdelijk zijne betrekking aan onze Akademie waar.

Met September 1849 waren de onweerswolken, die zich het vorig jaar boven de Akademie hadden zamengepakt, en wier vernielende bliksems alleen door geschikte maatregelen hunne werking hadden gemist, genoegzaam verdwenen. Twee en dertig jongelieden hadden zich op de rollen der Akademie doen inschrijven, waarvan er drie en twintig de collegiën der toekomstige Indische Ambtenaren zouden bijwonen. Het gezamenlijk aantal studenten bedroeg honderd negen en veertig.

Dit jaar onderscheidde zich van het vorige door meer degelijke studie, terwijl de smaak voor de

beoefening der schoone kunsten weder herleefde.

Mogt men zich in het vijfde jaar van het bestaan der Akademie beroemen op de voordragt van Vondels Lucifer, in het achtste kon men zulks niet minder doen op die van zijn treurspel: Joseph in Dothan, welke, op den avond van den 3^{den} December, voor hetzelfde doel plaats had en door een niet minder talrijk publiek werd bijgewoond. Was het vijfde jaar getuige geweest van de oprigting van het Dispuut-gezelschap *Minerva*, het achtste was zulks van het ontstaan eener dergelijke inrigting, die den naam van *Woelang Winoelang* droeg. Dit Dispuut werd gevormd door eenige toekomstige Indische Ambtenaren en had de beoefening der Javaansche en Maleische Talen, alsmede de Land- en Volkenkunde onzer bezittingen, ten doel.

De vacature, bij het einde van den vorigen cursus, door den dood van den verdienstelijken Schmidt ontstaan, werd, op den 10^{den} December 1849, door de benoeming van den Heer P. F. van Wijn-gaerdt, tot Onderwijzer in het Handteekenen, weder vervuld.

Op den 15^{den} Februarij 1850, werd er door het corps studenten eene serenade gebragt aan de Heeren Simons, Kempers en Terwinkel, als een blijk van deelneming voor de onderscheiding, hun in het afgeloopen jaar ten deel gevallen. Maar deze feestvreugde werd spoedig door algemeene verslagenheid gevolgd, toen wij op den 10^{den} Maart den dood te betreuren hadden van een der kun-

digste mannen, aan onze Akademie verbonden, den Leeraar A. Meursinge. Door edelen ijver en grondige kennis, was hij voor de opleiding der toekomstige Indische Ambtenaren schier onmisbaar geworden. Gaarne laten wij ook hier eenige regels volgen uit het Verslag van den Staat onze Akademie: „In 1843 benoemd tot Leeraar in de Taal-, „Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië, „werd hem het onderwijs opgedragen in de Maleische Taal, het Mahomedaansche Regt en de „Land- en Volkenkunde. De nieuwhed der beide „laatste vakken, nimmer nog aan eene openbare „inrigting onderwezen, maakte de taak moeilijk, „die Meursinge op zich nam en verplichtte hem „tot nasporingen, waarin hij geen voorganger had. „Hij kweet zich van die moeilijke taak met ijver, „kunde en naauwgezetheid; zijn dood werd dan „ook aan de Akademie hoogelijk betreurd door „zijne ambtgenooten en dankbare leerlingen.” Zijn stoffelijk overschot werd weinige dagen na zijn dood plegtig ter aarde besteld door het Personeel der Akademie, de studenten en de hier studerende Meesters in de Regten, die daartoe door het Corps waren uitgenoodigd.

De gevolgen van dit sterfgeval hadden voor het onderwijs allernoodlottigst kunnen worden, zonder de welwillendheid der Heeren Roorda en Pijnappel. De laatste nam de lessen in de Maleische Taal en de Land- en Volkenkunde terstond op zich, terwijl zijne collegiën in de Javaansche Taal, voorloopig

door den Hoogleeraar Roorda werden waargenomen. Zoo werd het onderwijs bijna ongestoord voortgezet tot dat, op den 29 Mei 1850, de benoeming van Dr. S. Keijser, tot Leeraar in de Taal-, Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië, het Personeel weder voltallig maakte. De nieuwe Leeraar opende zijne lessen in het Mahomedaansche Regt en de Indische Wetten, met den aanvang van den volgenden cursus en die in de Javaansche Taal, een jaar daarna. De Heer Pijnappel bleef voor het vervolg belast met het onderwijs in de Maleische Taal en de Land- en Volkenkunde.

De 27ste Maart was voor de Akademie een vreugdedag, daar zij toen een eerst bezoek ontving van haar nieuwen Beschermheer, Prins Hendrik der Nederlanden. Eene eerewacht te paard der studenten, onder commando van Jhr. W. van Raders, reed Z. K. H. een eindweegs buiten de stad te gemoet. Men maakte bij deze gelegenheid gebruik van een zeer fraaijen standaard, ons op den morgen van dien dag door de Delftsche Schoonen ten geschenke gegeven.

Bij gelegenheid eener algemeene vergadering van het Corps studenten, op den 26sten April 1850, deed de Heer Viruly Verbrugge het voorstel tot het houden eener Reunie van allen, die zich sedert de oprigting der Akademie op hare rollen hadden doen inschrijven en zich tot de deelneming aan zulk een feest nog in de gelegenheid zouden bevinden. Deze Reunie zou dan in de maand Julij

1852, ter viering van het tienjarig bestaan der Akademie, gehouden worden. Dit voorstel werd luide toegejuicht. Weldra was de Commissie tot Regeling benoemd en een voorloopig Reglement aan de Leden van het Corps ter hand gesteld.

Thans zijn wij genaderd aan de behandeling der gebeurtenissen, die in het laatste jaar, waarover onze Geschiedenis loopt, zijn voorgevallen. Het aantal studenten beliep honderd negen en twintig, daaronder begrepen veertig nieuw ingeschreven, waarvan er zich twintig aan de studiën der toekomstige Oost-Indische Ambtenaren wenschten te wijden. Dit jaar toonde, meer dan eenig ander, op welke hechte grondslagen het Studenten Corps was opgericht. De Senaat, door bijzondere omstandigheden genoegzaam zonder Leden zijnde, kwam, door nieuwe stemming, spoedig weder voltallig en daarmee was de vrees voor de vernietiging van dat ligchaam geheel geweken. De Studenten-societeit, *Phoenix*, die zich eenigen tijd met eere had staande gehouden, begon echter bij het begin van dit Akademiejaar te wankelen en zou zeker zijn ingestort, wanneer niet de krachtige pogingen van het Bestuur door den belangeloozen bijstand der Leden ware te gemoet gekomen, en deze Inrigting zoodoende voor verval bewaard bleef. Het deed het regtgeplaatst studentenhart goed te zien, met welk een geestdrift de Leden de handen in een sloegen, om door ruimere bijdragen het gebouw te schragen en hun verminderd aantal te vergoeden.

Zoo heerschten er gedurende het geheele jaar volmaakte rust en vrede, waardoor natuurlijk de ontwikkeling van verscheidene inrigtingen onder de studenten zeer bevorderd werd. Aangenaam was ons de tijding, dat een Muziekgezelschap, onder den naam van *Apollo*, op den 15^{den} September, kennis van haar bestaan had gegeven. De deelneming, die de pogingen der werkende Leden ondersteunde, was talrijk en de verwachting, die men van zulk eene vereeniging koesterde, werd niet te leurgesteld.

Op den 2^{den} September ontving de Akademie een bezoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Reeds lang had men onder ons het gemis gevoeld van een Studenten-almanak, en bij velen was het plan tot de uitgaaf levendig geworden, maar de vrees voor te geringe medewerking had hen immer weêrhouden daaraan gevolg te geven. Niemand had moed genoeg gehad om zich aan het hoofd van zulk eene onderneming te plaatsen. De rust, die dit jaar in alles heerschte, zoude ook hierin tot betere uitkomsten leiden, want in eene vergadering van het corps studenten, op den 8sten October 1850 gehouden, werd er werkelijk tot de uitgaaf van een almanak besloten, hoewel met uitdrukkelijke bepaling, dat hij vooreerst niet in den handel zou verschijnen, maar alleen voor de Leden van het Corps, bij wijze van intekening, verkrijgbaar zou worden gesteld.

Korten tijd na de opening van den cursus, was er bij den Senaat een naamlijst ingekomen van

eenige Leden van het Corps, die zich tegen het geven eener jaarlijksche serenade hadden verklaard. Niet zonder veel woordenwisseling werd er daarom besloten de gelden, die men eertijds daartoe had gebezigd, thans tot een Diner, onder de Leden van het Corps, te besteden, dat werkelijk op den 7^{den} Februarij 1851 in Stads Doelen plaats had. Het muziek der jagers deed zich daarbij hooren en de zaal was smaakvol versierd. De vreugde werd dien avond door niets gestoord en de personen, die met de regeling der feestelijkheid waren belast, komt alle lof toe voor hunne uitmuntende beschikkingen.

Veertien dagen na den avond van het diner, gaven de studenten, Leden van het muziekgezelschap *Apollo*, een concert aan de Delftsche ingezetenen. De opkomst was talrijk en de uitvoering naar aller genoegen.

Merkwaardig voorzeker is het, dat iedere feestelijkheid der studenten, bijna onmiddellijk, door een of ander treurig verlies is gevolgd geworden. Wij hebben daarvan in onze geschiedenis telkens de voorbeelden gezien, en ook thans zou de herinnering aan beide aangename avonden niet onvermengd mogen zijn. Op den 13^{den} Februarij, overleed te 's Hage onze medestudent, C. K. J. Couwenberg, alwaar hij door eene commissie uit den Senaat en eenige Leden van het Studentencorps ter aarde werd besteld. Maar de onverbiddelijke dood eischte nog meer slagtoffers, want op den 28sten

Mei 1851, was ook de Heer H. Strootman, Lector in de Wiskunde, niet meer onder de levenden. Eene zware ziekte, waarop een langdurig lijden volgde, maakte, ten spijt der schoonste hoop, een einde aan het leven van dien algemeen geachten man. In ons geheele Vaderland met roem bekend door eene kunde, die hij bijna uitsluitend aan eigen inspanning te danken had, was hij van de Koninklijke Militaire Akademie herwaarts geroepen en deelde hij zijne leerlingen de verkregene kundigheden, op eene hoogst bevattelijke wijze, mede. Zijn verlies was schier onherstelbaar, en toen zijn stoffelijk overschot, op den 2^{den} Julij, door den Directeur, de Leeraren, het geheele corps studenten en eenige der voormalige militaire kweekelingen des overledenen naar de laatste rustplaats werd gebracht, viel er menige heete traan in de enge groeve, die het hulsel moest bevatten, waarbinnen eens zulk een groote en werkzame geest had gehuisvest.

De belangrijke lessen, die de ontslapene vroeger gegeven had, waren reeds ten tijde zijner ziekte door een zijner voormalige kweekelingen aan onze Akademie, den Heer L. Cohen Stuart, op eene waardige wijze, vervuld geworden.

Het deed ons leed, bij het einde van dit jaar, uit het verslag van den Secretaris des Senaats te vernemen, dat het reeds zoo lang bestaan hebbende Dispuut *Minerva*, door gebrek aan genoegzame deelneming, was te niet gegaan. Maar aan den

anderen kant, konden wij ons weder verheugen in de oprigting van twee andere dergelijke inrigtingen, waarvan het eene, bepaaldelijk bestemd voor de Wis- en Natuurkundige Wetenschappen, den naam van het bezwiken Dispuut in stand hield. Het andere, opgerigt door eenige toekomstige Oost-Indisch Ambtenaren, en *Prāḍāpa* geheeten, was gewijd aan de beoefening der Javaansche en Maleische Talen en de Land en Volkenkunde.

Nog was de rouw over den Lector Strootman niet afgelegd, toen wij in de vacantie de benoeming vernamen van den Heer Cohen Stuart, tot Leeraar in de Wiskunde en de Géodésie. Meermaalen hebben wij zijn naam in deze Geschiedenis gelezen. Wij hebben hem leeren kennen als medestudent, als een der grondvesters van ons Corps, als plaatsvervanger van den te vroeg ontslapenen Strootman. Geen wonder, dat wij zijne benoeming met de levendigste belangstelling vernamen.

Onze taak, het leveren van eene korte Geschiedenis dezer Akademie, gedurende al de jaren van haar bestaan, is hiermede ten einde gebragt. Wij hebben daarbij meer eene, zoo doenlijk, juiste en bondige opgaaf der lotgevallen, dan wel het leveren eener stijlproeve op het oog gehad. Tot het laatste schoten onze, buitendien zoo geringe, krachten veel te kort, in vergelijking van het on-

gewone van het onderwerp; maar wanneer zij, die in onze Akademie eenig belang stelden, en met hare lotgevallen onbekend waren, in de geschiedenis eenige voldoening voor hunne weetgierigheid kunnen vinden, dan hebben wij ons doel bereikt. Met een vlugtigen blik op het verledene en eenige algemeene beschouwingen zullen wij ons werk voor volbragt rekenen.

Al is onze Akademie nog jeugdig, al is nog geen tijdvak van tien jaar sedert hare oprigting verstreken, toch heeft zij menigen schok te weerstaan gehad, en is meer dan eens met vernietiging bedreigd geworden. Mannen, waarop gansch Nederland zich kon beroemen, hechte steunpilaren onzer Akademie, hebben wij even onverwachts als vroegtijdig ten grave zien dalen, en evenwel is zij dit alles te boven gekomen en tot nu toe eene der eerste instellingen van den staat gebleven.

Mogt het te bejammeren zijn, dat zoo weinigen partij trekken van de gelegenheid tot vermeerdering van kennis in den Handel en het Fabriekwezen, waartoe de middelen, die onze Akademie ter beschikking staan, zoo krachtdadig zouden kunnen medewerken, het valt niet te ontkennen, dat het onderwijs, gegeven aan de toekomstige Oost-Indisch Ambtenaars en Burgerlijke Ingenieurs, goede vruchten heeft gedragen. Aanzienlijk is het aantal van hen, die dankbaar voor de aan de Akademie verkregen kundigheden, het Land, zoo hier, als in onze Overzeesche Bezittingen, met eere dienen.

Het aantal studenten, hoewel niet meer zoo aanzienlijk, niet meer zoo jaarlijks opklimmende, als in de eerste tijden, blijft zich echter tamelijk gelijk, en is, na zooveel tegenwerking, waarlijk nog aanzienlijk te noemen. De lust en ijver tot de studie is inmiddels merkkelijk vermeerderd, en de resultaten overtreffen verre die der vorige jaren.

Ook in het maatschappelijk leven der studenten hadden groote veranderingen plaats gegrepen. Uit den ongeregelden hoop was een goed geordend Studentencorps te voorschijn getreden. De Leden der Societeit Phoenix hadden zich gespiegeld in het voorbeeld van die der vorige, en konden zich daarom in het voortdurend bestaan hunner Inrigting blijven verheugen. Een Muziekgezelschap verrees in ons midden en gaf voortdurend blijken van zijn bloei. Van de bestaande Disputen zagen wij er, wel is waar, in de laatste jaren, twee te gronde gaan, maar daarentegen verrezen er weder drie andere, en hoogst nuttige, met nieuwen luister. Kortom, in alles was de goede invloed van het Studenten corps duidelijk zichtbaar, en het is te hopen, dat dit nog lang zoo blijven zal. Immers, alleen door degelijke Studie en een geordend maatschappelijk bestaan, verbonden met den smaak voor de Schoone Kunsten, kunnen wij er van onzen kant toe bijdragen, om Nederland eindelijk te doen begrijpen, dat het in zijn oordeel over de Kweekelingen der Delftsche Akademie veelal onbillijk is geweest. Wij willen niet ontkennen, dat er een tijd was, waar-

in er op het gedrag van enkelen wel wat aan te merken viel, maar wij durven thans met gerustheid vragen, of er eenige Inrigting bestaat, waar jonge lieden te zamen zijn, die minder aanleiding geeft tot billijke klagten? Wij danken dien beteren geest aan de pogingen van den Senaat, maar bovenal aan die zucht voor studie en wetenschappelijke vorming, welke thans onder de studenten dezer Akademie heerscht. Akademiebroeders, het staat aan ons, een ongunstig oordeel, dat nu onregtvaardig zou wezen, krachtdadig te blijven wederleggen; het zal onze pligt zijn overtuigend te bewijzen, dat ook de Delftsche Akademie den Lande nuttige Ambtenaren kan schenken; het ligt, voor een zeker gedeelte, aan ons die Akademie onmisbaar te maken. Maar daartoe iedere scheuring onder elkander vermeden en de handen ineengeslagen, om een Corps te blijven vormen, dat door eendragt magtig is, dat zich kenmerkt door goede orde, dat in de meeste zijner Leden de voorstanders telt van het waarlijk schoone en goede. Dan voorzeker zullen wij, in voor ons loffelijke beteekenis, waar kunnen maken, wat eens in tegengestelden zin van onze Inrigting gezegd werd: *„de vruchten der Delftsche Akademie zijn niet geëvenredigd aan hare kosten.“*

LEVENSBERIGT
VAN
HENDRIK STROOTMAN.

Indien wij met eerbied de namen uitspreken van hen, aan wie de natuur de zeldzame gave geschonken heeft, het gebied der wetenschappen door belangrijke ontdekkingen uit te breiden, niet minder zijn wij onze hoogschatting verschuldigd aan hen, wier meer nederige werkkring zich bepaalt bij het bevorderen van de beoefening der wetenschappen, en het opwekken van de lust tot aankweeking van grondige kennis. Zij zijn het die het zaad strooijen op den akker, waaruit later welige vruchten voor de wetenschap kunnen ontspruiten.

Tot de verdienstelijke mannen van dezen laatsten stempel behoorde ongetwijfeld *Hendrik Strootman*, wiens levensloop wij in deze regels zullen trachten te schetsen.

Geboren te Amsterdam op den 15 September 1799 uit ouders van den onbemiddelden stand, mogt hem niet even als aan menig ander, het voorregt te beurt vallen, aan zijne vorming en opleiding tot de studie, aanzienlijke uitgaven ten kosten gelegd te zien. Hij genoot het eerste onderwijs op eene der stads-armenscholen. Naauwelijks 13 jaren oud was hij aldaar gedurende 3½ jaren als kweekeling, en later als ondermeester werkzaam, in welke beide betrekkingen hem de loffelijkste getuigschriften afgegeven werden. Reeds op zulken jeugdigen leeftijd tot den onderwijzersstand gevormd, had hij gelegenheid langzamerhand dien bijzonderen aanleg tot het geven van onderrigt te ontwikkelen, welken hij later, in een meer belangrijken werkkring geplaatst, op eene zoo voortreffelijke wijze ten toon spreidde.

In de maand Maart 1818 viel hem eene aanstelling te beurt als kweekeling der 1^e klasse op 's Rijks Kweekschool voor Onderwijzers te Haarlem, onder het bestuur van *Prinsen*. Zijn verblijf aldaar was echter kortstondig, dewijl hij reeds in de maand Mei daaraanvolgende geschikt geoordeeld werd, tot het vervullen der betrekking van ondermeester op de school in het toenmalige bedelaarsgesticht van de Cambre nabij Brussel. In October 1819 wisselde hij die betrekking met eene voor hem meer aangename af, toen hij, door tusschenkomst van den verdienstelijken *van den Ende*, bij wien hij steeds gunstig aangeteekend stond, als adjunct-

onderwijzer op 's Rijks kweekschool te Lier nabij Antwerpen aangesteld werd. Veel had deze inrigting aan zijn' onvermoeiden ijver voor de verbetering van het onderwijs te danken, welke ijver in 1822 van wege het hooger Bestuur beloond werd door het toekennen eener verhoogde bezoldiging.

Zijne eerste lettervrucht, bestaande in een leesboek over de cijferkunst, zag aldaar het licht, en wel in de Vlaamsche taal, welke hij zich opzettelijk eigen gemaakt had, ten einde in de behoefte aan zoodanig werk in de Vlaamsche provinciën van ons toenmalig Koninkrijk des te beter te kunnen voorzien.

Bijzondere omstandigheden nogtans hadden ten gevolge dat hij in 1823, na daartoe gedaan onderzoek, een eervol ontslag uit die betrekking bekwam, en zich vervolgens te Bergen-op-Zoom met der woon ging vestigen.

Reeds kort na zijn verblijf in die stad, werd hij als Hoofd-Onderwijzer op het Instituut van den Heer *Timmerman* aldaar geplaatst. Zijne vrije uren bleven aan eigen studie gewijd. Hij trachtte toen als Onderwijzer in een hooger rang, erkend te worden, en werkelijk gelukte het hem in 1825 den tweeden rang te behalen. Al hetgeen de verbetering van het lager onderwijs betrof ging hem na ter harte; zijne onvermoeide pogingen daartoe werden door zijne medeonderwijzers naar waarde geschat, zoodat hij zich hunne achting en vriendschap waardig maakte. Behalve een werkje, bevat-

tende toepassingen der cijferkunst, gaf bij te Bergen-op-Zoom tevens eene beschrijving dier stad uit, welke met bijval ontvangen werd.

Destijds had hij zich nog weinig met de studie der wiskunde bezig gehouden. Zijn bijzondere aanleg voor de beoefening dezer wetenschap begon zich toen meer bepaaldelijk bij hem te ontwikkelen, en hij gevoelde des te grooteren aandrang, die studie met ijver voort te zetten, nadat hij in 1827 een aanzoek bekomen had, aan een aantal Infanterie officieren onderwijs in de wiskunde te geven. Met het beste gevolg kweet hij zich van die taak; van dat tijdstip af werd de wiskunde zijne hoofdstudie, en reeds een jaar later mogt hij het genoegen ondervinden, dat hem door Curatoren der Latijnsche school te Bergen-op-Zoom het wiskundig onderwijs aan die inrigting opgedragen werd. Zijn onderwijs werd spoedig meer en meer gezocht. Ten einde aan alle aanzoeken te kunnen voldoen, was hij genoodzaakt een groot gedeelte zijner rust daaraan ten offer te brengen. Reeds zeer vroegtijdig in den ochtend nam zijn privaatonderwijs een aanvang, en eerst in den laten avond eindigde hij daarmede, zoodat hem naauwelijks de noodige tijd tot het gebruik van voedsel overig bleef. Men denke echter niet, dat die onvermoeide werkzaamheid eeniglijk door zucht tot verbetering zijner middelen van bestaan aangevuurd werd. Geldelijk belang stond bij hem nimmer op den voorgrond. Niet alleen toch deelde hij zijn onderwijs aan velen

op geheel belangelooze wijze mede, maar zelfs van hen, die in staat waren zulks te bekostigen, genoot hij slechts eene geringe belooning voor zijne moeite. Groot is het getal zijner leerlingen, welke hij door die handeling aan zich verplicht heeft.

Ofschoon thans te Bergen-op-Zoom op zoodanigen voet werkzaam, dat hij een voornaam aandeel had in de wetenschappelijke opleiding der op het voormelde Instituut geplaatste jongelieden, werd echter meer en meer de wensch bij hem levendig naar eene openbare betrekking, welke hem in eene stelling plaatste, onafhankelijk van de wisselvalligheden, waaraan het lot van particuliere inrigtingen van opvoeding en onderwijs steeds onderhevig is.

De vestiging eener Koninklijke Militaire Akademie te Breda leverde voor hem eene gunstige gelegenheid op, om zijnen wensch vervuld te zien. Door tusschenkomst van personen, wien *Strootmans* verdiensten als docent bekend waren, werd aan zijn verlangen, om onder de leeraaren aan die Akademie opgenomen te worden, spoedig voldaan, zoodat hij zich, in Augustus 1828, met eene Koninklijke aanstelling tot leeraar in de wiskunde aldaar, vereerd zag.

Van dien tijd af was hij onvermoeid werkzaam, zoo wel om in de hoogere deelen der wiskunde dieper in te dringen, als om de studie dezer wetenschap voor anderen gemakkelijk te maken, door het uitgeven van onderscheidene geschriften, waarmede hij het wiskundig onderwijs achtereenvolgens

verrijkte, en die, blijkens de herhaalde herdrukken, aan verre de meesten derzelve te beurt gevallen, aan hunne nuttige strekking in hooge mate beantwoordden. Eene opgave van deze lettervruchten zal te dezer plaatse niet onpas geoordeeld worden, ten einde 's mans werkzamen geest te doen op prijs stellen. Zij zijn de navolgende:

1°. Vraagstukken en Oefeningen ter toepassing van het geleerde in de Meetkunst van *La Croix*.

2°. Antwoorden op dezelve.

3°. Vraagstukken en Oefeningen ter toepassing van het geleerde in de Stelkunst van *La Croix*.

4°. Antwoorden op dezelve.

5°. Vraagstukken en Oefeningen ter toepassing van het geleerde in de Trigonometrie van *La Croix*.

6°. Antwoorden op dezelve.

7°. Vraagstukken ter oefening in de hoogere Meetkunst.

8°. Iets over de Logarithmen en derzelve gebruik.

9°. Logarithmen-tafelen tot in 5 decimalen.

10°. Bevattelijk Onderrigt in de Kansrekening, naar het fransch van *Quetelet*.

11°. De 47ste propositie van Euclides, met 35 bewijzen, uit het hoogduitsch vertaald.

12°. Allereerste gronden der Statica, naar het fransch van *Monge*.

13°. Beginselen der Cijferkunst, in twee stukken benevens de antwoorden.

14°. Grondbeginsels der Beschrijvende Meet-

kunst, uitmakende een deel van den wiskundigen Leercursus voor de kadets der Artillerie en Genie.

Behalve dien heeft hij nog gezamenlijk met den Lector *Badon Ghijben*, een werk over de beginselen der Stelkunst, ten behoeve der kadets van alle wapens, uitgegeven, insgelijks een deel uitmakende van den voormelden Cursus.

De rij dezer geschriften werd waardiglijk besloten met zijne *Beginselen der vlakke meetkunst*, een werkje bijzonderlijk bestemd voor hen die zich tot het Akademisch onderwijs voorbereiden, en waarin men wederom de meest heldere en ge-regelde voorstelling van zaken aantreft. Nog even vóór den aanvang der slepende ziekte, die hem ten grave voerde, mogt hij de laatste hand leggen aan dezen verdienstelijken arbeid. Zijn dood verhinderde hem nogtans in de uitvoering van zijn voornemen tot uitgave van een dergelijk werk over de Trigonometrie, dat tot vervolg op het voorgaande moest strekken.

Vervolgen wij de schets zijner verdere lotgevallen. Nadat de Koninklijke Militaire Akademie, ten gevolge der staatkundige gebeurtenissen van het jaar 1830, eene tijdelijke opheffing had moeten ondergaan, werd in het jaar 1832 besloten het onderwijs aan de Kadets der Artillerie en Genie en van den Waterstaat elders te doen hervatten, en wel te Medemblik aan het destijds aldaar gevestigde Instituut voor de Marine. *Strootman* bevond zich onder de Leeraren der Akademie, die

tot een verplaatsing naar dat Instituut bestemd waren, om het vroegere onderwijs aan de genoemde kadets voort te zetten.

Het verblijf aldaar oefende op zijne gezondheid een hoogst nadeeligen invloed uit. In 1835 werd hij door eene hevige zenuwenziekte aangetast, welke hem gedurende ruim een jaar tijds buiten staat stelde zijnen post waar te nemen, en zijn ligchaamsgestel dermate ondermijnde, dat hij later aan koortsachtige aandoeningen onderhevig bleef, waarbij zich tevens eene verzwakking van de borst voegde, die de treurigste gevolgen voor zijn leven had. In den loop des jaars 1836, toen de lessen aan de Militaire Akademie op nieuw geopend werden, mogt hij het ongezonde oord, dat hem eenige jaren tot verblijf gestrekt had, wederom met zijne vorige en meer aangename standplaats Breda verwisselen. Bij het hervatten van zijnen werkkring aldaar, bekwam hij de reeds vroeger toegezegde bevordering tot leeraar der 1^e klasse, waarop zes jaren later de titel van Lector in de Wiskunde volgde.

Inmiddels en wel in 1838 was hem tevens de betrekking van onderwijzer in de wiskunde aan de Latijnsche school te Breda opgedragen geworden.

De ijver welke hem bezielde, om het onderwijs in die wetenschap uit den verachterden toestand te verheffen, waarin hij het aldaar aangetroffen had, was van de gunstigste gevolgen voor den bloei dier inrigting. Dan, de vermoeijenissen welke

hem zulks bij de gelijktijdige waarneming zijner andere ambtsbetrekking veroorzaakte, moesten hem reeds na anderhalf jaar tijds doen besluiten, van de voortzetting der opgevatte taak af te zien, en een verzoek om ontslag in te dienen. De hooge prijs, dien men op zijn onderwijs stelde, was echter voor Curatoren eene drangreden om het verlangde ontslag niet dadelijk te verleenen, maar hem te vergunnen, zich tijdelijk door een' zijner leerlingen te doen vervangen, in de hoop hem later wederom in staat gesteld te zien het onderwijs te hervatten, hetgeen evenwel niet heeft mogen gebeuren.

Het jaar 1844 was voor *Strootman* een noodlottig tijdvak. De bezuinigingsgeest had ook tot de Militaire Akademie doorgedrongen. Er moesten eenige burgerlijke leeraarsambten afgeschaft worden, ten einde die insgelijks door officieren der verschillende wapens te doen vervullen, hetgeen op een minder kostbaren voet geschieden kon.

Zonder hier in eenige beoordeeling van dien maatregel te treden, zij het genoeg te vermelden, dat een docent van zulke erkende verdiensten als *Strootman*, onder hen behoorde, die aan het aangenomen stelsel van bezuiniging ten offer gebragt werden.

Bij Koninklijk besluit van 1 December 1843 ontving hij, onder toekenning van pensioen, eervol ontslag uit eene betrekking, waarin hij gedurende een vijftiental jaren, ten nutte der Akademie werkzaam geweest was. Eenige maanden later werden

zijne aan het onderwijs bewezen diensten meer openlijk erkend, door zijne benoeming tot Ridder der orde van de Eikenkroon. Hij bleef toen te Breda gevestigd, en wijdde een groot gedeelte zijner ledige uren aan het geven van wiskundig onderwijs.

Gelukkiglijk was de min gunstige toestand, waarin *Strootman* zich hierdoor geplaatst vond, van geen langen duur. Bij de in 1842 te Delft opgerigte Akademie ter opleiding van burgerlijke Ingenieurs, ontstond achtereenvolgens behoefte aan uitbreiding van het geringe personeel van leeraren, waarmede zij haren werkkring geopend had. In 1844 deed *Strootman* een aanzoek, om aan die nieuwe instelling met een gedeelte van het wiskundig onderwijs belast te worden. De toenmalige Directeur, ingelicht omtrent 's mans verdiensten als docent, beijverde zich hem aan de Akademie te verbinden. Nog in den loop van het zelfde jaar, ontving *Strootman* eene Koninklijke aanstelling tot Lector in de Wiskunde, met behoud van zijn pensioen, zoo dat hij in September 1844 zijne nieuwe betrekking aanvaarde. De Akademie zelve had hierdoor eene belangrijke aanwinst gedaan. De voortreffelijkheid van het door hem gegeven onderwijs werd door allen, die het voorregt hadden zijne lessen bij te wonen, naar waarde geschat. Hij streefde steeds de hem eigene helderheid van begrippen in de ziel zijner leerlingen over te planten, en ongetwijfeld kon men van de zoodanigen, die zich

niet in staat gevoelden zijne voordragt te volgen, de verklaring afleggen, dat zij voor wiskundig onderrigt onvatbaar waren.

Het was hem dan ook geenszins onverschillig te ondervinden, dat zijne bemoeijingen ten nutte der inrigting, waaraan hij zich met hart en ziel verbonden had, door onzen tegenwoordigen Vorst, vroeger Beschermheer der Akademie, bij Zijne troonsbeklimming in 1849 op prijs gesteld werden. Te dier gelegenheid ontving hij, namens Hoogst-denzelfen, uit handen van den Directeur der Akademie, het Ridderkruis der orde van den Nederlandschen leeuw, als een blijk van 's Vorsten welwillendheid ten zijnen aanzien.

Niet langen tijd echter mogt hij met dat versiersel prijken. Zijn ligchaamsgestel had gedurende de laatste jaren door onverpoosde inspanning van den geest veel geleden, en hiervan moest hij reeds op een nog niet gevorderden leeftijd de treurige gevolgen ondervinden.

In het begin van Februarij 1851 openbaarde zich bij hem eene ongesteldheid, welke in hevigheid zoodanig toenam, dat het einde zijner loopbaan nabij scheen. Tegen alle verwachting nogtans verbeterde zijn toestand. Hij bevond zich langzamerhand in staat, zijne vrienden aan het ziekbed te ontvangen, en was gevoelig voor de deelneming in zijne beterschap, welke hem van zoo vele zijden betoond werd. Die verbeterde toestand was ongelukkiglijk van geen langen duur, dewijl zich op

nieuw ongunstige verschijnsels bij hem vertoonden. Zijne ligchaamskrachten werden langzamerhand uitgeput, en hierdoor moest thans alle vroegere hoop op herstel geheel verdwijnen. Nog ongeveer twee maanden bragt hij lijdende door, totdat de dood een einde aan zijn lijden maakte.

De 28ste Mei was de dag waarop hij zacht en kalm den geest gaf, na zich reeds eenigen tijd te voren tot den dood te hebben voorbereid.

Aldus werd zijn levensdraad afgebroken op bijna 52jarigen ouderdom, een leeftijd, waarop hij nog zoo veel ter bevordering en verspreiding van het wiskundig onderwijs had kunnen verrigten, indien hem de noodige krachten niet verlaten hadden. Op den 2 Junij daaraanvolgende had zijne ter aarde bestelling plaats, waaraan vele vrienden en vereerders des overledenen deel namen. Ook een aanzienlijk aantal kweekelingen der Akademie vergezelden zijn stoffelijk overschot naar de laatste rustplaats, alwaar de verdiensten des ontslapen leeraars in hartelijke bewoordingen herdacht werden.

De hooge mate van achting, welke *Strootman* bij zijne vrienden en leerlingen te regt genoot, was hem niet eeniglijk om zijne wetenschappelijke verdiensten verschuldigd; zijne zedelijke waarde als mensch, als lid der maatschappij gaf hem tevens daarop de ruimste aanspraak. Openhartigheid en opregtheid in handel en wandel behoorden tot de deugden, die hem kenmerkten. In het dagelijksche verkeer vertoonde hij zich even zedig als eenvoudig.

Zijne belangeloosheid in het geven van onderwijs is door velen ondervonden geworden, en niet altijd mogt hij daarvoor erkentelijke harten aantreffen.

Stil en eenzaam was zijne levenswijze. Binnen den huisselijken kring beperkt, kende hij hierbij geen grooter genoegen dan studie en onderrigt in de wetenschap, tot welker verspreiding onder het opkomend geslacht hij steeds krachtdadiglijk bijgedragen, en waaraan hij zoo menig rust uur ten offer gebragt had.

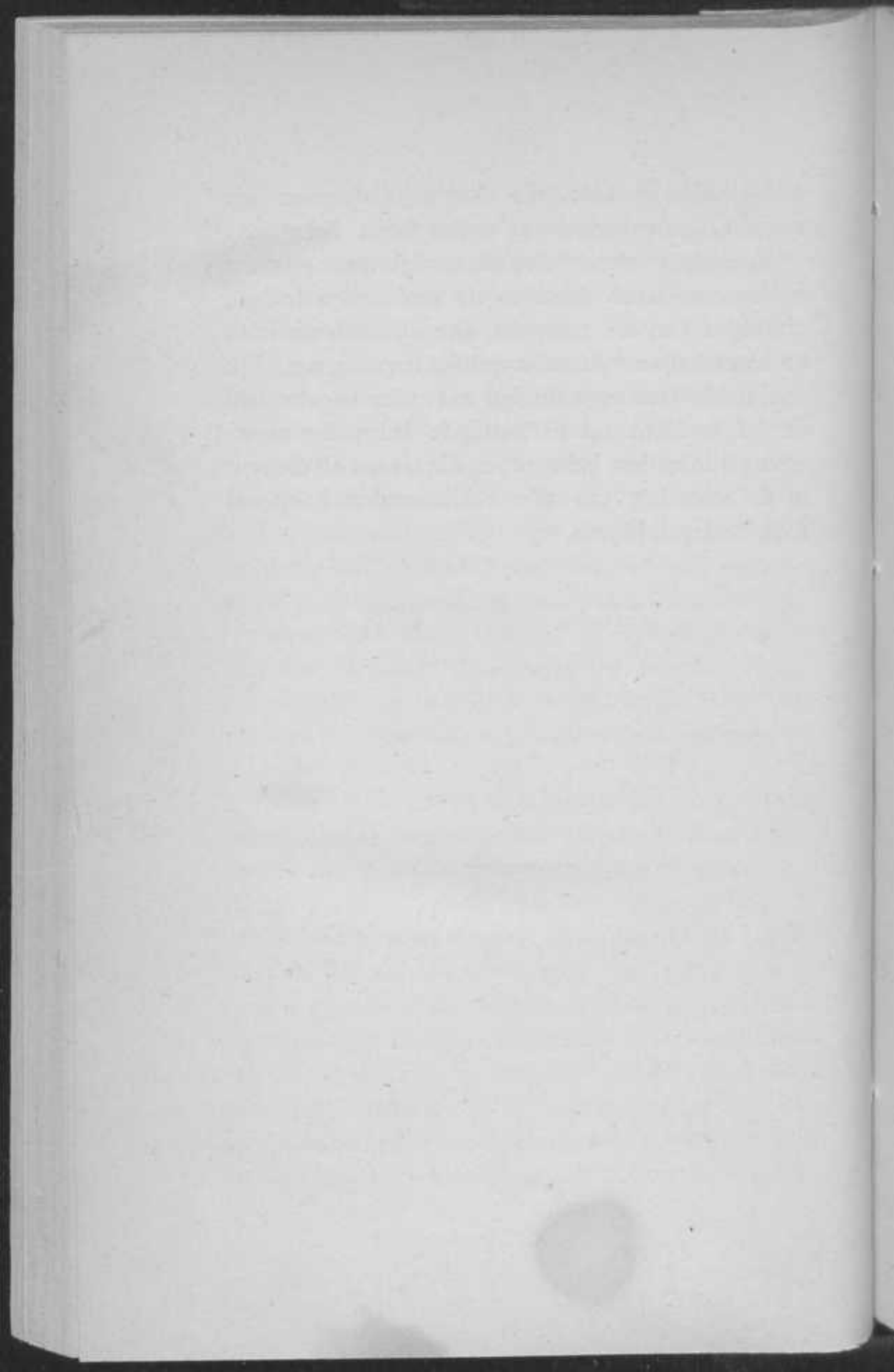
Van het viertal uit zijn huwelijk ontsproten kinderen, had hij slechts een' zoon en eene dochter in het leven behouden. Hij mogt het geluk hebben zijn zoon, aan wiens vorming en opleiding tot de Militaire Akademie zijne vaderlijke zorgen besteed waren, reeds op jeugdigen leeftijd in het corps Ingenieurs van den Waterstaat opgenomen, en spoedig bevorderd te zien.

Toen hij in 1848 het verlies eener waardige echtgenoot te betreuren had, bleef hem zijne eenige dochter tot gezelschap over. De liefdevolle behandeling, welke hij steeds van haar ondervond, veraangenaamde zijne laatste levensjaren, en bragt niet weinig toe tot verhooging der wederkeerige verknochtheid, welke vader en dochter aan elkander verbond. Het was vooral tijdens zijne langdurige ongesteldheid, dat hij met echt kinderlijke liefde door haar verzorgd werd, en meermalen hoorde men hem, in zijne laatste levensdagen, vurige gebeden ten hemel opzenden voor het toekomstig welzijn

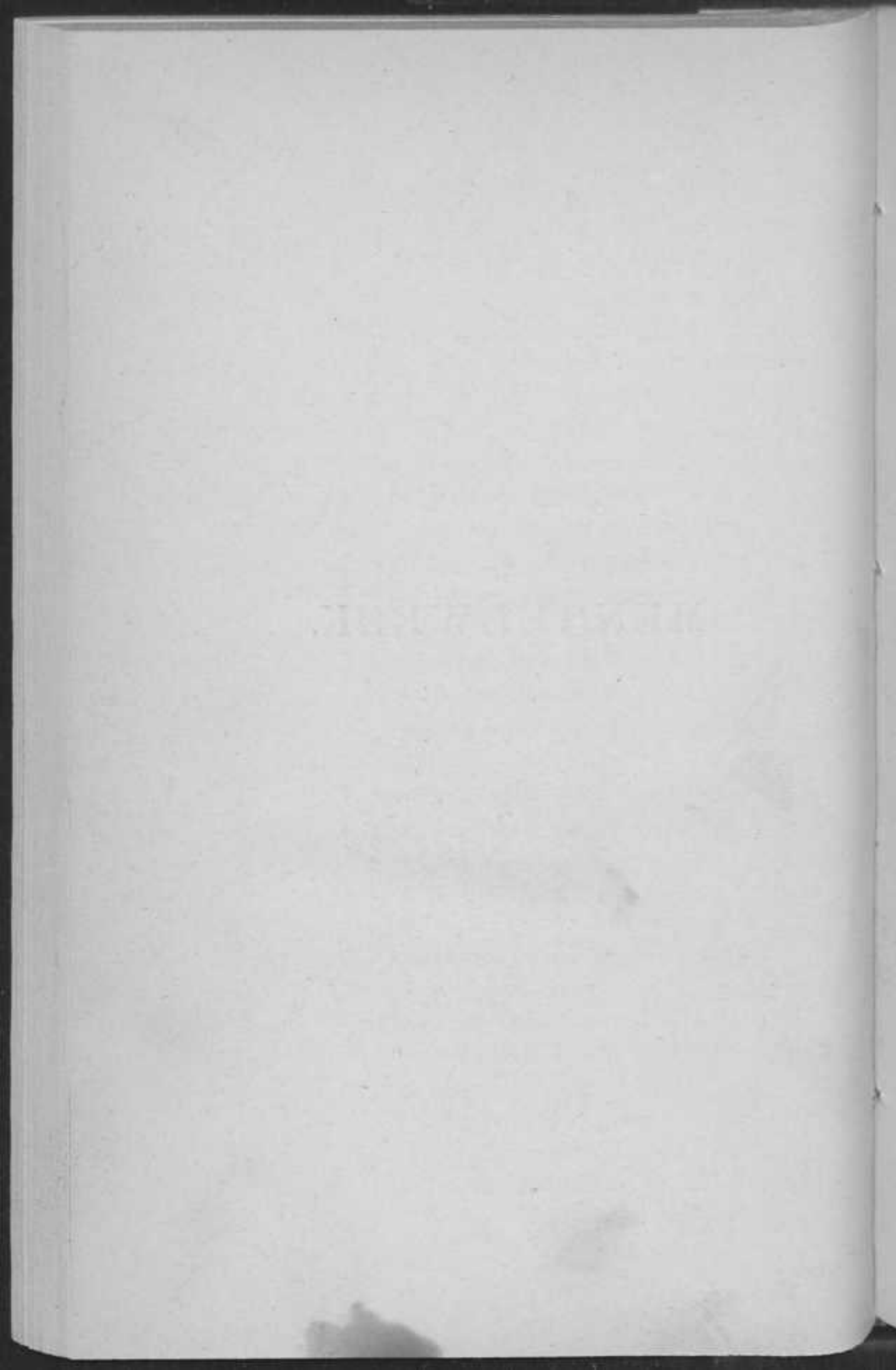
der geliefde dochter, die door zijn afsterven een treffend, een onherstelbaar verlies moest ondergaan.

Moge de voorgaande schets eenigermate gestrekt hebben, om meer algemeen de verdiensten te doen uitkomen van een man, die, van alle hulpmiddelen ontbloot, zijne wetenschappelijke vorming eeniglijk aan zich zelve verschuldigd was, wien ongetwijfeld de lof toekomt tot de nuttigste leden der maatschappij te hebben behoord, en die tevens als mensch in de schatting van alle weldenkenden hoog zal aangeteekend blijven.

L.

MENGELWERK.

DE MODE.

't Momtuig, dat wij dag bij dagen,
Niemand uitgezonderd, dragen,
Dekt ons met een valschen schijn.
't Staat op ons gezigt te lezen,
Dat wij gaarne willen wezen
Wat wij inderdaad niet zijn.

Welk een tal mismaakte leden,
Hoeveel heuvel worden heden
Niet vermomd door kraag of doek!
Hoeveel maag're reigersbeenen,
Hoeveel kromme en scherpe schenen
Door de laars en wijde broek!

Als men heden naauwe broeken,
Witte boordjes, bonte doeken,
't Haar steeds à l'Anglaise draagt,
Morgen zijne breede voeten,
Die 't met eksteroogen boeten,
Met gepunte schoenen plaagt;

Als, in weerwil van den winter,
 Klaartje, ranker dan een splinter,
 Zich met gaasjes dekt en kant,
 Zijn dit dan geen maskergreizen,
 Waarin zij zich warm moet veinzen
 Schoon ze inwendig klappertandt?

Gaat men niet, wie kan 't gedoogen,
 Reeds tot over de ellebogen,
 Ja! tot op de schouders naakt?
 Schoon het kippevel en 't kleuren
 Van de huid, die gril betreuren,
 En de jicht die mode wraakt.

Neemt het mij niet kwalijk, schoonen,
 Dat ik u hier ging vertoonen,
 Maar, gij zijt het niet alleen; —
 Alle standen, alle tijden,
 Hebben met die smet te strijden,
 Hebben deze koorts gemeen.

Modevorst, wat zijt gij grillig,
 En wat bukt de mensch gewillig
 Voor uw onweerstaanbre magt!
 Alles is u onderworpen;
 Zoo in steden als in dorpen
 Wordt uw voorschrift naauw betracht.

Ja, 'k geloof men zou het wagen
 Zelfs de broek op 't hoofd te dragen,
 En de dijen naakt en bloot,

Ligt waar reeds met bloote beenen
 Cloris op het bal verschenen,
 Indien gij het slechts gebodt.

En wie kan die mom gedoogen,
 Dat zij, die met heldere oogen
 Door den Schepper zijn voorzien,
 Zelfs in 't prilste hunner dagen
 Reeds een lorgnet gaan dragen,
 't Hulptuig van verzwakte liën!

Dan, al dit waar nog te dulden;
 Maar dat hij, die in de schulden
 Steekt tot over hals en oor,
 Dat zulk een in deze dagen
 Ook nog 's rijkaards tooi durft dragen
 Kan er dunkt mij gansch niet door.

Dat men zijne crediteuren,
 Daag'lijks voor gesloten deuren
 Onverbidlijk manen laat,
 En intusschen lijf en beenen,
 Ja! van 't hoofd tot aan de teenen,
 Dekt met onbetaald gewaad.

Vaderlanders, lieve vrinden,
 Waar is de oorzaak toch te vinden
 Van uw aangenomen schijn?
 Daar in naam wij nog Bataven,
 Maar in waarheid arme slaven,
 Dienaars van de Franschen zijn!

Moest ik niet mijn lust bedwingen,
Veel nog zou ik kunnen zingen
Van der wereld dwaze mom,
Die wij daag'lijks zien vertoonen
Bij mijnheeren, bij matronen,
Bij de jeugd en d'ouderdom;

Hoe men zijne taal verbastert,
't Nederlandsch verfoeit en lastert,
Als te plomp en stootend wraakt,
't Fransch er telkens door gaat vlechten,
En zich dus bij meid en knechten
Naauwlijks meer verstaanbaar maakt.

Doch waartoe al dit bedillen?
Zangnimf, denkt gij deze grillen
Inderdaad ons af te raên?
Wilt gij 't menschdom wijzer maken?
Och, wil toch die moeite staken,
Want gij schuurt den Moriaan!

M U Z I K.

Wees in 't beerenmaken — *lento*;
Bij de dames — *amoroso*;
In de vreugde steeds — *crescendo*;
Bij 't examen doen — *maestoso*;
Op de feesten — *allegretto*;
Na een feest nooit — *mesto, mesto*;
Tegen ploerten — *resoluto*;
Bij de studie — *presto, presto*;
Doe, wat ge uitvoert — *gratioso*;
Sla de snaren steeds — *con brio*;
't Lied van vreugde, wijn en liefde,
Blijve nu heerlijk levenstrio.

WAT ANNE VERMOGT.

Het sloeg negen ure. Robert Zwan zat met de hand onder het hoofd eenzaam bij zijne kagchel, en tuurde peinzend in de dartelende vlammen, die al haar best schenen te doen, om door haar dwarrelen en dansen een weinig vrolijkheid in Roberts ziel te brengen. Maar te vergeefs! Hoe zij zich kronkelden en wrongen, hoe zij knapten en knetterden, zich in rookkolommen metamorphoseerden, om weder plotseling vuurrood voor den dag te komen, Robert bleef ongevoelig voor al die moeite, en zijn gelaat strak en onbewegelijk. Zijne hospita zou gezegd hebben, dat hij studeerde, de jongelui in hunne naïve taal, dat hij soesde. Maar Robert studeerde niet en soesde niet: hij had het land. Hij lag even als de slapende onder de nachtmerrie, als verpletterd onder dien loodzwaren last, die ons

ongemerkt overvalt, hoe, wanneer en waarom weten wij niet, die ons plotseling aantast en magteloos maakt, en bij elke poging om hem van ons af te werpen, in kracht schijnt te verdubbelen. Tegen het land vinden wij in ons zelven wel een preservatief, zelf-voldoening; maar het geneesmiddel, afleiding, kan ons slechts door anderen gegeven worden. Maar juist, wanneer wij het noodig hebben, laat dat geneesmiddel zich wachten; en het preservatief.... wie onzer weet wanneer hij het land zal krijgen? Ook Robert had het niet voorzien. Hij had neuriënd zijne thee gezet; eene heele poos met het nichtje zijner jufvrouw gestoeid, en in de beste stemming der wereld zijnen kanapé bij de kagchel geschoven, en de *Revue de Paris* half uitgelezen, zoodat hij alle reden had, om over zich zelven verbaasd te zijn. Anderhalf uur lang toch had hij een boek in handen gehad! Maar die verbazing leidde hem tot hare oorzaken, en zij maakte weldra plaats voor eene meer ernstige gedachte. Het eene bragt hem op het andere, en het einde was, dat hij zich aan die verschrikkelijkste zielskwaal, het land, ter prooi gevoelde.

Geen wonder. Robert Zwan was drie en twintig jaar; hij was vijf jaar student geweest, en hij had nog slechts de helft van den cursus doorloopen. Dit belette evenwel niet dat hij overal was gezien, door allen werd gezocht. De jong-studenten zagen in hem hun ideaal, en onder de oud-studenten ging hij door voor een fidelen kerel, maar tevens

voor een ontzettenden sjouwer. Hij was dan ook een type van beiden, voor zoo ver die typen vereenigbaar zijn; en ik verzeker u, Mevrouw, dat ze in zeer vele opzigten zijn te vereenigen, al beweert mijnheer uw zoon in zijne pedante zelfvergoding, dat men geen degelijk mensch kan wezen als men eene poos heeft doorgerold. Wij willen geenszins dat „doorrollen” aanprijzen, integendeel, het is volstrekt geen vereischte om een degelijk mensch te worden; maar — en dit beweren wij — het is ook geen beletsel daartegen. Het kan echter een beletsel worden, en Zwan was op weg daarvan het bewijs te leveren. — Er is een tijd, dat de geestdrift, waarmede de jongeling zich in het vermaak stort, waarmede hij elke gelegenheid aangrijpt om aan zijn levenslust bot te vieren, om aan zijne zucht naar het nieuwe, het ongekende toe te geven, verloren gaat; dat het genieten eene bezigheid, het voldoen aan eene behoefte; het sjouwen, het volgen van een slenter wordt. Hij woont dan de feestjes bij, omdat hij geene reden ziet waarom hij ze niet zou bijwonen. Hij gaat naar den Haag, omdat hij dat gewoon is, of omdat anderen er heengaan. Hij neemt de kollegies niet waar, omdat hij ze niet *heeft* waargenomen.

Elke versooning, die er bestaat voor den jeugdigen student, die het leven in een verkeerden zin opvat, bestaat voor hem niet meer, en zijne levenswijze is hem dubbel te verwijten, omdat zijn voorbeeld ook nadeelig voor anderen is of zijn kan.

In dien toestand verkeerde Robert. De twee eerste jaren had hij gewerkt, en zich den naam verworven van een stillen en solieden jongen. Eene enkele omstandigheid, de omgang met een advocaat, die eenigen tijd de kamers beneden de zijne had bewoond, was voldoende geweest om hem geheel van levenswijze te doen veranderen. De eerste stap, die zoo weinigen uit zich zelve doen, was ook Robert, aan de hand van een ander, ligt gevallen. De kring, die hem wel geen afkeer had ingeboezemd, maar hem onverschillig was gebleven, en waarbinnen hij zich niet gewaagd had, meer uit vrees een mal figuur te zullen slaan, dan omdat zijne beginselen hem weerhielden, was door een ander voor hem geopend, en had zich als altijd, van zelve achter hem gesloten. Degelijke studie, die inspanning en vooral volharding eischt, was hem langzamerhand onmogelijk geworden. Nu en dan had hij wel zijn vroegeren arbeid hervat, maar dien spoedig weder gestaakt en hem eindelijk voor goed laten varen. Vakken van smaak, als litteratuur en muziek, die geene aanhoudende beoefening noodzakelijk doen zijn, waren nu zijne hoofdstudiën geworden. Maar het voorname doel van al zijn streven was genot. Hij begon evenwel te bemerken dat het genot, verkregen langs den weg, dien hij tot hiertoe volgde, hoe langer zoo schaarscher werd; maar eene onwederstaanbare magt dreef hem op dien weg voort: de magt der gewoonte. Om die magt te bestrijden, heeft men behoefte aan een

meer opwekkend doel dan de beoefening eener studie, waaraan men is vreemd geworden, aan eene grootere kracht dan in een oogenblikkelijk gevoel, beter te willen.

Boven het vertrek waar Robert zich bevond was eene andere kamer, die, welke hij vroeger bewoond had, en waar ook thans een jong student zijne idealen vormde, en de uitnemendheid van het studentenleven meer dacht dan ondervond. Anton Herder was eerst drie maanden aan de akademie. Hij had vroeger nooit zijne provincie, Zeeland, verlaten, zoodat hij nog in het bezit was van al de openhartigheid, opgeruimdheid, en het gezond verstand, dat zijne landgenooten kenmerkt. Hij verkeerde nog in den zoeten waan, dat al de wonderen, die hij zich van het akademieleven gedroomd had, zich zouden vervullen, en terwijl Robert in den toestand verkeerde, waarin wij hem zoo even zagen, was Anton bezig idealen als werkelijkheden op te disschen. De persoon, aan wie hij die schets gaf, was zijne zuster Anne, die eenigen tijd in Holland had vertoefd en eerstdaags naar haar geboorteland zou terugkeeren.

— Nu ik dat weet, spijt het mij, dat gij hier woont, Anton, zeide Anne, met eene zekere soort van moederlijke bezorgdheid, nadat haar broeder verteld had, wie en wat Robert Zwan was; maar gij zult niet met hem omgaan, niet waar?

Anne kende de ongelukkige verhouding niet, die in Delft tusschen de oud- en jong-studenten bestaat.

Het denkbeeld dat hij met Zwan zou omgaan, streefde Anton dan ook meer, dan het hem afschrikte.

— Wel waarom niet? zeide hij, men moet de wereld en de menschen nemen, zoo als zij zijn.

— Maar gij zult toch niet sjouwen? vroeg zij, hoewel zij zeker de volle beteekenis van dat woord niet begreep. Haar broeder had het zoo dikwijls in den mond gehad, dat zij veilig meende het ook wel eens te mogen bezigen; zoo zij er aan miszeide, dan had Anton schuld. Wat zou hij antwoorden?

Een vlugtige tik op de deur redde hem van een ongepasten bluf of van een leugen; de deur ging open en Robert Zwan trad binnen. Het was hem onmogelijk geworden langer op zijne kamer te blijven en hij kwam, faute de mieux, zijn kontubernaal eens opzoeken. Toen hij Anton evenwel, in plaats van met zijne boeken, in gezelschap vond van eene blozende blondine, wilde hij terstond weder terugkeeren en de vraag lag hem reeds op de lippen, of de sleutel zoek of wel het slot gebroken was. Maar het lieve, onschuldige kopje, de vriendelijke blaauwe oogen, waarmede zij Robert, die voor haar evenwel onzichtbaar was, aanstaarde, deed hem die eerste gedachte van zich werpen.

— Vergeef mij, dat ik je stoer, begon hij, ik wist niet dat gij gezelschap hadt....

— Mijne zuster. Meneer Zwan.

Op het hooren van dien naam, kon Anne niet nalaten, een meer aandachtigen blik te werpen op dien student, die *sjouwde*. Zij had zooveel van

„slechte jongens” gehoord, maar in haar gelukkigen eenvoud had zij altijd gemeend, dat er geen in den kring harer bekenden waren. Misschien had zij zich ook niet bedrogen. Maar thans zag zij er een vóór zich en, — welligt speet het haar het te moeten erkennen, — hij zag er niet alleen even goed als anderen, maar zelfs zeer goed uit.

— Ga zitten, vervolgde Anton, die zeer in zijn schik was, dat hij aan zijne zuster eens een „heuzigen student” kon vertoonen, en wel een oud-student, die niet meer van school sprak, zoo als zijne intimi, een student, die gezien was, en die haar nu eens een idée kon geven, wat haar broeder worden zou. Ook Anne, die nog niet genoeg verholandscht was, om er iets onbetamelijks in te vinden, dat Robert bleef, lachte dat denkbeeld wel eenigzins toe, en den loop harer gedachten volgende, zag zij hem aan, minder om hem uit te noodigen, dan wel om spoedig zijn antwoord te vernemen.

Die blik was genoeg om Robert zijn besluit te doen nemen.

— Als uwe zuster het permitteert, met genoegen.

In het begin was het gesprek alleen tusschen Anton en Robert, maar deze bezat takt genoeg om spoedig de schroomvalligheid van Anne te overwinnen en haar er in te mengen, zoo zelfs dat het ten laatste slechts tusschen haar en hem gevoerd werd. Wat er de loop van was? wij zouden meenen aan de verbeeldingskracht van den lezer te kort te doen, zoo wij dien mededeelden; genoeg evenwel,

dat, toen Robert eindelijk zich gereed maakte om te vertrekken, Anne, half schertsend, half ernstig tot hem zeide:

— Meneer Zwan, ik recommandeer u mijn broer.

— Je hoort wat mijne voogdes zegt, spotte Anton, die zich, door die recommandatie, wel eenigzins beleedigd gevoelde.

— Die verantwoordelijkheid zou wat zwaar voor mij zijn, en uw broeder zou zich ook met die bescherming misschien weinig gediend achten; maar ik vertrouw dat wij elkaar dikwijls zullen zien, wie weet welke heerlijke resultaten onze omgang hebben zal!

— Ook voor u? vroeg Anne, met een ongeloovig lachje.

— Als ik er dezen avond bij mag rekenen, voorzeker.

Bedoelde Robert iets meer dan hij zeide? Wij zouden het gelooven, want Anne sloeg hare oogen neder, en naauwelijks had hij de deur achter zich gesloten, of een hooge blos bedekte haar gelaat.

— Hoe vindt ge Zwan? vroeg Anton.

— Wel, voor zooveel ik hem ken, zeer.... nog al goed in de conversatie.

— Maar dat recommanderen, zusje; en Anton schudde bedenkelijk met het hoofd, want het gold in zijn oog eene zeer gewigtige zaak: de miskenning van de gelijkheid der studenten, iets waaraan hij met hart en ziel geloofde, ofschoon het nog voor hem in het verborgen lag.

— Welnu, dit zal misschien voor hem even nuttig zijn als voor u.

— Dan dank ik u voor de belangstelling in ons beiden, lachte Anton, en Anne bloosde nog sterker; zij begreep, dat zij wat te veel gezegd had.

Die zuster is bepaald aanbiddelijk, zeide Robert op zijne kamer teruggekomen. „Meneer ik recommandeer je mijn broer.“ Wat kwam er dat lief uit! zij had moeten zeggen: „meneer ik recommandeer je je zelf.“ In dien zin zal ik het ook maar opvatten, want dat heeft ze bedoeld; waarom vroeg zij anders of die omgang ook voor mij resultaten zou opleveren? Ik scheen haar toch eenig belang in te boezemen. En Robert haalde zich het gansche gesprek weder voor den geest, herinnerde zich alles wat zij gezegd had en wat hij gezegd had, en er was geen spoor meer van zijne landerigheid over.

Daar ging de deur der bovenkamer open, en de Herders kwamen de trap af. Anton zou zijne zuster met de nachtdiligence naar den Haag brengen. Zij gingen Roberts kamer voorbij zou hij de deur openen? zou hij ze weg brengen?... Robert, die nooit gearzeld had, aarzelde, en Robert, die nooit de gelegenheid had laten voorbijgaan om een lief gezigtje te zien, liet zijne deur gesloten. Toen zij op straat waren, tuurde hij, zooveel de bevrozen ruiten dit mogelijk maakten, hen na.... zou zij niet even opkijken, om te zien hoe haar broeders kamer

er van buiten uitzag?... helaas, zij stapte in een mantel gehuld, die hare prettige taille, want gracieus of tenger kon men die niet noemen, geheel onzichtbaar maakte, de lantaarn voorbij en verdween in de duisternis. Kort daarop blies de conducteur zijne krachtige dissonanten, en te gelijk voelde Robert zijn moed weder ontwaken. Was het ten gevolge dier krijgshaftige toonen, of omdat zij hem verkondigden, dat nu elke gelegenheid om van dien moed bewijzen te geven, voorbij was? Hoe dit zij, Robert begon zich zelf voor een lafaard en een dwaas uit te schelden; vloekte op Anton, die hem niet gevraagd had om mede te gaan; op de diligence, die zoo vroeg heenreed; op de vorst, die hem belet had haar nog eens te zien, kortom op alles, behalve op Anne Herder zelve, en hij wierp zich eindelijk, door de kou gedwongen, wrevelig in zijn bed en droomde,... of droomde niet, want Robert had het geluk zich dit nooit te kunnen herinneren.

Zou ik dan waarlijk verliefd zijn? vroeg hij zich den anderen morgen af, toen hij te vergeefs getracht had, zijn geest met iets anders bezig te houden, dan met het gebeurde van den vorigen avond. Dwaas! eene enkele maal hebt gij haar gezien en... maar dit is een bewijs te meer voor hare voortreffelijkheid. Als zij in een enkel uur reeds zoo diepen indruk op mij maakt, hoe diep zou die indruk dan niet wezen als ik haar nog eens, en nog eens en dagelijks zag! En Robert soesde weder vreedzaam in en dreef, op de vleugelen zijner ge-

dachten, langzaam rond in de sfeer der luchtkasteelen, tot het nichtje der hospita de „boel“ kwam wegnemen. Maar zij ging heen, zoo als zij gekomen was: haar elegant morgenmutsje bleef ongekreukt en zij had niet ééns de gelegenheid, om een enkele harer „och kom, meneer! och né meneer!“ te fluisteren. Te fluisteren zeggen wij, want: „Tante!“

Robert, je bent gedecideerd een kind, riep hij eindelijk half knorrig uit, terwijl hij opstond om zich te kleeden; is dat nu de vrucht van een vijfjarig akademieleven, waarin je meer gezien en ondervonden hebt dan duizend anderen, om in een enkelen avond door eene provinciale je hoofd op hol te laten brengen? Toon je wijzer; die impressie zal voorbijgaan als de plezier-kollegien, vervelender gedachtenis, en je zal weêr de oude Zwan worden.... En waarom zou ik de oude Zwan worden? die persoon begon mij toch ook te vervelen.... als ik mij eens engageerde? engageren, rangeren, studeren, promoveren,... beeren? brrrr had ik maar geen beeren! Ik zou ze niet hebben, als ik anders geleefd had!... Dit jaar kon ik klaar zijn en vrij om te gaan, waar ik wilde; dan las men misschien de volgende maand reeds: Ondertrouwd, Robert Zwan en Anne Herder. En nu?... Maar twee jaar is geen eeuwigheid, en wij zullen de kennis aanhouden.

Met die woorden verliet Robert zijne kamer en begaf hij zich, als of het zijne dagelijksche wandeling was, naar het Akademiegebouw. Hij had behoefte om onder jongelui te zijn, en was het

niet voor de zaken, het was dan toch voor de personen, dat hij de kollegiezaal binnentrad. Het was responsie; zijne verschijning maakte dus dubbel opgang.

— Weet je wel waar je bent? vroeg de een.

— Ik zou maar weggaan, hij zal je laten rijden, raadde een ander.

— Ben je bekeerd? vroeg een derde.

— Verkeerd, werd er verbeterd.

Zwan lachte en spotte mede, maar hij bleef. Door een bof, zoo als alleen de geschiedenis van jongelui er voorbeelden van oplevert, respondeerde hij perfekt; maar gelukkig voor hem, in plaats van dit aan een bof toe te schrijven, leidde hij er uit af, dat hij toch niet alles vergeten had. „Het zou mij dus niet zooveel moeite kosten als ik weder beginnen wilde,” dacht hij, en acht dagen lang bezocht hij getrouw de kollegien, om weder eens op de hoogte te komen van hetgeen hij wist, en van hetgeen hij weten moest. Misschien zou hij echter voor dat verschil zijn teruggedeinsd, zoo niet een toeval hem moed, lust en kracht gegeven had, dat verschil uit den weg te ruimen.

Op een avond, dat hij met de Differentiaal-rekening voor zich aan Anne zat te denken, kwam Herder bij hem binnen.

— Excuseer me dat ik je stoer, Zwan.

— O, je stoort me volstrekt niet, ga zitten.

— Dank je, ik kom slechts even „oploopen,“ (Anton kwam eigenlijk van boven, maar hij vond het wel zoo chicard een studententerm te gebruiken) ik kom een dienst vragen.

— Hoogst vereerend, en die is?...

— Kunt gij mij tien gulden leenen?

— Ik geloof het niet, maar wat ik heb, kunt gij krijgen. Mag ik ook zonder indiskreet te zijn, vragen, waartoe ge ze noodig hebt? ging hij voort, zijne portemonnaie uithalende.

— We gaan naar den Haag, antwoordde het studentje geheimzinnig glimlaghende.... sjouwen.

— Zoo, nu dan geef ik ze niet; en de portemonnaie verdween.

Anton begreep niet of het ernst of scherts was; of Robert misschien in het geheel geen plan had gehad, geld te geven, of dat het doel waaraan het besteed zou worden, hem van besluit had doen veranderen. Maar Robert had immers zelf geleefd! Zou hij zich boos maken?... Zijne achttien jaren gaven hem geen moed genoeg om zoo op eens te beslissen, of zijn point d'honneur hier gekwetst was. Robert was te fidele kerel om iemand te beleedigen.... en toch, — het had er al den schijn van. Dat vaderschap, dat Zwan zich aanmatigde, kwam niet te pas.... kortom Herder bevond zich in dien toestand, zoo pijnlijk voor jongelui, die pas de wereld intreden: hij wist niet hoe hij zich houden moest.

— Je zult me mogelijk zeer pedant vinden,

meneer Herder, (pedant, ja, dat was het woord, nu voelde Anton het op eens) maar dáárvoor geef ik geen geld, zeide Robert eindelijk, nadat hij eene poos Anton had aangestaard.

— Ben je dan bang, dat ik het niet zal teruggeven?

— Volstrekt niet, die soort van schulden betaalt men het eerst; maar ik sjouw nooit op krediet en ook nooit, zoo lang mijn hoofd kalm genoeg is, om mij wat beters te raden. Verkiest gij dat wel te doen, het staat u vrij, maar verg van mij niet dat ik er de hand aan leen.

— Maar, meneer Zwan, je hebt zelf zoo grof geleefd.

— En zijt gij daar jaloersch van? Waarlijk, ik zou het mij liever door u hooren verwijten dan benijden.

— Er komt geen verwijten of benijden te pas, zeide Herder eenigzins scherp, evenmin als úw voorgdje spelen, of gelooft gij dat die recomman-datie mijner zuster....

— Laat uwe zuster hierbuiten blijven; ik geef u een raad, wilt gij er niet van gediend zijn, soit, elk is vrij te doen wat hij wil. Maar in uwe plaats, mijnheer Herder, ging ik niet. Ik vind er iets liederlijks in, te voren eene afspraak te maken om eens door te rollen. Dat moet het uitvloeisel zijn van een opgewonden oogenblik; je moet een half stuk in hebben. Geloof me, je bent een ferme kerel, laat je niet medeslepen door een paar jongens, die

pas van 't kostschool komen, of door iemand, die met zijne tijdgenooten geen omgang heeft.

Anton had van het begin af nog al tegen die Haagsche reis opgezien, maar hij had zich in het hoofd gezet geheel „student” te worden en wilde dus die rol, ook in hare minst schoone passages spelen. Roberts woorden waren evenwel niet zonder invloed op hem, en, erkende hij dien invloed ook niet, gretig vatte hij het voorwendsel aan, dat hem het uitvoeren van zijn plan verhinderen moest.

— Zoo gij mij geen geld leent, kan ik niet mede...

— Dus blijft gij bij mij een glas wijn drinken; en Robert sloeg zijne boeken dicht, kreeg een paar flesschen fijnen wijn, leide sigaren op tafel, en zette zich naast Anton, dien hij op den kanapé duwde, neder.

— Ik zal voor een flauwen kerel doorgaan, zeide Herder, meer om nog eene zekere zelfstandigheid aan den dag te leggen, dan wel omdat hij er een oogenblik aan dacht, zijn vorig plan te volvoeren.

— Dat zult ge niet; een flauwe kerel is alleen hij, die meêdoet om den naam, om den schijn te hebben. Ongelukkig zijn er velen, bij wie dit alleen de oorzaak is van hunne verwaarloosde studiën, en verkeerde levenswijze. Men komt hier jong, te jong; men wil man schijnen, en.... men sjouwt, alsof daardoor alleen het bewijs kan gegeven worden, dat men geen kind meer is. Dat is voor velen de oorzaak, en het gevolg....

— Is gunstiger, althans in zeer veel gevallen. Men leert jongelui kennen; men leert de wereld kennen.

— Waarachtig niet Herder; de jongelui leert gij het best kennen, wanneer zij alleen zijn, in hun dagelijkschen toestand; zijn zij opgewonden of met anderen, dan zijn ze wel fideler en geestiger, maar niet normaal. En de wereld; je ziet die in een roes en je leert ze slechts van ééne zij kennen: als eene plaats van vermaak. Jongelui, die langs dien weg de wereld willen leeren kennen, zijn even dwaas als zij, die hun huis in brand steken om de menschen in hun nachtgoed te zien. Bovendien, dat zijn de gevolgen ook niet; de gevolgen zijn: stilstand in de studie, zoo als bij mij het geval is geweest; beeren, zoo als ik eene lade vol heb en.... enfin nog eene menigte andere treurige resultaten, en Robert trok de tweede flesch open, als een antwoord op den zucht die hem ontglipte.

— A propos, heb je al gehoord of ze zuster goed is overgekomen? vroeg hij op eens, alsof hij op eene geheel andere zaak oversprong, ofschoon die vraag slechts een vervolg was op zijne weeklagt.

— Ik heb een brief van haar gehad, zij verzoekt de complimenten aan je.

— Aan mij?

— Aan jou; ja je staat hoog in haar gracie, en als ze je had hooren spreken als zoo even, zou ze nog meer achting voor je hebben; want het speet haar maar, dat gij zoo sjouwdet. En in zijne dervoudige openhartigheid, als Zeeuw, als jong student, en als iemand, die zijne flesch binnen heeft, vertelde Anton nu alles, wat er tusschen zijne zuster en hem

over Zwan gesproken was. Zwan ontkurkte de derde flesch en dronk een gloeienden toast, waarvan het telkens terugkeerende woord, broeder, Anton den inhoud deed gissen.

— Broeders, Robert, ja, dat willen wij zijn, dat zullen wij worden. Je bent nu reeds een vader voor mij geweest, ik dank je daarvoor, (hier werd zijne stem aangedaan) wees overtuigd dat ik die vriendschap zal op prijs stellen en van mijn kant ook alles zal doen, wat ze versterken kan. Anton dronk zijn glas leeg, en Robert antwoordde welsprekend, met een ander rougebord.

— Je zuster, Anton, ligt mij na aan 't hart, zeide hij na eene korte poos stilte, dat is genoeg. Je begrijpt me?

Anton knikte met de tranen in de oogen.

— Daar gaat ze! en de glazen werden tot den bodem geleegd.

Anne werd nu het hoofdonderwerp van het gesprek. De Cantemerle deed haar hoe langer zoo voortreffelijker worden, en de confidences werden na ieder glas intiemmer.

— Ik zal haar brief eens krijgen, zeide Anton eindelijk, en kwam spoedig daarop met den laatsten brief zijner zuster terug. Hij werd gelezen en herlezen, geroemd en bewonderd en ten laatste knipte Robert, na verkregen verlof, er de passage uit, die op hem toepasselijk was. Die passage luidde: „Zwan vind ik een zeer aardigen jongelui (jongen mag ik niet zeggen, niet waar?) ik verbeeld mij

dat hij, op zijne ongeregelde levenswijs na, een goed voorbeeld voor u zou zijn. Doe hem de complimenten."

— Mijne ongeregelde levenswijs! zuchtte Robert, ja, zij heeft wel gelijk, dat is eene onuitwischbare vlek. Zie Anton, als ik bij je ouden heer kwam....

— Die is dood, merkte Anton even ontroerd aan.

— Bij je oude vrouw dan, en ze vroeg mij: wat kunt ge? ik zou moeten zeggen, niets; en als zij vroeg: wat hebt ge? ik zou moeten zeggen: beeren! en als zij vroeg: wat wilt gij? ik zou moeten zeggen: iets dat ik niet waard ben. En Robert barstte in tranen los. Anton weende met den bedroefde, en troostte hem zoo veel mogelijk. Misschien ging hij in dat troosten wel wat ver, en maakte hij, in zijne goedhartigheid gebruik van middelen, waarover hij eigenlijk niet te beschikken had; althans, toen Zwan zijne tranen had afgewischt, was hij overtuigd van de wederliefde van Anne en verzekerd van den goeden uitslag, zoo hij waagde om hare hand te vragen.

— Ik ga even den brief bergen, stamelde Anton op eens, en met kattensnelheid stoof hij naar boven. Een zeer verdacht geluid verkondigde, dat dit niet alleen de reden was, waarom hij naar zijne kamer was gegaan; maar de tijd was voor hem nog niet gekomen, dat hij de zaken bij haar naam noemde.

Met holle oogen en krijtwitte wangen kwam hij terug.

— Mag ik je nog eens schenken? vroeg Robert,

wiens pathos voor een staat van hooge opgewondenheid had plaats gemaakt.

— Als je 't niet kwalijk neemt, dan dank ik je....

— Kwalijk nemen! een gek die minder drinkt dan hij wil, en meer dan hij kan. Er zijn jongelui die je altijd willen doen drinken.... Ik ben goddank rijk genoeg om mijn eigen wijn te betalen, en was ik het niet, ik zou water zuipen. Maar nooit in der eeuwigheid laat ik mij door iemand een stuk inzetten! En tot bewijs waarschijnlijk, dat hij daarom niet afkeerig was het zich zelf te doen, dronk hij zijn glas uit en schonk het weder tot den rand toe vol.

— Ik wou wel eens een luchtje scheppen, zeide Anton, die Zwans vorige rede niet de minste aandacht had geschonken.

— Kan je je pet vinden?

— Neen.

— Daar hebt ge mijn hoed, maar denk er aan als je iemand tegenkomt, dat er geen rand aan is.

De jongelui stommelden den trap af en waren weldra op straat, maar even onbewust waar hunne schreden te rigten als een jong student, die voor het eerst de Phoenix binnentreedt.

— Willen wij naar den Haag gaan? vroeg Robert, die Anne en alles wat er over haar gezegd was, scheen vergeten te zijn.

— Naar den Haag! bromde Anton; en zij stonden voor Koperdraad stil.

Jongelui zijn wonderlijke wezens, maar de wijn heeft ook eene wonderlijke kracht.

Al die fraaije theoriën, die Robert ontwikkeld had, al zijne goede voornemens en al de invloed, dien zij op Anton gehad hadden, werden door eenige flesschen Cantemerle weggespoeld en zij zouden, trots al het gesprokene en gebeurde, naar den Haag zijn gereden, zoo er niet toevallig geen enkel paard voorhanden ware geweest. Dit noodzaakte hen terug te keeren en beiden sliepen dien nacht in hun eigen bed.

Wat de jongelui elkander in hun soes hadden medegedeeld, wisten zij den anderen dag naauwelijks zelve, maar van dien tijd af werden zij intieme vrienden en Anne's voorspelling: dat hun omgang tot beider voordeel strekken zou, bevestigde zich met den dag. Het geheim hunner vriendschap bleef lang bedekt, maar toen na de zomervakantie, Zwan, die zijn laatste studiejaar was ingetreden, als de aanstaande schoonbroeder van Herder terugkeerde, begrepen allen, waarom hij diens omgang zoo gezocht had, en waarom hij in den laatsten tijd zoo bedaard had geleefd en zoo veel had uitgevoerd. Robert had sedert dien tijd nooit meer het land: in Anna Herder had hij het doel en de kracht gevonden, om eene kwade gewoonte te overwinnen.

DE HUT EN DE KONINGSTROON.

Een hut! een troon! wat groot verschil!
De laatste geeft al wat men wil,
De eerste is 't beeld van druk en ramp
In 's levens grooten kamp.

Een hut, een troon, 't zij arm of rijk,
Zij zijn toch in één zaak gelijk!
Een scepter of een bedelstaf,
Men legt ze neêr bij 't graf.

Hetzij men dan een hut bewoon'
Of zetel' op een koningstroon:
Wie trouw is aan zijn plicht voor God,
Dien wacht een heerlijk lot.

X...

ONZIN.

Wanneer gij, lezer, ooit bij nacht,
Als Phebus zich ter rust gaat spoeden,
Sirenen dartlend op de vloedden
Zaagt in haar groene lokkenpracht;
Wanneer gij, in het neevlig donker
Van avondmist en stargeflonker,
Als 't Vesperlied van 't geestenheer
Klinkt langs de stranden heen en weêr,
Zaagt de Elfenrij zich 't hoofd omkransen,
Haar blikken wild langs 't water glanzen,
Gij dit, en meer nog mogt bespiên,
Dan hebt gij bl..... veel gezien!

Naar MOORE.

EENE BIJDRAGE.

Zijn de eerste dagen, ja de eerste weken, na de groote vacantie, voor den student, die tot zijne werkzaamheden wederkeert, onaangenaam om die verandering zelve, ze zijn het nog te meer, wanneer zich ten zelfden tijd de eerste guurheid van den herfst plotseling doet gevoelen, en de meer en meer kortende dagen en lange schemeravonden zoo treurig gaan afsteken bij de schoone zomerdagen, waarvan hij, nog zoo kort geleden, al het aangename genoot.

Geen wonder dan, dat de verlatene zijn lotgenoot opzoekt, hem met groote hartelijkheid de hand drukt, en behoefte gevoelt aan zijn bijzijn. En vindt hij dan onder hen zoo menig vriend terug, dan wijken de bekoorlijke herinneringen der vacantie al meer en meer uit zijne gedachten, en weldra voelt hij zich weêr zoo gewend en zoo gelukkig,

dat elke verandering op nieuw gelijke onaangenaamheden zou met zich voeren.

Het was op een dier overgangsdagen, dat een gesprek met een drietal vrienden, aan de theetafel gehouden, mij de eerste aanleiding gaf tot dit mijn schrijven.

Ik was dan in die stemming, die ik reeds met een enkel woord trachtte te schetsen, en hetgeen daarop neerkomt, dat het werken nog niet best wilde vlotten, en een vriendschappelijk gesprek mij ongemeen aangenaam was; en daar mijne vrienden het op dit punt met mij eens waren, zoo hadden wij uitermate den tijd, benevens veel praats en veel dorst.

Het academienieuws was thans voor ons van het eerste belang; er werd over en weer geïnformeerd of A werkelijk zou terugkomen, waar B en C en D waren gebleven, in welk studiejaar E zou belanden, naar de groenen, naar de professoren en wat dies meer zij, en eindelijk of er iets goeds zou te verwachten zijn van den Almanak. Geenszins bleef het bij dat nieuwsgierig vragen, en werd op alles geantwoord; onder jongelui zijn geene geheimen, om de eenvoudige reden, dat het niemand aan één vertrouwd vriend ontbreekt, wien hij alles vertelt. Het bleef zelfs niet bij vragen en antwoorden, er werden in menigte gevolgtrekkingen en besluiten gemaakt; of ze allen juist waren, ik geloof het niet, maar, aangezien het aantal juiste besluiten beperkt is, en dat der onjuiste oneindig groot, en

aangezien er in Delft niet zoo voortdurend groot nieuws voortkomt, en de student toch gaarne wil blijven redeneren en wil blijven besluiten, zoo neemt hij wijselijk van tijd tot tijd zijne toevlugt tot valsche, alvorens tot de juiste over te gaan. Zoo kwam men dan heden, ten gevolge van het verschillend besprokene, tot de juiste of valsche besluiten: dat de academie nog menig beschermer telt, de koninklijke niet eens medegerekend; dat nog steeds enkelen de gevaarvolle chais berijden; dat de aanhouder wint, en er in eene groote vacantie al heel wat geleerd kon worden; dat het getal der Haagsch-Delfsche studenten helaas, aangroeit, niettegenstaande het beter inzicht van enkelen, die thans al die bespaarde reizen aan de studie komen wijden; voorts dat aan het gebouw van ons studentencorps meer en meer groote afvallende fragmenten door een zeer klein soort wordt vervangen; en hierbij werd veel over en weer betwist, of zulks al dan niet de hechtheid zou bevorderen; de een beweerde, dat in zulke ongelijksoortige deelen moeilijk een goed verband zou tot stand te brengen zijn, terwijl een ander meer op innerlijk goede qualiteit wilde gelet hebben, aanmerkende, dat dikwijls een kleine steen meer vastheid bezit dan een groote; algemeen werd men het eens, dat aan dit gebouw op den duur moet worden gearbeid, en dat bij eene goede beoordeeling en rangschikking der deelen, elk lid ligt tot instandhouding van het geheel zou kunnen medewerken.

En zoo voortgaande kwamen wij eindelijk tot het besluit, dat de almanak waarschijnlijk slecht zou zijn.

Toen wij aan dit onderwerp gekomen waren, werd er naar geen verder nieuws gevraagd. De kwestie in behandeling was van te groot belang, om er spoedig af te stappen. Hetgeen wij van elkaar hoorden deed ons leed; hetgeen wel in de verte gevreesd was, zou dan inderdaad gebeuren, wij zouden ons onvermogen bij alle boekverkoopers voor de glazen ten toon stellen, en daar wij niets *in* den almanak hebben, verwijzen wij den lezer per titelplaat naar de wetenschap, met de woorden: "*Inspice et cautus eris.*"

Na rijp beraad, ik zou haast zeggen, na zuchten en weeklagen, kwamen wij tot het zeker juiste besluit, dat indien een ieder, als wij, met zijne belangstelling in den almanak niet verder ging, dan eenige malen 's weeks aan eenig lid van de redactie te vragen: gaat het goed met den almanak? even alsof men naar eene kraamvrouw informeert, dat dan zeker de almanak leeg zou blijven, en eenen kranken gelijk zou zijn, die een wissen dood te gemeet gaat. Neen dat kan zoo niet, was de slotsom onzer bespiegelingen; "*ik stel voor*" sprak een der vier aanwezigen "*dat wij op ons woord beloven, elk ten minste iets voor den almanak te maken.*" Het voorstel vond, zoo als van zelven spreekt, bijval, en immers het was ons makkelijk genoeg; het behoefde slechts zoo goed te zijn, als wij het zel-

ven zouden willen maken, de redactie zou beoordeelen of het goed genoeg was, en bij afkeuring, zou nooit de naam des schrijvers door eenig menschenoor gehoord worden.

Later gingen wij zeer bemoedigd uiteen, eene betere toekomst voor den almanak te gemoet ziende; ieder onzer nederig genoeg zijnde, alleen aan zijn eigen werk de mogelijkheid van afkeuring toe te kennen, rekende dan toch drie stukken voor den almanak gewonnen.

Ik weet niet juist hoe ver mijne lotgenooten hunnen ijver dreven, maar ik was zoo overtuigd geworden van de noodzakelijkheid, om voor den almanak te werken, dat ik, zoodra ik t'huis kwam aan mijne schrijftafel ging zitten, de pen indoopte, en... ja, daar had ik nog niet aan gedacht, waarover zou ik schrijven? Indien ik meermalen pogingen van dien aard hadde aangewend, zou mij die moeilijkheid eerder in de gedachten zijn gekomen; maar nu begon ik eerst regt in te zien, dat die titel, dat onderwerp, al een heel lastig ding is. Dat viel mij tegen; ik ging al eens peinzend achter in mijn stoel liggen, leunde beurt om beurt op beide ellebogen, geeuwde, bragt mijn haar in steeds toenemende wanorde, maar de inkt bleef in de pen of kwam op den grond terecht. Eindelijk kwam ik tot bedaard nadenken, zoodat een tweede persoon, wetende waar het mij om te doen was, zou gedacht hebben: nu zal wel spoedig die pen over het papier vliegen en alles zal goed

gaan. Dat duurde dan net zoo lang, tot een toevallige blik op het witte papier mij overtuigde, dat ik met mijne gedachten geheel en al was verdwaald geraakt, dat ik er bij voorbeeld op 't oogenblik aan dacht, toch niet te vergeten, in den Haag handschoenen te gaan koopen, en toen ik naging, hoe mijne gedachten mij in den Haag hadden gebragt, werd het mij hoogst zeker, dat ik, ten minste in het laatste kwartier, aan alles behalve den almanak had gedacht. Het was dan ook ten gevolge van die weinig aanmoedigende opmerking, dat ik mijn geduld verloor, opstond, en met vervoering uitriep, „neen, als ik niet eens weet waarover te schrijven, is het wel verd...d dat er iets van terecht komt. Ik was geheel alleen, ik zou mij anders wel schamen te vloeken. Nadat ik zoo eenige malen de kamer had op en neêr geloopt, in den aanvang misschien wel gestoven, tevreden met mijn kort besluit van mijne hersens niet langer te plagen, moest ik toch eindelijk wel weêr gaan zitten, en nu kwam het mij op nieuw voor den geest, dat ik toch eigenlijk mijn woord had gegeven, en ik wenschte toch gaarne mijn woord gestand te doen. Eindelijk dacht ik, mijne meer gewone mathematische wijze van denken volgende, aangezien ik gewoon ben, over zaken van allerlei aard, die in mijne tegenwoordigheid besproken worden, ook veelal mijne gedachten te uiten, en aangezien men mij daarbij meermalen een open oor verleent, zoo moet het

belangrijk genoeg zijn, althans voor vrienden, mij soms te hooren; bij gevolg, als ik schrijf zoo als ik spreek, zal mijn schrijven gelijk mijn spreken, de belangstelling kunnen gaande houden. Evenwel zijn alle onderwerpen, waarover men spreekt, niet even geschikt beschreven te worden. Zoo iets op papier mag niet te alledaagsch zijn, een schrijver moet, dunkt mij, in zekere opgewondenheid verkeeren; treffende voorvallen of grootsche tooneelen kunnen hem plotseling in verrukking brengen, en dan moet de pen op het papier, ten einde die opheoping van opgewondenheid langs die fijne punt te doen uitstroomen. Maar ik! mijn hemel ik ben nooit in verrukking, ik heb wel eens in de komedie luid geapplaudisseerd en dan vond ik 't ook wel heel mooi, maar dat applaudisseren deed ik meer om mijn buurman genoeg te doen, die smeekend naar alle kanten rondzag om hulp voor zijne longen.

Indien ik dus wachtte op eene dichterlijke ingeving, dan zouden er zeker nog verscheidene almanakken, voor de uitwerking mijner inspiratie, het licht zien.

Nogtans ben ik niet zoo gelijkmatig van humeur, dat geenerlei voorval mijn bloed in hevige beweging zou kunnen brengen; integendeel, het gebeurt soms meermalen daags, dat ik met verheffing van stem en met welsprekende gebaren aan mijn gevoel lucht geef, namelijk telken keere dat mijne drift wordt gaande gemaakt. Zulks bedenkende, sprak ik bij mij zelve: daar ik om iets goeds te schrijven

in opgewondene stemming moet verkeeren, en daar ik alleen driftig zijnde dien toestand ken, zoo zal de eerste aanleiding, die mijne drift ontsteekt, het onderwerp mijns schrijvens zijn. Hoewel er nu wel eenige twijfel bij mij oprees, of ik in mijne redenering wel zuiver logisch was te werk gegaan, zoo was ik echter te zeer in mijn schik met de wijze, waarop ik de moeilijkheid van het onderwerp aan het toeval had opgedragen, om mij verder in de zaak te verdiepen, en ik zag met ongeduld de beslissing te gemoet.

Toen de eerste dag na dat besluit verlopen was, en ik nog zonder onderwerp zat, verwonderde ik mij niet weinig over de verandering, die er in mij had plaats gegrepen; ik had mij dan in een ganschen dag niet driftig gemaakt? dat was zeker voor het eerst mijns levens. Ik dacht eens na, was ik inderdaad volstrekt niet driftig geweest? toen ik in den morgen mij kleeedde, en ouder gewoonte mijn boord niet goed wilde zitten, zonder mijn hoofd in zijne bewegingen te hinderen, was ik juist klaar (ook ouder gewoonte) den onwilligen boord in een hoek te werpen, toen ik mij nog in tijds bedacht, mij toch niet om alle nietigheden driftig te maken, ten einde mij zelven niet eene beuzeling tot onderwerp te geven, en ziet hoe zonderling, ik was bedaard gebleven, mijn boord had beide bandjes behouden en mij den ganschen dag geene reden tot misnoegen gegeven. Toen ik later op den dag was t'huis gekomen, zat alweêr

die snoepster van eene kat van mijne hospita, zich op mijn stoel in de zon te koesteren; reeds keek ik rond naar mijn stok, ten einde haar bij het heengaan, waartoe ze zich inmiddels gereed maakte, een aandenken mede te geven, toen ik mij nog in tijds bezon, en de kat tot hare groote verwondering ongedeed liet vertrekken. Zou het dan waar zijn, dat men nooit driftig behoeft te worden, wanneer men maar altijd eerst nadenkt of het wel de moeite waard is? Hoezeer ik nu ook meermalen gewenscht had, mijne drift te kunnen beheerschen, zoo zou het mij toch gespeten hebben, die verandering ten goede juist toen te erlangen, terwijl ik nog eene vlaag van de oude kwaal als een heilbode te gemoet zag. Het was dan ook zeker die vrees, die maakte, dat ik den volgenden dag reeds minder op mijne hoede was; zie hier wat er gebeurde. Ik stond op de teekenzaal, te teekenen; dat spreekt juist van zelven, evenwel er worden meer fraaije kunsten op die zaal beoefend, er wordt ook gezongen; maar dat is dan slechts toegift. Ditmaal echter was ik gansch alleen, en had dus het voordeel, het concert van de broederen beoefenaren te missen; 't was goed frisch weer, en ik had een raam, dat ik open vond, open gelaten; terwijl ik mijne aanstalten maakte, verwittigde mij de klepperende deur het bestaan van togt, en ik ging dientengevolge de deur sluiten. Naauwelijks was ik een kwartier rustig bezig geweest, onder het ongekende genot, van een begonnen aria zonder lompe

interruptie te kunnen doorneuriën, toen een kortstondig bezoek mij een oogenblik kwam afleiden. 't Is nu juist niet dat bezoek, dat ik te melden heb, maar alleen dat mijn bezoeker bij zijn vertrek de deur natuurlijk open liet; weldra begon het vervelend geklep mij op nieuw lastig te vallen, en nog eens ging ik de deur bedaard sluiten; maar toen later een dergelijk bezoek één, twee maal herhaald werd, en toen de deur klepte, en met geweld klepte, terwijl ik zeer ingespannen op eene zamengestelde teekening stond te turen, en toen daarbij de togt de papieren bedekking mijner teekening opnam, en op den vuilen grond wierp, toen vergat ik mij zelven, vloog naar de deur, en de deur was op slot, ten gevolge van een schop, wel tienmaal harder dan noodig was om hetzelfde doel te bereiken.

Op hetzelfde oogenblik zag ik mijne onbezonnenheid in, en het was alsof de digtslaande deur mij spottend in het oor beet: gij zult iets hebben te schrijven over eene openstaande deur.

Ziedaar dan mijn vonnis geveld, en u de reden van mijn zonderling schrijven verklaard. Ik leerde tot mijne schade, dat de drift zelfs niet goed genoeg is, een redelijk onderwerp aan den schrijver te bezorgen, en thans was het mijn ernstig voornemen, nooit meer driftig te worden, zelfs al begonnen alle deuren onder het bereik van mijn gehoor te kleperen zonder ophouden, op het oogenblik, dat ik mij tot slapen neervleide.

Ziehier dan wat ik er van vermogt te maken;
't zal van geenerlei verdienste zijn, maar laat zulks
u niet afschrikken, leest het; voor gij bemerkt, dat
het u verveelt, is het uit.

OPEN DEUREN.

Wanneer men ziet, bij 't gaan langs straat,
Naar menig deur, die open staat,
En daarbij op de reden let
Waarom die deur zoo werd gezet,
Die toch, in elk gewoon geval,
't Gebouw tot sluiting dienen zal,
Zoo ziet men ras geopenbaard
De reden van verscheiden aard.
Hier is 't een kerk, waar iedereen
Mag ongehinderd binnentreên
En als 't hem lust weêr uit mag gaan.
Daar ziet ge een lombard open staan;
Bedenk u wel voor gij er gaat,
Die leent maakt schuld, en schuld is kwaad
Hoe 't zij, de openstaande deur
Biedt u den toegang tot een keur
Van zaken, als daar zijn, de kroeg,
(En dat begint reeds 's morgens vroeg),
Of liever tot haar steilen trap;
Voorts tot 't gebouw der wetenschap;
Een huis, waar men logeert bij nacht;
Een meid, die op haar vrijer wacht;
Een winkel, waar gij beeren moogt;
Een pas geschrobde gang, die droogt;

Een spaarbank; een komediezaal
 Wat klein, wat donker en wat kaal;
 Een waag, waar men de kalvers weegt,
 Die Delftland zoo in massa heeft;
 En als gij wandelt om de stad,
 En in de diepte ziet een gat,
 Dat naar eene open deur gelijkt,
 En waar het woord Manége prijkt,
 Gij vindt er paarden, op een rij,
 Van zessen klaar, ten naastenbij.
 Eene and're deur, die open staat,
 En die men bukkend binnengaat,
 Is 't, die tot de kazerne leidt,
 't Model van ondoelmatigheid.
 Eene and're vindt gij aan 't Stadhuis,
 Een flink gebouw, schoon niet van Suys;
 Dáár werd het ordereglement
 (Alleen het lezen, *niet* de prent)
 Zoo schoon door d' achtbren Raad gemaakt,
 Die voor de rust der burgers waakt.
 Gij vindt dan ook aan de achterzij
 Een deur, geopend te allen tij:
 Daar komen dienders af en aan,
 Tot in den nacht zijn ze op uw paên.
 Krijgt gij het ooit met hen te kwaad,
 Wanneer gij leven maakt op straat,
 Zoo lang gij slechts hun keelen smeert,
 Wees zeker dat u niemand deert:
 Gij kunt dan zelfs in vensters slaan,
 En de eene kraam op de andere laên
 Tot alles instort met geweld;

Maar, ligt uw laatste flesch geveld,
Pas op, trek zelfs geen scheef gezigt,
De brave diender kent zijn pligt.
Hiermeê is nog de reeks niet uit
Der deuren, die men zelden sluit.
De lijst daarvan is dor en koud,
En u vervelen, ware een fout,
Waaraan ik me ongaarne schuldig maak,
En liever dus mijn rijmen staak.
Ik eindig dan uit overleg,
Terwijl 'k met zeker dichter zeg:
„Is open goed, is open slecht,
Het wordt in beider zin gezegd,
Maar, wat er immer ook gebeur',
Wijs mij toch nooit eene open deur.”

STUDENTENLIED.

Waar liefde heerscht, en vreugde woont;
Waar broederzin gebiedt;
Waar nooit de tweedragt zich vertoont;
Waar nijd en afgunst vliedt;
Waar 't harte klopt voor 't schoon geslacht;
Een vriend, zijns vrienden leed verzacht,
Daar woont een waar student.

Door pligt en eergevoel geleid
Is 't werk hem nooit te veel;
Toch geeft hij der fideliteit,
Der vriendschap, trouw haar deel;
Gereed tot d' arbeid, elken dag,
En tot een joolig drinkgelag,
Zoo leeft een waar student.

Die nijverheid en kunstgevoel,
En wetenschap vereert,
En Neêrlands welvaart heeft ten doel,
En Neêrlands heil begeert,

Wiens streven is de bloei van 't land,
't Zij hier, 't zij ginds aan 't Oosterstrand,
Hij is een waar student.

Hij, die uit laag en vuig belang,
Zich kleedt in slaafsch gewaad,
Zich buigt in 't stof voor hooger rang,
Een eerloos hart verraad;
Hij, die geen deugd, maar ondeugd voedt,
En zelfs zijn vriend van kwaad vermoedt,
Hij is geen waar student.

DRONKEN LUI DOEN DRONKEN DINGEN.

Als de wijn is in den man,
Is de wijsheid in de kan.

Willem Boksveld had zijn examen voor ambtenaar 2de klasse voldoende afgelegd; hij had zijne ouders dadelijk daarvan kennis gegeven en had hen tevens verwittigd, dat hij, alvorens naar huis te komen, een afscheidsfeestje aan zijne kennissen wilde geven. Verplaatst u dus met mij, op Willems kamer, waar hij en zijne vrienden gezamenlijk feestvieren; reeds was er menige toast gedronken, en zij werden hoe langer hoe vrolijker en opgewondener, toen zij eensklaps, te midden van hun genoeg, door het kloppen aan de deur gestoord werden. Op het woord „binnen“ kwam de huisbaas van Willem in de kamer en overhandigde hem een brief.

— Een brief Willem! riepen allen: ziedaar eene heerlijke gelegenheid om ons te amuseren. Je leest hem immers voor?

— Zonder twijfel, antwoordde Boksveld, je zult weten wat er in staat, van wien hij ook zijn moge!

— Goed gesproken! klonk het door de kamer.

— Ik geloof echter, merkte Willem op, dat het beter zou zijn hem voor te laten lezen, dan kan ik er tegelijk naauwkeurig op antwoorden; want hij is van mijn ouden heer. Och Frans, wees zoo goed. Doe het echter langzaam en als er een punt staat, waarschuw mij dan; want ik wil iederen zin zoo stipt mogelijk beantwoorden.

Daarop gaf hij zijn vriend het papier over, en deze begon:

— Geliefde Willem! Punt.

— Dit komt natuurlijk onderaan, hervatte Boksveld. Hoe noemen mijne oudelui zich?

— Uwe u teêrbeminnende moeder en uwen gelukkigen vader. Punt.

— Goed Frans, dan plaats ik boven aan: mijne mij teêr beminnende moeder en mijn gelukkige vader. — Wat komt er nu?

— Kunt gij u de vreugde van uwen vader en uwe moeder wel voorstellen, toen wij vernamen, dat gij uw examen voor ambtenaar hebt afgelegd. Punt.

— Frans, ik vind het beste daarop te antwoorden: Ja!

— Willem, zeide Hendrik Bleegou, als ik je mag raden, zou ik nooit zoo regtstreeks op zulke symbolische gewetensvragen antwoorden; als ik jou was, schreef ik: Wilt gij het weten, welnu....

— Stop Hein, stop! riep Willem hem tegen, ik

moet mijn brief zoo lang niet maken; want mijn pipa houdt niet veel van zaniken. Ik schrijf dus geen letter meer dan: Wilt gij het weten, welnu. Frans ga maar verder.

— Deze dag was een der schoonste uit ons leven. Punt.

— Dit is eene gemakkelijke vraag; ik zal antwoorden: bij ons heeft het tusschen 3 en 4 uur een paar druppels geregend....

— Gij hebt getoond, dat gij hebt willen werken en nu ziet gij uwe vlijt met een goeden uitslag bekroond. Punt.

— Frans, merkte Willem aan, daar krijg ik een compliment, zou het niet goed zijn als ik schreef: hartelijk dank, beste vader!

— Wel neen, zeide Gerrit Stak, je pipa spreekt van bekroonen en van een uitslag, dat is veel te poëtisch om daarop te antwoorden: hartelijk dank. Ik zou er poëzij tegenover zetten en schrijven: dit beschouw ik als eene bron van genoeg.

— Een kapitaal idee jongen. Mijn oude heer zal waarlijk niet weten, hoe ik zoo poëtisch kom; dus: dit beschouw ik als eene bron van genoeg!...

— Dadelijk heeft moeder de geheele familie te dineren verzocht. Punt.

— Ik vind het natuurlijk, dat ik vraag of zij jool gehad hebben. Moeder heeft zeker....

— Halt Willem, riep Adriaan Slijban, ik zou veel liever vragen of het goed afgelopen is; b. v. niemand heeft, hoop ik, onder tafel gelegen?

— Het spijt mij, Adriaan, dat ik al aan het mijne begonnen ben, welnu ik zal het laatste van jou er bij schrijven, dus: onder tafel gelegen....

— Ik spoedde mij naar den trein om u af te halen. Punt.

— Het spijt mij voor mijn pipa, dat ik hem voor niet heb laten loopen; ik kan nu niet meer dan mijne excuses maken: als ik het geweten had waarde vader, was ik zeker gekomen....

— Maar kunt gij u mijne teleurstelling wel voorstellen toen ik u niet zag? Punt.

— Daar heb ik waarlijk voor de tweede keer dezelfde vraag, Frans; het is om iemand in de war te brengen, maar het zal eene vergissing van mijn pipa zijn; ik zal het hem eens, op eene beleefde manier, onder het oog brengen: ik geloof tusschen ons beiden gezegd, dat dit voor de tweede keer is....

— De brief, dien wij daarop ontvingen, sloeg ons geheel ter neder. Punt.

— Gerrit daar begrijp ik niets van, heeft jou ooit een brief ter neder geslagen?

— Neen Willem, mij nog nooit. Ik kan echter niet vooronderstellen dat je pipa liegt; hij is zeker al heel oud.

— Ah ja, nu begin ik het te begrijpen; welnu ik zal schrijven, dat ik het nog nooit ondervonden heb. Dat u, waarde vader en u, beste moeder, zoo iets kan overkomen, geloof ik gaarne, maar met mij is zulks nog nooit gebeurd....

— Gij wilt dus nog eenige dagen in Delft vertoeven zonder ons te zien? Punt.

— Dit is nu geen symbool, Hein; ik kan er dus gerust op antwoorden: ja.

— Wat kerel, ja: dat is niet loyaal genoeg, zet veel liever: zoo waar als ik hier zit.

— Akkoord Hein: zoo waar als ik hier zit.

— Kom Willem; zie van uw plan af. Wij verwachten u allen even vurig. Punt.

— Dat vind ik waarlijk heel lief van mijn pipa, ik kan niet nalaten het hem te schrijven: b. v. gij zijt zeer goed...

— Willem! Willem! riep Gerrit, niet zoo prozaïsch; je pipa heeft weder in de armen der muzen gesluimerd. Wees ook poëtisch.

— Welnu Gerrit, dan zal ik je ouden zin maar weder neêrplakken.

— Neen kerel, onthoud toch eens en vooral, nooit tweemaal één ding te nemen; varieer het eens in: dit is mij eene wel van genoeg.

— Allez dan: dit beschouw ik als eene wel van genoeg.

— Nu waarde zoon, moet ik eindigen, na u nog eenmaal op het hart gedrukt te hebben, spoedig te komen. Punt.

— Hein, ik geloof dat dit geheel en al zoo kan blijven, met verandering van zoon in vader.

— Heerlijk gedacht, hervatte deze.

— Zie zoo, ik heb het reeds tot aan: gedrukt te hebben, maar hoe nu met: spoedig te komen?

— Sla dat maar over, zeide Frans.

— Goed, wat nu Frans?

— Wees hartelijk gegroet van uwen u teer beminnenden vader en uwe gelukkige moeder. Punt.

— Dat laatste kan ook wel blijven, met verandering van de titels. Ga maar door.

— 't Is uit Willem, er blijft nu nog alleen het adres over.

— Neen Frans, dat beantwoorden wij straks; ik vraag u allen nu eenige oogenblikken geduld, dan zal ik mijn brief oplezen. Gelieve mij daarna uwe aanmerkingen te zeggen.

„Mijne mij teêrbeminnende moeder en mijn
„gelukkige vader!

„Wilt gij het weten, welnu, bij ons heeft het
„tusschen 3 en 4 uur een paar druppels geregend.

„Dit beschouw ik als eene bron van genoeg.

„Mama heeft zeker onder tafel gelegen. Als ik

„het geweten had, waarde vader, was ik zeker

„gekomen. Ik geloof, tusschen ons beiden ge-

„zegd, dat dit voor de tweede keer is. Dat u,

„waarde vader, en u, beste moeder, zoo iets kan

„overkomen geloof ik gaarne, maar met mij is

„zulks nog nooit gebeurd. Zoo waar als ik hier zit,

„ik beschouw het als eene wel van genoeg.

„Nu waarde vader, moet ik eindigen, na u

„nog eenmaal op het hart gedrukt te hebben.

„Uw geliefde zoon

„Willem. „

— Geen aanmerkingen, klonk het Willem in

de ooren. De brief werd gesloten en dadelijk verzonden. Maar, dronken lui doen dronken dingen; men had het adres van den heer Boksveld letterlijk nageschreven. Geen wonder dus, dat Willem den volgenden morgen uit zijn slaap verrijzende, den bewusten brief op zijne tafel zag liggen. Nu echter was de wijn uit den man, de wijsheid was uit de kan en hij haastte zich, zijne ouders den eersten groet als ambtenaar over te brengen.

VOORNAAM BEZOEK.

*Ne forçons point notre talent,
Nous ne ferions rien avec grâce.*

't Was gisteravond laat nog, dat
Ik op mijn kast gedoken zat,
Met lijf en ziel aan 't blokken;
'k Had een examen na op hand,
En ach, mijn volgepropt verstand
Had heel nog wat te slokken.
Maar zie, juist op den eigen stond
Dat 'k eindelijk de kwestie vond,
Waarop ik telkens had gestuit,
Daar blaast mijn lamp haar adem uit.

'k Loop vloekend op mijn huisploertin
Eerst op den tast mijn kleêrkast in,
Daar 'k naar de bel wou zoeken,
Toen plotseling een schittrend licht,
Te hel voor menschelijk gezigt,
Tot in de diepste hoeken

Mijn kast verlicht, en van omhoog
Daalt, voor mijn half beneveld oog,
Gehuld in sneeuwwit négligé,
Minerva van haar hemelsteê.

'k Zag menig schoone, ook 's avonds laat,
Zelfs zonder blozen in 't gelaat,

Maar nu, van schrik bevangen,
Raakte ik aan 't beven als een riet,
En in dien toestand wist ik niet

Wat met haar aan te vangen.
Zij hielp mij weldra uit den brand,
Terwijl zij, wenkend met de hand,
Zoo minzaam naar mijn zetel wees,
Dat 'k neêrzat blozende om mijn vrees.

„Gij jongling naar mijn hart!” 't klonk schoon,
En 'k dacht daar lag iets in haar toon,

Dat teêrheid was of smarte;
Ik waagde een blik op haar te slaan
En, zoo liefstallig zag zij me aan,

Dat 'k raar werd om mijn harte.
„Gij jongling,” voer zij voort, „ik zag
„Met welgevallen nacht en dag,
„In 't heiligdom, mijn dienst gewijd,
„Uw loff'lijke eêrzucht en uw vlijt.

„Maar ach, de jeugd vervliegt te snel,
„Dan dat gij eenzaam in uw cel
„Zoudt zitten te bestoffen;
„Wat 'k zeg geschiedt uit hooge gunst:

„Weet dan, dat wijsheid, geest en kunst

„Alleen bestaan in boffen!”

Zij maakte een kushand en verdween

Zoo snel, dat 'k nog niet weet waarheen. —

Den goeden raad, dien zij mij gaf,

Sta 'k hiermeê aan elk lezer af.

RETOUR AU FOYER.

TRAGÉDIE-OPÉRA IN ÉÉN BEDRIJF EN ZEVEN TOONEELN.

Muzijk van PLAGIARIUS.

Het tooneel verbeeldt eene studentenkamer; alom heerscht de grootste wanorde; op den achtergrond een bed.

Iste TOONEEL.

JAN, GUSTAAF, (studenten) *de laatste achter de gordijnen.*

JAN, *plaatst zich voor het bed.*

AIR: (*Amis, la matinée est belle.*)

Verrijs dan eind'lijk uit de veren,

't Is ellef uur, dus meer dan tijd;

'k Zou immers bij je déjeuneren,

En 'k vind hier nog niets toeberaid.

Kom kerel! blijf niet langer liggen

Kom er uit! Gustaaf, kom er uit!

Of 'k giet de kraf met water over je uit.

GUSTAAF, *van achter de gordijnen.*

Maak kerel! dan toch niet zoo'n leven,
 'k Ben katterig, 'k heb pijn in 't haar.
 'k Ging eerst naar bed om hallef zeven,
 En voel mij nog verschriklijk naar.
 Wil zelf, mijn vriend, de meid maar roepen,
 Geef bevel, ja Jan, geef bevel,
 Dat zij je helpt als een weerlicht zoo snel.

Te zamen.

$\frac{'k \text{ Wil}}{\text{Wil}}$ zelf, mijn vriend, de meid maar roepen,
 $\frac{'k \text{ Geef}}{\text{Geef}}$ bevel, $\frac{\text{GUSTAAF}}{\text{ja JAN,}}$ $\frac{'k \text{ geef}}{\text{geef}}$ bevel
 Dat zij $\frac{\text{me}}{\text{je}}$ helpt als een weerlicht zoo snel.

(GUSTAAF *trekt zijne chambercloak aan, en klimt zijn bed uit.*)

JAN.

Gij hebt dus feest gevierd?

GUSTAAF.

'k Heb mijn dispuut gehad,
 En als gewoonlijk was de heele troep weêr zat.
 Werp slechts een blik in 't rond, aanschouw de droeve resten
 Van 't vocht, dat onzen dorst meer prikkelde dan leschte.
 Aanschouw dat twintigtal daar zielloos bij elkaar!
 Aanschouw in gindschen hoek en langs den wand... maar 'k spaar
 Zoo treurig een tafreel aan uwe maag nog nuchter.

JAN.

Geneer je niet mijn vriend, ik ken er nog geduchter.

AIR. (*Tout n'est sur ce bas monde.*)

'k Zag dikwijls in mijn leven
 Zoo'n feest!
 En menigeen zag 'k geven
 Den geest.

GUSTAAF.

Och 'k heb wat met de dooden
 Gesjouwd.
 En al hun angst en nooden
 Aanschouwd.

JAN.

Ik zag en rook en hoorde,
 Voorheen,
 Veel wat mij niet bekoorde
 Och neen!

GUSTAAF.

'k Bragt punch- en bitter-lijken
 Naar 't graf,
 En 'k legde alleen door 't kijken
 't Zelf af.

JAN.

Ik heb er helpen dragen
 Per leer,

'k Had zelf in vroeger dagen
Die eer.

GUSTAAF.

Ik zag ze op gracht en straten;
Mijn kast
Had ook praecipitaten
Tot last!

JAN.

Ja 't lijk zijn is verschrik'lijk,
Gewis!
En 't opstaan niets verkwik'lijk
Of frisch.

(In dien tusschentijd heeft MIE, de meid, het dejeuné klaar gezet.)

GUSTAAF *(op het dejeuné wijzende.)*

Requiescant in pace!
De thee
Lacht ons thans aan; daar staat ze
Voor twee!

(Zij zetten zich aan tafel.)

GUSTAAF *(de vork nederleggende.)*

AIR. *(Je suis bourguemestre de Leide.)*

Ik walg toch eig'lijk van kadetjes,
Van thee en kaas en koteletjes,
Van al wat dit ontbijt ons biedt.
'k Ben lam in armen en in beenen

't Draait al en keert zich om mij henen
'k Hoor zelfs mijn eigen woorden niet.

Ik schonk mij wat te druk in
En 'k kreeg een razend stuk in,
Toen ging het naar den Haag.
Wel ver van te genezen
Kreeg ik, — het was te vreezen —
Twee stukken in mijn kraag!
Ik walg enz.

IIde TOONEEL.

De vorigen. DE HOSPITA.

DE HOSPITA.

Drie brieven uit den Haag en drie uit Rotterdam,
En dan een drietal, dat reeds gistren avond kwam.

GUSTAAF.

Laat zien. O! 'k voel het al aan 't hart: die roode lijnen
Doen van mijn aangezicht het laatste rood verdwijnen.

IIIde TOONEEL.

De vorigen, behalve de HOSPITA.

GUSTAAF.

Naauw is de maand weêr om, of 't brommend beerenheir
Telt in mijn sekretaire al weder echoos meer!
Reeds zie 'k in noord en zuid hun digte drommen blaauwen
Met opgespalkten muil en uitgestrekte klauwen,

Zich scharen om mij heen. 'k Hoor hoe hun woede klimt,
 En bakker, snijder, kok, ja zelfs mijn hospes grimt.
 Sigaren, wijn, tabak, mijne olie, kolen, boeken...
 Niets is er nog betaald en 't geld is ver te zoeken.
 Wee, wee mij arme!

JAN.

Vriend, dat ik u bidden moog!
 Uw oude heer is rijk, verlies dat nooit uit 't oog.
 Geniet het leven dus en laat je deficitten
 Voor rekening van hen, die meer dan gij bezitten.

AIR: (*Si j'étais coquette.*)

Och! och!

Gustaaf al je beeren
 Moeten je niet deren,
 Zóó toch kan 't niet keeren,
 Of gij raakt ze kwijt!
 Wanneer je den ouwen,
 Wat speldt op de mouwen,
 En spreekt van berouwen
 En liegt met beleid.

Ja, ja!

't Is zoo, al mijn beeren
 Kunnen mij niet deren,
 Zóó toch kan 't niet keeren
 Of ik raak ze kwijt!
 Wanneer ik mijn ouwen
 Wat speld op de mouwen,
 En spreek van berouwen,
 En lieg met beleid.

IV^{de} TOONEEL.*De vorigen.* DE OUDE HEER VAN GUSTAAF.DE OUDE HEER (*op den achtergrond*).

Zijn lot is thans beslist. De maat is volgemeten.
 O zoon, met wien ik vaak heb op de knie gezeten!
 Met wien 'k op 't ganzenbord gespeeld heb en gekiend,
 Geknikkerd en getold! heb 'k dat aan u verdiend?
 Het vaderlijk gemoed zakt treurend in mijn schoenen.
 Maar 't moet! Geen offer dat hem met mij kan verzoenen,
 Geen offer groot genoeg....

GUSTAAF (*zijn ouden heer ziende.*)

Wel dat doet mij plezier,
 Papa, dat gij daar zijt. Hoe komt UE. zoo hier?
 't Is t'huis toch alles wel? Mama is toch welvarend?
 En Mie en Kees en Leen?

(ter zijde)

Papa kijkt als een arend,
 't Is mis, o Gustaaf! 't geldt te zijn of niet te zijn!

DE OUDE HEER.

't Is t' huis gezond en wel, maar jij, jij bent een zwijn!

AIR: (*Triste exilé*).

Gustaaf! 't is uit voor altijd met studeren:
 Och! reeds zoo vaak heb ik het gezeid.
 Je gingt maar voort met het slaan van je beeren,
 Bij iedereen staat gij dik in het krijt!

Denk je dat ik daarvoor je naar Delft heb gezonden?
 Neen voorwaar! 'k zag u eens, naar ik hoopte, ingenieur!
 En nu Gustaaf! erken, erken uw zonden!
 Stelt gij niet 't hart uws vaders wreed te leur?
 Neen voorwaar; Gustaaf erken uw zonden!
 Gij stelt mij wreed te leur!

GUSTAAF.

Papa, ik zweer het u, ik deed getrouw mijn pligt.
 Zeg! welke lasteraar heeft u zóó ingelicht?

JAN.

(Prenez garde.)

Gus bedaard-je,

Gus bedaard-je,

Pa is vrees'lijk op zijn paardje!

Zachtjes maar en 't loopt goed af.

DE OUDE HEER.

Geen lasteraar, mijn zoon! Ik zag met EIGEN oogen,
 Door u is al mijn hoop en vreugd in rook vervlogen.

GUSTAAF.

AIR. *(D'une image si chérie.)*

Hè, papa, gij doet mij ijzen,

Zoo erg heb ik 't niet verbruid.

Als gij 't eischt, kan ik bewijzen

Dat mijn studie wat beduidt.

'k Heb kollegies waargenomen;

Vlijtig alles bestudeerd;
 'k Ben slechts niet vooruitgekomen....
 Daar ik alles weêr verleerd'!

Want papa, door al mijn werken,
 Werd mijn brein een beetje stomp;
 En op 't eind moest ik bemerken,
 Dat ik werd verbazend lomp.

Daarom heb ik maar een poosje
 Van mijn arbeid uitgerust;
 Maar ik vat eerstdaags — dat troost-je, —
 Weêr mijn studie aan met lust.

GUSTAAF, JAN, DE OUDE HEER.

(Trio.)

GUSTAAF.

JAN.

Want, papa, door al dat werken	Want, meneer, door al dat werken
Werd mijn brein een beetje stomp;	Wordt het brein een beetje stomp;
En op 't eind moest ik bemerken,	En op 't eind zal men bemerken,
Dat ik werd verbazend lomp.	Dat men wordt verbazend lomp.

PAPA.

Neen gewis, door veel te werken
 Wordt geen menschenbrein ooit stomp,
 En men zal wel nooit bemerken,
 Dat men wordt verbazend lomp.

DE OUDE HEER *tot* JAN.

Meneer ik ken u niet.

JAN.

Ik ben de vriend uws zoons.

Oost-Indisch ambtenaar.... op zigt.

DE OUDE HEER (*krult zijne bovenlip als bewijs van minachting.*)

Dat is wat schoons!

JAN.

Voorzeker!

(Recitatief.)

Om in het oosten in luchtige baatjes,
 Suikerriet te eten op suikerplantaadjes;
 Koffij te drinken met echte Chinezen;
 De afgod der Indische vrouwlui te wezen;
 Slaven en paarden en rijtuig te houden;
 Nooit meer te lijden door winter of koude;
 Schatrijk eens weder te keeren tot slot;
 Heer! zaagt gij ooit een benijdbaarder lot?

AIR: (*Ah! que Venise est belle*)

O land vol gloed en kleuren,
 Naar uw strekt zich mijn hand!
 Wat met mij ooit gebeure,
 Eens kom 'k bij u te land;
 Het zij met de ambtenaren,
 Ik steven over zee;
 Het zij ik mij mag scharen
 Bij de Oost-Indische armée.
 O, land enz.

DE OUDE HEER.

AIR: (*Rachel, quand du Seigneur.*)

Gustaaf, toen gij voor 't eerst, gedoscht in 't eerste frakje,
 Naar de akademie gingt, en geen „meneer” nog waart,
 Toen ik u elke week één gulden gaf in 't zakje,
 o! Gustaaf, die zoo trouw door u werd opgespaard,

Toen heeft uw mond zoo vaak gezworen:

„Vrees vader niet, dat ik ooit heeren maak,

„Der studie slechts wil ik geheel behooren!

„Uw voorbeeld zij mijn gids en baak!”

En thans, schoon ik u meer nog heb gegeven,

Verdrinkt gij in een zee van schuld!

Gij hebt den spot met mij gedreven

Uit Gustaaf, uit, is mijn geduld.

Want, mijn zoontje,

Dat het loontje

Om zijn boontje

Altijd gaat,

Moest ge weten.

Die 't vergeten,

Heeft 't gespeten,

Maar te laat.

Uit is 't klagen,

En het plagen,

En het vragen

Om meer geld:

't Is gebleken,

Dat je 't smeeken,

En het preken,

Niet meer telt.

't Is te laat nu;
 Niets meer baat u;
 Zie, daar staat uw
 Sjees reeds. Hoor
 Zoon! u beiden
 And're tijden,
 Minder blijde,
 Op 't kantoor.

JAN (*ter zijde.*)

AIR: (*Prenez garde.*)

Zou hij sjezen?
 Zou hij sjezen?

Zou 't den ouwen errenst wezen?
 Neen! 't is maar bangmakerij!

GUSTAAF (*ter zijde.*)

Zou ik sjezen?
 Zou ik sjezen?
 Zou 't mijn ouwen errenst wezen?
 Och! mijn hart klopt gansch niet vrij.

GUSTAAF.

Papa, ik bid u, hoor.

DE OUDE HEER.

'k Heb je al te veel gehoord.

GUSTAAF.

Och vader! zoo ge wist, hoe gij mijn ziel doorboort!
 Meer door uw strenge taal, dan wel door uw kastijding.
 Schuld heb ik, maar alleen als offer der verleiding.

Vde TOONEEL.

De vorigen, DE HOSPITA.

Hebt u gescheld mijnheer? (*ter zijde*) 'k Kan mijn nieuwsgie-
 Niet meer beteugelen. (righeid)

DE OUDE HEER.

Gij komt ter juister tijd :
 Op uw geweten af moet gij een schets mij geven ,
 Hoe dat die jongeheer gewoon is hier te leven.

HOSPITA (*ter zijde.*)

De kerel heeft zijn huur toch gistren opgezegd ;
 Hij knorde en bromde altijd en hij betaalde slecht.

DE OUDE HEER.

Spreek op jufvrouw.

HOSPITA.

AIR: (*Jadis règnait.*)

Mijnheer, uw zoon, die is een beest !
 Kollegies neemt hij nimmer waar ,
 Hij zuipt en sjouwt en viert maar feest,
 En is der kroegen steunpilaar.
 En spreekt men hem ooit van betaling,
 Dan zegt hij: „'k wacht geld elken dag.”
 Zoo neemt hij een elk in de maling,
 Geen schepsel die geld van hem zag.
 Geloof niet dat aan de akademie,
 Zoo als uw zoon er velen zijn ;
 Neen, hij behaalt gewis de premie
 Als 't grootste zwijn!

Ziedaar een trouw taf'reel
Dat ik slechts tot mijn smart, mijnheer, u mededeel.

GUSTAAF.

AIR: (*Quand tout renaît à l'espérance.*)

Papa, ik bid u wil mij gelooven,
Die vrouw is boos dat 'k henenga.
Nu poogt ze, om mij een kool te stoven,
Mij zwart te maken bij papa.

Zij praat maar wat
Zoo op den pof;
Want niemand had
Tot klagen stof.

Dat ik mijn schulden niet betaalde!....
Die lastertaal is waarlijk al te grof!

DE OUDE HEER.

Welnu, Gustaaf, indien dat waar is,
Laat mij dan de kwitanties zien,
Indien het al in orde dàar is,
Dan laat ik u in Delft misschien.

Dan rijd ik heen,
Maar zonder jou
En heel te vreên
Want och, ik hoû,

Ofschoon jij ook een heel schuinsch heer bent,
Als uw papa, toch nog zeer veel van jou.

GUSTAAF.

Het doet mij leed, maar om kwitanties vroeg ik nimmer:
Ik dacht 't komt nooit te pas.

DE OUDE HEER.

Slim ben je, maar ik slimmer.

Daarom je boel gepakt! en vóór nog de avond daalt.....

JAN.

Is Gustaaf met de sjees door pa naar huis gehaald.

't Is schande om in den bloei der jeugd hem weg te rukken!

Was ik in Gustaafs plaats, het zou hem niet gelukken.

Vide TOONEEL.

Onder het uitspreken der laatste woorden, zijn Gustaafs intimi binnengekomen.

JAN.

AIR: (*La France a l'horreur du servage.*)

Ons stroomt een ander bloed door de adren,

Ons hart is vol van vuur en lust,

Terwijl bij onze voogd en vad'ren

Al 't jeugdig vuur is uitgebluscht.

Dat zij dan op hun stoelen kleven!

Dat is der oude heeren lot.

Wij, wij zijn jong! aan ons het leven!

Aan ons de vreugd! aan ons 't genot!

*Koor van intimi.*AIR: (*Guerre aux tyrans.*)

Wij, wij zijn jong! aan ons het leven!

Aan ons de vreugd! aan ons 't genot!

JAN.

Wie onzer is er zonder beeren?

Wie onzer sjouwt niet op zijn tijd?

Wie durft in één dag niet verteren,

Wat voor een maand was weggeleid?

't Zijn dwazen , die nooit schuldig bleven ;
 Beklagen wij hun bitter lot.
 Wij, wij zijn jong! aan ons het leven!
 Aan ons de vreugd! aan ons 't genot!

Koor van intimi.

Wij, wij zijn jong! aan ons het leven!
 Aan ons de vreugd! aan ons 't genot!
 (*Gustaaf heeft zich intusschen aangekleed.*)

DE OUDE HEER.

Kom jongentje, maak voort! (*Tot de hospita.*) Wanneer ik mor-
 Hier om zijn spullen zend, is het dan tijds genoeg? (gen vroeg,

HOSPITA.

Gewis. En dan de huur, het weekbriefje en avances,
 De meid.....

GUSTAAF.

't Is al betaald! Och had ik maar kwitanties!

DE OUDE HEER (*zijn jas digtknoopende.*)

AIR: (*Du reste en bon chrétien mon frère.*)

Voortaan zult ge aan den less'naar schrijven,
 Heel stilletjes naast je papa.

Een student.

Dan drinkt hij thee met de oude wijven,
 Op 't omberkransje van mama!

Een ander.

Geen kast, geen meid om te bekijken,
 Geen enk'le plaat meer aan den wand!

Een derde.

Ik zou niet bij mijn oude blijven;
'k Liep heen of maakte mij van kant.

Een vierde.

Die bui, die zal wel overdrijven,
Zoek maar je hulp bij je mama.

DE OUDE HEER.

Voortaan zult ge aan den less'naar schrijven
Heel stilletjes naast je papa.

(Hij neemt Gustaaf bij de hand.)

GUSTAAF *(Tot zijne intimi.)*

AIR: *(Le bruit des flots.)*

Al ben ik ook op het kantoor
Naast mijn papa gezeten,
Mijn beeld ga voor u niet te loor
Ai! wilt mij niet vergeten!

Koor der Intimi.

DE OUDE HEER.

Al zijt gij ook op het kantoor
Naast uw papa gezeten,
Uw beeld gaat voor ons niet te loor,
Neen gij wordt niet vergeten!

Ja, zijt gij eens op het kantoor,
Naast uw papa gezeten,
Hun beeld gaat dan voor u te loor,
Gij zult hen wel vergeten!

GUSTAAF.

Och wilt somtijds een beker wijn
Aan mijn erin'ring wijden!
Het ploertenleven zal u zijn
Het toonbeeld van mijn lijden.

Koor der Intimi.

DE OUDE HEER.

Wij zullen vaak een beker wijn
 Aan uw erin'ring wijden.
 Het ploertenleven zal ons zijn
 Het toonbeeld van uw lijden.

Geen kroeg, geen meisjes en geen wijn,
 Zal u voortaan verleiden!
 Het burgerleven zal u zijn
 Een staat om te benijden.

GUSTAAF.

Vaart wel mijn Intimi, vaart wel!
 Maar wilt voorzigtig wezen
 Want komt de pipa in het spel,
 Dan volgt zoo gaauw het sjezen.

Koor der Intimi.

DE OUDE HEER.

Vaar wel, o Gustaaf! vaar steeds wel!	Cannille! ja ik hoor het wel,
Maar wil zoo bang niet wezen.	Je hoeft niet bang te wezen!
Al is je pipa in het spel,	Ik ben nu eenmaal in het spel,
Soms keeren nog de sjezen.	En lach niet met het sjezen.

(De oude heer vertrekt met Gustaaf, gevolgd door de hospita.)

VII^{de} TOONEEL.

De vorigen, behalve de oude heer, Gustaaf en de hospita.

JAN.

Meneeren! 't is gedaan met Gustaaf. Dat de tranen,
 Die wellen in uw oog, zich vrij een doortogt banen.
 Zoo zien wij hoe de sjees den besten niet verschoont,
 En 't uit is met 't genot, als pipa zich vertoont.
 Elk onzer wacht dat lot, daarheen leidt elke schrede:
 Geen morgen daagt welligt: genieten wij dus 't heden!

KOOR.

(Enfans de la Hollande.)

Sieraad der jongelingen!
Die de kollegies haat;
Wier geest zich niet laat dwingen
Door Oost of Waterstaat!
Komt wijden wij de dagen,
Die ons nog oov'rig zijn,
In 't vorstlijk 's Gravenhage,
Aan de liefde en den wijn.
Sieraad, enz.

Z.

IETS OVER DE DISPUUTGEZELSCHAPPEN.

Van de Dispuutgezelschappen, zóó bekend in elke plaats, waar vele jongelieden aanwezig zijn, wil ik in de volgende, weinige regelen den oorsprong en het nut eens nagaan.

Naar den oorsprong dezer inrigtingen behoeft men, mijns inziens, niet lang te zoeken. In de vijftiende en zestiende eeuwen, toen, onder het bestuur van vreemde vorsten, onze landtaal meer en meer verdrongen werd en verbasterde, ontstond bij eenige Vaderlanders de lust, om, door beoefening onzer schoone moedertaal, haren geheelen ondergang te voorkomen, en zoo mogelijk bij hunne landgenooten in hooger achting te brengen. Zij, die dit edele doel beoogden, noemden zich Rethorijkers, Rederijkers of Welsprekers, en gaven, gelijk bekend is, aan hunne Vergaderingen den

naam van Kamers. Aanvankelijk kregen deze Kamers aanhang en naam, en schenen werkelijk van nut voor de landtaal te zullen zijn. Langzamerhand echter verloren zij het doelwit uit het oog, waarnaar zij in het begin zóó vurig staarden, en gingen, ten gelieve hunner Landsbestuurders, het volk in het noodlottige gebruik van bastaardwoorden voor. Zóó stelden zij dan de verwachting te leur, welke men niet zonder grond koesteren mogt van inrigtingen, daargesteld alléén door mannen, bezield met liefde voor Wetenschap en Kunst. Niettemin, hoe weinig degelijk nut ook hunne pogingen voortgebracht hebben, hun doel was loffelijk; hunne eerste drijfveer lust tot oefening!

Aan deze zelfde drijfveer mogen wij, dunkt mij, de geboorte der Dispuutgezelschappen toeschrijven. Bij en na de oprigting van zoovele Hoogeschoolen en andere openbare inrigtingen van Hooger Onderwijs in ons vaderland, openbaarde zich steeds bij de studerende jongelingschap de neiging, om in den eenen of anderen tak van wetenschap wat dieper in te dringen, zich dien meer eigen te maken en er daardoor meer nut uit te trekken. Deze zucht der jongelieden werd door de Hoogleeraren bevorderd, door de oprigting van kleine liefhebberijgezelschappen, waarvan de leden elkander twijfelachtige stellingen opgeven en verdedigen moesten, gelijk zulks nog aan onze Hoogeschoolen bestaat. Van hier de naam van Dispuutgezelschappen, welker oorspronkelijke inrigting al spoedig aan het

meerendeel der jongelieden niet beviel. En is hun dit geheel euvel te duiden? Ten einde onderwijs in de wetenschap te ontvangen, moet de student collegie houden, dag in dag uit collegie houden, of hij heeft kans geen Testimonium te kunnen krijgen. Het is dan geen wonder dat hij, in zijne uren van uitspanning zich nog wel wil oefenen, maar niet tevens onder de oogen van zijnen Leeraar wil zijn. Dit geneert hem. Het is den student niet eigen, ook in zijne fidele, onderlinge bijeenkomsten altijd de regelen der welvoegelijkheid en wellevendheid in houding en uitdrukkingen na te komen. Het collegieuur duurt dikwijls zóó lang, en zou hij dan, hoewel liefde tot wetenschap maar tot genot des levens tegelijk hem bezielt, immer onder het scherpziende oog van den Meester willen staan? Neen, zegt dan in het algemeen de student, neen, dan liever geene verdere vereering der Muzen dan noodig is; dan liever geene nadere kennismaking met de Godin der Wijsheid!

Ten einde nu toch het nuttige met het aangename te vereenigen, rigten de studenten aan Akademien en Athenea Dispuutgezelschappen op, zonder leiding of toezigt van een Professor. Zij wenschen elkander daarin hunne gebreken in Taalkunde, Wetenschap en Welsprekendheid onder het oog te brengen, en na eerst de Godin der Wijsheid vereerd te hebben, daarna den avond verder aan genoegelijk verkeer te wijden. En van deze inrigtingen kunnen wij immers ook met regt eenig

nut verwachten? De studenten toch kunnen geacht worden de bloem der Natie uit te maken. Het zijn beschaafde menschen, die onbezorgd en vrolijk daarhenen leven. (De eenigste zorg toch, die een student wel immer hebben kan, zal hoogstens bestaan voor een naderend examen!) Het zijn menschen, uit alle oorden des Vaderlands zaamgekomen, van verschillenden landaard, van verschillend karakter, alleen dáárin overeenkomend, dat zij zich allen als student gelijk, en als te zamen één lichaam uitmakende, beschouwen. Deze eigenschappen zijn juist de vereischte, om een Dispuutgezelschap, ook zonder hogere leiding, nuttig en doelmatig te doen zijn. — Immers, de verschillende aanleg der Leden, de verscheidenheid der door hen bestudeerde wetenschappen zullen de oorzaken zijn, dat niet allen hetzelfde vak met evenveel liefde en ijver hebben bestudeerd; zullen de oorzaken zijn, dat de een den ander kan onderrigten, terwijl de door allen gevoelde *Studentikositeit* maakt, dat zij onbeschroomd voor hunne denkbeelden uitkomen en geene vooroordeelen van elkander ontzien. — Maar op welke wijze geraken nu de Leden tot hun doel? Natuurlijk door gepaste werkzaamheden. Het valt den jong-student, die zich in een of ander Dispuutgezelschap heeft laten opnemen, waarlijk zóó gemakkelijk niet de eerste spreekbeurt te vervullen! Al is hij zijn onderwerp volkomen meester; al is hij doorkneed in hetgeen hij verhandelt; al zijn zijne toehoorders hem bekend; — hij zal voor de

eerste reis zijne rede uitstamelen, te luid, te zacht, te snel of te langzaam spreken. De zaak is hem te vreemd; hij is geheel van zijn stuk, en heeft hij geëindigd, dan zal hij naauwelijks weten, welke misslagen hij begaan heeft; — misslagen, die noodzakelijk vermeden moeten worden, wanneer de studerende jongeling in het maatschappelijk leven is overgegaan; wanneer plicht of ambt hem welligt roept, voor een talrijk, min of meer uitgelezen publiek op te treden en het woord te voeren! En hoe zal hierin de jeugdige ambtenaar wél slagen, indien het de eerste maal zijns levens is, dat hij die taak op zich neemt? Hij stelt zich dan immers bloot aan eene gebrekkige voordragt en de gevolgen daarvan: de ontevredenheid en afkeuring zijner hoorders! Eene goede voordragt kan over een gebrekkig opstel een gunstig oordeel doen vellen, maar nimmer maakt eene slechte voordragt den indruk van een uitmuntend werk regt aangenaam. Moet dan de spreker, naar gelang der omstandigheden, eenigen invloed door zijne rede uitoefenen op zijne hoorders, hen in zijne overtuiging doen deelen, hen van eene opgevatte meening terug brengen; van hoeveel gewigt is dan niet zijne voordragt tot bereiking van zijn doel! En hoe, ik vraag het den onbevooroordeelden lezer, hoe kan die voordragt zijn, gelijk zij behoort te wezen, wanneer het werk geheel vreemd is aan den spreker?

Eene spreekbeurt te vervullen is dan de eerste werkzaamheid, welke wij in een wélingerigt Dis-

puntgezelschap wenschen ingevoerd te zien. Niet eene *Lezing* moet het zijn, gelijk meestal het geval is, waarbij de spreker (eigenlijk *lezer*) geen oog van het papier durft wenden; nimmer in vuur geraakt, hoe hartstogtelijk hij ook soms zijne denkbeelden in woorden heeft overgebracht! De spreker *leest* in den volsten zin des woords, en maakt hij zich dit tot gewoonte, dan zal hij nimmer de vrijmoedigheid meester worden, die noodig is, om kracht aan zijne uitdrukkingen bij te zetten.

Ten einde de verleiding te ontgaan, waaraan een spreker, die eene vóór hem liggende lezing aan zijne hoorders voordraagt, is blootgesteld: om namelijk onwillekeurig te veel te *lezen*, is het een vereischte voor de leden van een Dispuutgezelschap, om uit het hoofd te leeren spreken. De schoone Dichtkunst biedt ons daartoe de heerlijkste gelegenheid aan. De dichter geeft ons de voortbrengselen zijner gloeiende verbeeldingskracht; geeft ons zijne treffende idealen in zóó gevoelvolle uitdrukkingen weder, dat deze ons hart en onzen geest verrukken, beschaven en veredelen. Dit schoone echter in des Dichters werk terug te vinden, te kunnen beseffen en beoordeelen, is niet het werk van den oningewijden in de kunst; — neen, daartoe behoort ernstige studie, die daarom te aangenamer en vruchtbaarder zal zijn, dewijl zij ons vatbaarder maakt voor alles, wat schoon, edel en verheven buiten ons is. Het is eene studie, die als uitspanning der dagelijksche studiën kan en moet aangemerkt worden.

Met de Recitatie en Declamatie gaan de Improvisatie en Memorisatie hand aan hand. Deze bekleeden in den rij der werkzaamheden eene niet onbelangrijke plaats. De gaaf om goed, geregeld en verstaanbaar voor de vuist te spreken is aan ieder niet verleend; maar boven allen twijfel is het verheven, dat men, door gedurige oefening in deze kunst, van zóóveel gewigt en toepassing in het dagelijksche leven, een tamelijk hoogen trap van volmaking kan bereiken. Hoe menigmaal gebeurt het, dat men genoodzaakt is op een onoverdacht punt een uitgebreid en duidelijk antwoord te geven; — hoe menigmaal inzonderheid overkomt dit den jongen ambtenaar, aan wien onverwachts door eenen hooger geplaatste om inlichtingen verzocht wordt. Hoe zal hij zich hierin van zijnen plicht behoorlijk kunnen kwijten, wanneer hij niet terstond een plan van mededeeling zoodanig maken kan, dat hij alles zegt, wat te weten begeerd wordt, zonder daartoe of te grooten omhaal van woorden te bezigen, of door verwardheid in zijne denkbeelden onduidelijk te worden. — Om deze redenen is de Improvisatie onontbeerlijk in een Gezelschap, waar lust tot eigene en onderlinge oefening voorzit.

In het moeilijk zijne denkbeelden mede te deelen over een punt, waarover men den tijd niet heeft gehad lang na te denken, niet minder moeilijk is de kunst om een stuk, dat men van te voren heeft bestudeerd, hetzij eigen werk, hetzij aan

een ander ontleend, geregeld, duidelijk en verstaanbaar voor te dragen. Heeft men het stuk te veel van buiten geleerd, dan blijft men in de voordragt veelal aan de in acht genomene woordvoeging hangen, waardoor de uitspraak stijf, schoolsch, ja boeksch wordt, om het zóó eens te noemen. Heeft men het stuk niet genoeg gememoriseerd, dan spreekt men niet gemakkelijk; herhaalt woorden; begint een volzin, dwaalt van het onderwerp af, zoodat ten laatste de spreker noch door zijne hoorders, noch door zich zelven begrepen wordt. Ziet daar moeilijkheden, welke alléén en niet anders dan door gedurige oefening te overwinnen zijn.

En behoef ik nu te zeggen, waar de regte plaats dier oefening is? Voorzeker niet in de kleine landplaatsen, waar de weinige jongelieden, die men er vindt, ja.... leven! maar „geheel van de wereld afgezonderd, denkende dat ze engelen zijn.“ Evenmin in onze groote, doch tevens niet-Akademie steden, waar de atmosfeer der Hoogescholen soms overwaait, die dan de Plebejers doet denken dat, als ze de Studenten naäpen, hun dan ook op eens fideliteit, loyaliteit en amicaliteit zullen komen aanwaaijen. Zoo hoorde ik onlangs van zulk een gezelschap (alias Dispuut), dat de Leden in eens af eene geldelijke bijdrage van drie gulden zouden geven, en dat het hun daarvoor zou vrijstaan naar hartelust punch te drinken gedurende de vergadering. Men kan de gevolgen van zulke bepalingen (waarover toch stellig ook wel gedisputeerd zal zijn!)

nagaan. Eer de vergadering half ten einde was, disputeerden de Leden meer met de stoelen en tafels, dan met elkander. Och neen! de spreekwoorden „Schoenmaker, blijf bij uwe leest“ en „Al draagt de aap een gouden ring, enz.“ zijn hier van toepassing. Een dispuutgezelschap behoort bij de studenten t’huis! En wat moet het bij deze zijn? Niet „een strijdperk, waarin de aanvaller altijd overwonnen wordt;“ geen poëten- of chocoladeclub; maar wel eene onderlinge oefenschool van ijverige aanbidders van de Godin der Wijsheid, dáár zamengekomen, om zich ontspanning te geven van hunne studiën; om hunne gevoelens onbewimpeld bloot te leggen, waardoor dikwijls kwade opvattingen omtrent elkander en anderen opgeheven worden; waardoor soms eigenschappen aan het licht komen, die veel bijdragen tot bevordering der *Onderlinge Vriendschap*; tot de zoo noodige *Akademische Eenheid*!

BLADVULLING.

„Zoon, zoon! 't is te grof,” sprak zijn vader tot Louw,
„Wat dwaasheden moet ik al van u vernemen!
„'t Voegt niet op uw jaren, kies liever een vrouw....”
„Och, vader! dat's goed, maar wiens vrouw zal ik nemen?”

Naar MOORE.

OPSCHRIFT OP EEN ORANJEBOOM.

Schaduwrijke oranjetoppen,
Sluier van mijn liefdegloed,
Tempel van zooveel geneugten,
Wees gij tolk van mijn gemoed;
En zeg vrij aan uw bezoekers
Dat als kussen sterven doet,
Ik reeds 't leven had gelaten
Aan uw mij zoo dierbren voet.

Naar DE PARNY.

Eens zag een Naardsche ploert, een Delftschen dito staan,
En riep „dag kalf;” maar de and're zei „gij spreekt ten
(halven;

„Wij zagen ja weleer een kalf voor Spanjaards aan,
„Maar zagen nooit als gij de Spanjaards aan voor kalven!”

V A R I A.

Eerste Studiejaar.

Wees vooral in reden kuisch,
Als er kinders zijn in huis;
Want daar jonkheid is omtrent,
Dient niets dartels voorgewend.

CATS.

Delftsche Trappen.

O Delft, o hofpaleis! gij deelt mijn boezem gloeijen,
Toen ik die trappen zag — — — —

H. VAN ALPHEN, *Liefde voor het vaderland.*

Storten.

Hij brocht hem weer zijn zorgh'lijk gelt.

J. VAN PFAFFENBODE, *Lof der Armoede.*

Bluffen.

— — Wiens mond eene steeds geopende urn is,
 waaruit onophoudelijk een breede stroom vloeit
 van betuigingen van hetgeen hij is, en weet en
 vermag.

Physiologie van den Haag.

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Hij spreekt een diep geheim van wonder hooge zaken,
 Daar geen onheilig brein oit toe en kan genaken.

CATS.

Fideliteit.

Een onzichtbaar, onweegbaar iets, waaraan reuk
 noch smaak is; na de vijfde flesch krijgt men er
 eerst een denkbeeld van.

Vacantie.

La paresse entretient la sagesse des mœurs.

Essai sur l'homme.

Klaploopen.

Mr. Caleb Price found, that when money makes
 itself wings, it flies away with our friends.

BULWER, Night and Morning.

Slechte Stijl.

Dis-moi, si en ces lieux d'où je ne puis sortir
 Il est un bane commode où je puis m'endormir.

Uitzondering op de wet van Mariotte.

De wijsheid lijdt geen naauwe palen.

Maandelijksch Besluit.

Hij schijnt ons beurt om beurt afgrijs'lijk toe te lonken.

Baronesse DE LANNOY, *het Gastmaal.*

Dictaten.

Ons denken hangt aan 't zinbevatten,
't Begrijpen aan verbeeldingskracht.

BILDERDIJK, *Ode.*

Formules.

Bindt ze steeds op uw hart, en hangt ze als eene
keten om uwen hals.

Differentiaal-rekening.

Siet toe dat ghij deze kleijne niet en veracht.

MATTHEUS.

Eene waarschijnlijke fout van velen.

Gij, die een Christen zijt genaamd,
Vraagt, welke deugd u best betaamt?
't Antwoord is kort: voor eerst en lest
Is nedrigheid u allerbest.

Akademische Geëmploijeerden.

Onder de figuren van gedachte der 3de klasse
worden gerangschikt:

I. De prosopopoeia (persoonsverbeelding).

DR. G. VAN WIERINGHEN BORSKI, *Handleiding
voor den Nederlandschen prozastijl.*

Visites maken.

„Mijnheer zal geen visite thans ontvangen.“

— Uw heer doet wel — — —

Daar is mijn kaartje opdat mijn komst hem zij bekend.

L. PATER, *Nieuwjaarsdag.*

Laboratorium.

Afkapping van de regterhand is de straf voor wie zijn gasten of vrienden besteelt.

Mohamedaansch Strafrecht.

Wegkapen, Pieren, Ontfutselen. Zie Dieverij.

Taalkundig Woordenboek.

Economie Politique.

„Eene natie heeft tot het voeren van oorlog geen „geld noodig, mits zij voorzien zij van alle soorten „van oorlogstuig en levensbehoeften.“ De soldaten zijn natuurlijkerwijze verstandig genoeg om geene soldij te vergen.

Spreuken van Salomo, Caput 29, vs. 20.

Ziet gij iemand, die snel is om te spreken, van een dwaas is meer verwachting dan van hem.

Natuurlijke Historie.

Elk vogeltje zingt zoo als het gebekt is.

Spreekwoord.

1852.

The great secret of the influence of this teaching, consisting in a clear understanding on the part of

the scholars, that their instructors have the *good of the children sincerely at heart.*

Education of schools by Mrs. Ellis.

Responsie.

Niemand antwoordt of durft de waarheid belijden.

FLORIS EN BLANCEFLOER.

Societeit.

Ze hebben op deus plaets stellazies laten maeken,
Daer zel je, bij geval, op zien de raerste snaeken
Van 't hiele Dorp, hiel mooi eklied — zoo 't zeggen is.

P. LANGENDIJK.

Kollegie houden.

Wie heeft toch, o God!
Ons gemaakt, zoo zot,
Dat wij, schapen al,
Die een' Herder kennen,
Ons ook niet en wennen,
Aan één zelfden stal?

H. DE GROOT.

Ledige Gehoorzalen.

Jurri! Jurri! wat verval je
En wat wordt je dun en smal.

Oud Lied.

